

EESTI EKSPRESS

4 (1207)
24. jaanuar
2013

SÕLTUMATU NÄDALALEHT



9 771406 110006

Hind
1.60 €

Mart Laar Eesti Panga nõukogu etteotsa?

DOKUMENDID TÕENDAVAD:

Eesti Energias keeb

Silmade
laserlõikus
muutis naise
elu põrguks

**Nathan Fillion – näitleja, kelle
autogramm on Eestis kulla hinnas**

FOTO BOB D'AMICO / ABC

ajaleht.ekspress.ee

HONDA
The Power of Dreams

CR-V
PROOVI. ROHKEM. UUT.

Kombineeritud kütusekulu: 5,6–7,7 l / 100 km, CO₂ : 149–180 g/km.

Sõiduautolik tunnetus, muljetavaldav sooritusvõime. Mugav ja avar salong.
Oma klassi parim mahutavus. Enneolematu sõiduelamus.

Uus Honda CR-V. Läbi aegade parim.



CATWEES OÜ TALLINN, PÄRNU MNT 139, TEL 650 3300; TARTU, NARVA MNT 3, TEL 730 0385; PÄRNU, EHITAJATE TEE 2, TEL 447 6176
VEHO EESTI AS TALLINN, PALDISKI MNT 100, TEL 617 7080
AGDECK-AUTO AS JÕHVI, PARGI 39, TEL 332 1430; NARVA, VÕIDU 19, TEL 356 3311
ML AUTOSERVICE OÜ KÜRESSAARE, AURIGA KAUBANDUSKESKUS, TALLINNA TN 88, TEL 452 2550
LX MOTORS OÜ VILJANDI, TALLINNA TN 86, TEL 435 5421

Hind alates 20 900 €
Kuumakse alates 249 €

www.honda.ee

Krediidikulukuse määr 20 900 € maksva vara kasutusrendi korral (tingimustel: sissemakse 10%, periood 60 kuud, jääkväärtus 25%, intress 2,7 + 3 kuu Euribor, lepingutasu 250€) on 5,03 %.
Tutvu liisingu tingimustega või konsulteeri asjatundjaga. Finantsteenuse pakkuja on AS Nordea Finance.

A black and white photograph of a woman with short dark hair, wearing dark sunglasses and a long dark coat. She is holding a thick rope with her right hand and a light-colored handbag with her left. She is wearing dark pants and high heels. The background is a plain light color.

**Hooaja
kollektsoon
lõpumüük
kuni
-70%**

MaxMara

Franchisee MaxMara | Harju 6, Tallinn | E-R 10.30–19.00, L 11.00–17.00
tel 631 0514 | www.maxmara.ee | maxmara@maxmara.ee | **f** Max Mara Eesti

Suur sõda Eesti Energia nõukogus

Möödunud nädalal kirjutasin koos kolleeg **Tarmo Vahteriga** loo, et Eesti Energia Ameerika projekt ei lähe oodatud moel ning halvimal juhul võib firma kaotada 100 miljonit dollarit.

Avaldamispäeval sain kaks vastakat reaktsiooni tuntud inimestelt. Üks küsis, miks me küll firmat kiusame, kas riskimise asemel on parem mitte midagi teha. Teine arvas, et nõrgalt esinesime, Eesti Energia vajab kõvemat raputamist, mitmed asjad on seal hapud. Üks nõukogu liige soovinud sügisel lausa juhatuse väljavahetamist.

Uuris, mis toimub. Panin kuuldu kirja. Üks loo mustandiga tutvunu nimetas seda ulmeks. Teine hakkas naerma. Kolmas leidis ebatäpsusi. Lõpuks jõudsid minuni ka mõned paberid. Need näitasid, et riigifirma nõukogu keeb kohati päris hoogsalt.

Autor Sulev Vedler

Magnet lk 8-9

FOTO EVA LIGI

Silmade laserravi varjus pool

39aastane tallinlanna joonistas paberile oma silmad, mis viimased kuus ja pool aastat punetavad, valutavad ja justkui rebeneksid valguse käes. Naise kannatused algasid pärast silma laseroperatsiooni ehk lasikut, mille järel vallandus tal kuiva silma sündroom. Enne oli ta terve naine, kuid kuivad silmad tõid tema ellu nutu ja enesetapumõtted. Ta ei võinud aimata, et silmalõikusest võib saada elu hävitav sündroom.

Autor Kirsti Vainküla

Kuum lk 10-11

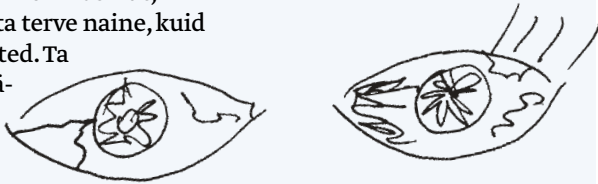


FOTO ANNA-LENA AHLSTRÖM



Rootsi kuumim krimikirjanik

Lars Kepler on Rootsi kuumim krimiautor, ka eesti keeles ilmunud romaanide “Hüpnootisõor” ja “Painajalik leping” autor. Ainult et teda ei ole olemas – selle nime varjus tegutseb hoopis abielupaar. Õrna ja õblukest **Alexandra Ahndorili** ja tema filmistaarivälimusega abikaasat **Alexandrit** käis Stockholmis intervjuerimas **Margit Adorf**.

Areen lk 25-27



Publitsist Edgar Savisaar

Nädal tagasi oma uut raamatut esitlenud Keskerakonna liidrit Edgar Savisaart võib juba pidada kogenud publitsistiks. Savisaar on kirjutanud või siis olnud osaline 16 raamatu koostamisel. Ekspressi kaasautor **Vahur Koorits** luges kõik need kirjatööd läbi ja välja joonistus portree mehest, kes alguses oli kommunist, siis Eesti rahvuslane ning nüüd venemeelne vandenõuteoreetik.

Kuum lk 18-19

FOTO PRIIT SIMSON

EESTI EKSPRESS

4 (1207)
24. jaanuar
2013

JUHTKIRI

Kuidas tegelikult teeniti esimesed miljonid?

See, mis toimub VEB fondi ümber, on toonud uue hirmu Eesti tuntud ja tunnustatud inimeste suletud maailmas – mis ja kuidas toimus aastaid tagasi ja kes sellest teavad? Eesti Pank väidab, et Vahur Krafti allkiri ühel paberil ei tekitanud riigile kahju, aga vastuseta on küsimus, kes kasu sai.

Osapooled vaikivad ja ootavad hirmunult, kas keegi hakkab rääkima või ilmub veel mõni uus paber. Siim Kallas ei taha saada 10 miljoni mehest 32 miljoni dollari meheks ja Vahur Kraft ei taha olla VEB fondi Malle Eenmaa.

VEB fondi tekkimise ja selle käekäiguga on seotud Savisaare, Vähi ja Laari valitsused ning Siim Kallase ja Vahur Krafti juhitud Eesti Pank. Kurikuulsa fondi saagas on oma koht ka kommertspankade päästmisel ja päästmata jätmisel. Toonased valikud ja otsused, mis tänaseni hämarad, sünnitasid Ühispanga ja töid pangandustaevasse Ain Hanschmidt, kellest on saanud tänaseks üks Eesti jõukamaid inimesi. Toonased otsused on aga hauda viinud Rein Kaarepere.

Tänapäev pole kõik selge, mis ja kuidas toimus erastamisega. Ajakirjanikud on korduvalt püüdnud avada erastamisagentuuri Pandora laegast. Seni ebaõnnestunult. Miks? Kas laegas avaneb, kui aeg küps? Aeg, mil mõni võitjate põlvkonna seltskond on omavahel võimu ja raha pärast tülis ja see paneb paberid liikuma. Selline olukord meenutab rohkem juba kuritegeliku maailma tülisid, kus mõjupiirkonna saab ümber jagada ainult üle laipade.

Täna on päevakorras avalik klaarimine Äripäeva ja Tiit Pruuli vahel. Pruulile ei meeldi, et rikaste tipp-500s on laused, mis viitavad tema kasulikule seotusele rublatehingu ja Eesti raudteel toimunud erastamisega. Aga ilma paberiteta ei suuda keegi tõendada ka seda, et Marek Strandbergil võis olla näiteks ajalehe Rahva Hääl erastamisel eelis, mis oli väidetavalt preemia eduka rublatehingu eest.

Rikaste tipp-500s on kõrge koht näiteks ekspeaminister Tiit Vähil, aga visad hääbuma on legendid, kust ja kuidas need esimesed miljonid tulid. Nimekiri neist, kelle kohta peaks küsima, kuidas nad teenisid oma esimese miljoni, on loomulikult palju pikem. Enam aga ei juhtu midagi kriminaalset ei pangandusega erastamisjarmades osalenutega. Hirmul on vaid need, kellel on kaotada oma hea nimi ja puhas ülikond.

Kummalisel moel on VEB fondi asjades ja erastamise ümber toimunu kohta väga raske selgust saada. Aga selgust vajavad kõige rohkem need, kellel on toonaste sündmuste mäletamisega probleeme. Ettevaatlikuks teeb ka uurimiskomisjonide moodustamine riigikogus, sest tänapäeval on salastatud elamislubadega äritsemist uurinud komisjoni istungite lindistused. Nagu kitsed oleks kärneriks!

Politseid ja prokuratuuri aegunud kuritegusid uurima panna oleks aga lausa raiskamine. Lõpuks jääb küsimus, miks ei pääse asjasse puutuvatele dokumentidele ligi. Artiklid ja raamatud sellest, kuidas teeniti esimesi miljonid, ootavad kirjutamist!

Jane Luts

Jane Luts
peatoimetaja

Väljaandja
Eesti Ajalehed AS
Narva mnt 11e,
Tallinn 10151 Eesti
Vastutav väljaandja
Hans H. Luik
Üldtelefonid
669 80 80,
669 80 44
www.ekspress.ee

TOIMETUS
Narva mnt 13, Tallinn 10151
Peatoimetaja
Jane Luts
Toimetuse telefon
669 80 30
Toimetuse faks
669 81 54
E-mail ekspress@ekspress.ee
TV nädal **669 80 85**

REKLAAM
Narva mnt 11e, Tallinn 10151
Üldinfo telefon **669 80 40**
Reklaamiosakonna
faks **669 81 74**
info E-posti teel
reklaam@ekspress.ee
Trüki- ja internetireklaam
<http://reklaam.lehed.ee/>



kontaktid ja info

LEVI JA TRÜKK
Tellimine ja kojukande
probleemid
telefon **680 44 44**
klienditugi@lehed.ee
Praaeksemplaride
ümbervahetamine
EE leviosakonnas Narva
mnt 11e
Trükikoda **Printall**



Toimetuse saadetud käsikirju ega fotosid ei tagasta ning juurdemaksuga kirju vastu ei võta.
Kõik Eesti Ekspressis avaldatud artiklid, fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed, mille kasutuse reeglid on sätestatud autoriõiguse seaduses.
Rõhutame, et nende reprodutseerimine ja levitamine ilma Eesti Ajalehed ASI kirjaliku nõusolekuta on keelatud.
Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee või tel 646 33 63.

Meediaregulaator või meediaterminaator?

Eelmise aasta 13. detsembril, mõni aeg pärast seda, kui ringhäälingunõukogu liige ja reformierakondlane Igor Gräzin tegi ettepaneku arutada rahvusringhäälingu kõnepruugi küsimusi ilma selle esindajateta, ilmus Postimehes artikkel ERRi meediauuringute osakonna juhataja Andres Jõesaare sulest. Artiklis "Aternatiiv peksule mõisatallis" kirjutab ta, et "meedia karistamatus ja karistuste karmistamise vajadus on meilgi päevateemaks". Jõesaar väidab, et eesti ajakirjanduse tase on langenud, ning küsib: kuidas olukorda parandada? Seda aitaks tema arvates teha uus institutsioon – ringhäälinguvaldkonna sõltumatu Regulaator. Ta unistab: "Siis on mõeldav kogu meediasektori analüüsi, korrastamise ja järelevalve funktsioon just sellesse täitevvõimust ja ajakirjandusest sõltumatusse institutsiooni koondada."

Minul ja paljudel teistel meediainimestel tekkis kohe hulk küsimusi. Meil on kaks pressikaebuste lahendamise organit – pressinõukogu ja Avaliku Sõna Nõukogu; kohtud ja hulk meediat reguleerivaid seadusi, milleks veel üks "organ"? Ja kui reguleerimist vajab vaid ERR, on siis vaja kogu meediat "korrastama" hakata?

Muide, Eesti on ainus Euroopa Liidu liikmesriik, kus seni puudub ringhäälinguvaldkonna sõltumatu regulaator. Ja alates 2000. aastast on Andres Jõesaar ringhäälingunõukogu esindaja Euroopa Ringhäälingute Regulaatorite Liidus (EPRA). Milline kokkusattumine, võiks selle peale öelda...

Oma ettekandes Balti ringhäälingute regulaatorite konverentsil Vilniuses 2011. aastal kirjutas Jõesaar just nagu midagi ennustades: "Euroopa Komisjonil on liikmeseriikide sisest meediapoliitikat kujundades tugevam mõju kui teistel Euroopa institutsioonidel."

Nii see on. Selle tõestuseks saabus esmaspäeva hommikul Brüsselist teade: "Meediaorganisatsioonide kogu Euroopas ootab ees tugev reguleerimine sõltumatute agentuuride poolt, millele antakse suured volitused uurida kaebusi ja määrata trahve, juhul kui Brüsseli poolt tehtud ettepanekud saavad seaduseks."

Selgub, et rohkem kui aasta tagasi Euroopa Komisjoni asepresidendi Neelie Kroesi poolt kokku kutsutud kõrgetasemeline töörühm jõudis oma raportis veendumusele: vaja on kehtestada uued reeglid, et sundida ajakirjanikke ja meediaorganisatsioone tegutsema vastutustundlikult ja mitte kuritarvitama oma jõudu. Töörühma juht on Läti ekspresident Vaira Vīķe-Freiberga. Raport ütleb, et "sellised meedianõukogud peavad tekkima kõigis Euroopa Liidu riikides ning nende koosseis peab olema poliitiliselt ja kultuuriliselt tasakaalustatud ja sotsiaalselt diversne". Kõik meedianõukogud alluksid otse Euroopa Komisjonile.

Näed siis, kuhu koer on maetud! Pind on ajakirjanduses ette valmistatud, Eesti valitsus juba kiitis heaks seaduseelnõu, mille alusel läheb regulaatori funktsioon kultuuriministeeriumist tehnilise järelevalve ametisse.

Keda pakute uue meediaregulaatori juhiks?

Priit Hõbemägi



ERNITSA MAAILM



SAHINAD JA HÜÜDED

MATI KATUS Eesti Ekspress kirjutas mitu aastat tagasi, et **Aleksander Matt**, kellele Eesti Pank VEB fondi kaudu 32 miljonit dollarit maksis, oli kuulsalt Royal-piirituse maaletooja Peterburis. Ja et Matil oli kõva "katus". Valuutatehingute "katus" oli Peterburis tol ajal aga Putin oma KGB pundiga.

SOOME KEELES Kirjastus Moreeni (Liustikuse) ilmutab soomekeelses tõlkes **Andrei Hvostovi** "Sillamäe passiooni". Kirjastus Sammakko (Konn) aga avaldab **Tiit Aleksejevi** ristisõdade ainelise romaani "Palveränd".

SURVE REFORMINAISTELE Rootsi suursaadik **Jan Palmstierna** lobistab keskkonnaminister **Keit Pentus-Rosimannust** ja riigikogu majanduskomisjoni juhtivat **Kaja Kallast**. Rootslane hoiatab, et taastuvenergia toetuste kärpimine kõigutaks Rootsi investorite usku Eestis äri ajamisse.

AUSTRALIA LAHTISTE TENNISMEISTRI-VÕISTLUSTE NOORTETURNIIRIL veerandfinaali jõudnud **Anett Kontaveitiga** juhtus Austraalias nõnda, et tenniseliidu president **Urmus Sõõrumaa** andis andekale tennisistile mõeldud akrediteeringu hoopis Austraalias elavale rikkale raudteeärimhele **Alar Urmile**. Akrediteering on luba, millega meie noor ten-

niselootus oleks saanud võistluste territooriumil ringi liikuda ja valitud partneritega mängu harjutada.

USA HUVI USA saatkonna poliitika- ja majandusosakond tundis hiljuti huvi, kui palju on Eestis ja eriti Tallinnas vene õppekeele üldhariduskoolide. Haridusministeerium vastas: 2012/2013. õppeaastal on 85 üldhariduskooli põhikirjas või põhimääruses ühe õppekeelena sätestatud vene keel. Tallinna linnas tegutsevatest üldhariduskoolidest on 28 kooli põhikirjas või põhimääruses ühe õppekeelena sätestatud vene keel.

EESTLASTEST EUROAMETNIKUD vahetavad Eesti juhilube usinalt Belgia omade vastu. Belgia load kehtivad elu lõpuni ning keegi ei nõua sult mõne aasta järel tervisetõendite ja lubade uuendamist.

EDGAR SAVISAARE ja **Alexander Kofkini** poolt Eesti prokuratuuriga peetud võitluses osales Zürichi advokaadifirma Walder Wyss, mis on Šveitsi juhtivaid õigusabi pakkujaid.

HINNAD TÕUSEVAD ka Brüsselis. Alates 1998. aastast maksis tass kohvi europarlamentis 70 senti, käesoleva aasta algul tõusis hind 1 eurole. Euroopa Liidu Nõukogu maksab tass kohvi 61 senti asemel 65 senti.

UUDISED

Sõõrumaa kraakleb vana sõbraga autopesula pärast

Suurärimees **Urmus Sõõrumaa** (pildil) kuuluv turvafirma üritas jõuga Rotermanni kvartalist välja tõsta vana sõbra autopesulat. Eesti Ekspressi toimetusse helistas ärritunud **Gunnar Ervin**, Rotermanni kvartalis asuva autopesula juht. "Laupäeva õhtul tulid pesulasse Sõõrumaa firmade esindajad, nende hulgas ta poeg Tõnis ning hulk turvafirma USS Security mehi, kokku nii viisteist meest, ja asusid me töötajaid konkreetselt välja ajama. Sõitsid omavoliliselt pesulas olnud võõraste autodega, blokeerisid sissepääsud," räägib Ervin. "Täielik jama. On kohtumäärus, kus mustvalgel kirjas, et meil on õigus seal tegutseda ning pesula tegevust ei tohi mingil moel takistada. Politsei abiga sai asja selleks õhtuks klaaritud, kuigi seletamist ja karjumist oli kõvasti."

Ervin tunnistab, et nad on ol-

nud Sõõrumaaga aastaid head sõbrad. 2009. aastal leppis ta Rotermanni kvartali peremehega kokku, et võib seal kümme aastat pesulat pidada.

Sõõrumaa (ja ka ta lähemate inimeste) autosid pesti loomulikult n-ö sõbrahinnaga. Ja suurärimees kasutaski mugavat võimalust usinalt. Mingil hetkel selgus, et kuigi miljonärile kehtib pesulas soodushind, on tal ometigi 250 korral jäänud pesu eest tasumata. "Üritasime seda võlga siis kuidagi klaarida, aga keegi ei võtnud vedu – asjamehed helistasid kuhu gi ja lasid meil helistada, aga midagi tegelikult ei toimunud," ütleb Ervin. Ta ütleb, et ta pesulafirma oleks põhimõtteliselt valmis suurärimehe poolt tasumata jäänud summa ka korstnasse kirjutama – no mis seal ikka. Aga on ilmenud, et ta firmat üritatakse jõu-

ga parklast välja puksida ning pesula, millel umbes 1400 klienti, temalt jõuga ära võtta. "Meil on viimasel ajal kolm korda ette teatamata rendihinda tõstetud. Pesula reklaamsildid väljas on maha võetud. Nii meie endi kui klientide sissepääsu parklasse, kus asub pesula, takistatakse. Jõulude paiku lülitati välja nii elekter kui vesi," kirjeldab Ervin.

Kui Harju maakohus väljastas 17. jaanuaril määruse, mis keelas mis tahes äritegevuse segamise, ning politsei abiga sai pesula tagasi ka elektri ja vee, tulidki Sõõrumaa inimesed neid välja viskama.

Priit Põld, kes palub end tituleerida Rotermanni kvartalit haldavas ettevõttes Rotermann City haldusküsimuste eest vastutavaks inimeseks, ütleb selgituseks, et konflikti põhjus on lihne. Kvartali parklas pesulat pidaval fir-

mal oli tõesti kunagi leping parklat hallanud ettevõttega Ühisteenused. Ent 2011. aasta novembrist sai uueks operaatoriks Europark ja nendega pole pesulal lepingut ega ole ta ka maksnud. Kui rentnik aasta jooksul ei maksa, siis, olete nõus, tuleb võtta kasutusele jõulisemad meetmed," põhjendab Põld pesulalt vee ja elektri võtmist.

Mis puudutab laupäevast vahejuhtumit, siis on tema sõnul parkla see osa, kus asub ka pesula, antud rendile USS Securityle, kes üritas talle rendile antud pinnal tegutsema asuda. "Eks nüüd edasi pea juristid jõudma selgusele, kuidas ses olukorras edasi minna," ütleb Rotermanni esindaja.

"Kui Urmus tahab seda pesulat meilt ära võtta, siis no hästi, istume kokku, lepime hinnas kokku ja kogu lugu. Milleks need jõhkrad jõumängud?" sõnab Ervin.

FOTO VALLO KRUUSER



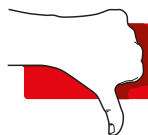
guud

DJANGO-MÖNU

Tarantino on alati osanud kinopublikule orgastilist filmirõõmu pakkuda, ja täpselt seda teeb ka mehe uus film “Vabastatud Django”, mille absurd torkab teravalt ja geniaalne nimilaul paneb kaasa ümisema. N****guud!

ÜHEOTSAPILET MARSILE Rahvusvaheline MTÜ Mars One otsib vabatahtlikke, kes oleksid nōus 2022. aastal sõitma Marsile ja alustama punase planeedi asustamist - alternatiiv kõigile, kellele Eestis ei meeldi, aga kes Soome ka minna ei taha.

HORROR VARVASKINGADE MAAILMAS Suure Teatri balletitrupi kunstilise juhi Sergei Filini happega ründamine võtab sõnatuaks. Balletimaailma õudusunenäod on lõplikult “Mustast luigest” Moskva tänavatele kolinud. Julm, vastik, jälk.



bääd

HUMANITAAR-RÄNDAJA “Tulin linnast. Lumesadu. Tööd ei leidnud kusagilt.”

Teleajakirjanik sai kanepiostu eest tingimisi karistuse

Harju maakohus määras staažikale teletöimetajale **Antti Oolole** (46) tingimisi vangistuse 9 grammi marihuaana ostmise eest. Oolo ennast süüdi ei tunnistanud ja väitis, et tema kui ajakirjaniku juures ei oleks ilma kohtuniku loata tohtinud läbiotsimist teha ning et marihuanakogus, mille ta 2011. aasta sügisel **Kristjan Pensa** nimeliselt diilerilt ostis, ei olnud suur.

Oma viimases sõnas lausus Oolo: “Igal inimesel on oma vaba tahe ja õigus endaga teha seda, mida ise tahab. Kes on rumal, võib end ära tappa või mürgitada... Ajad muutuvad, kõik muutub. Kui teisi ei häiri oma käitumisega, on lubamatu sekkuda inimese eraellu. Kanepi tarvitamise kultuur ulatub Eestis kaugele, meie esiisad on tarbinud seda. See võib juba meil geenides olla nagu alkohol.”

2011. aasta sügisel jälgis politsei salaja Oolo ja Pensa kohtumist. Jälitustoiming oli üks osa mastaapsest uurimisest, mille raames sai politsei kätte mitu kilo kanepilehti ja -õisikuid. Diiler Pensa nõustus sügisel kokkulepemenetluses kolme ja poole aastase tingimisi vangistusega. Oolole määras kohus sel nädalal aasta ja kolme kuu pikkuse tingimisi vangistuse. Otsus ei ole jõustunud.



FLÄSH!



MÕISTA-MÕISTA, MIS ON PILDIL VALESTI: 18. jaanuari õhtul viisid tundmatud kunstnikud läbi sotsiaalkunsti akti, mille käigus nimetati “Kunstiakadeemia” bussipeatused ümber “õige” nimega.

FOTO EVI PÄRN

Tähelepanelikud kaaskodanikud, saatke oma vahvad pildid Eesti Ekspressile. Paberväljaandes avaldatud fläshifoto saatjale makstakse honorari 65 eurot puhtalt kätte. Pildid saata aadressil Tallinn, Narva mnt 13 või ekspres@ekspres.ee. Ekspressil on õigus fläshifotot tasuta kasutada kõikides ASi Eesti Ajalehed väljaannetes (digilehed, veeb jne).

Tallinn tõstab tuntud kunstniku tänavale

Detsembris kuulutas Nõmme linnaosa vanem **Erki Korp** välja enam kui miljon eurot maksva sauna ehitamise Nõmmele Valdeku tänavale. Sinna kerkib ka spordisaal ning mõne aasta pärast kolib Valdeku tänavale linnaosa valitsus. Saun peab valmis olema juba sel sügisel - valimiste ajaks.

Kuna linnal pole vaba miljonit kuskilt võtta, otsustati Nõmmel kiirkorras maha müüa hulk kinnisvara, kokku üle 700 000 euro väärtuses. Esimeste seas pandi 90 000 euroga oksjonile Sihi 37a, kus asub tuntud keraamiku **Helina Tilga** töökoda (pildil). Põhjendusena toodi, et see hoone “ei



ole vajalik avalikuks otstarbeks”. Ometi on tegemist kultuuriobjektiga, kus Tilk korraldab portselanimaalimise ja keraamika töötubasid nii lastele kui ka täiskasvanutele. Samuti pakub ta seal rakendust puuetega inimestele.

Nõmme sai keraamikatöökoja 2002. aastal, kui Tilk selle osaliselt põlenud hoone rendile võttis. Renoveerimiseks kulus siis ligi pool miljonit krooni. “Kui

meie poleks seda maja päästnud, siis ei oleks linnal täna seda võimalik ka müüa,” ütleb Tilk. Linnavalitsust keraamika töötubade jätkumine aga ei huvita. Kinnisvarale kiirkorras ostjat leida pole Tallinnal lihtne.

**SADAMA
TURG**
- TALLINN -

KOHVIK
KAI
- TALLINN -

1 TUND
TASUTA
PARKIMIST

SuPer
Aiko

HEA TOIDU KODU

WWW.SADAMATURG.EE



APELSIN

0.99 €

1.39 EUR

0.99 EUR / KG



JOKRI TALU
HAPUKURK

2.99 €

3.59 EUR

2.99 EUR / KG



MÄDARÕIGAS
ERINEVAD MAITSED

1.10 €

1.39 EUR

6.88 EUR / KG



NILISKE TALU
ÕUNAMAHL

2.59 €

3.59 EUR

3.45 EUR / L

PAKKUMINE KEHTIB
24. - 27.01

AVATUD:
E-P 9-19

ASUME KESKLINNAS, ADMIRALITEEDI
BASSEINI ÄÄRES, SADAMA 25 - 4

**ALDAR
MARKET**

LÄHEDALT PAREMA HINNAGA



PAKKUMINE KEHTIB
24. - 27.01

WWW.ALDARMARKET.EE



Seahakkliha
jahutatud
kg

3.79 €

4.50 €

3.79 €/kg



Pirn „Conference”

1.15 €

1.49 €

1.15 €/kg



Apelsin

0.99 €

1.39 €

0.99 €/kg



Lehtsalat

0.79 €

1.05 €



Sulatatud juust
Merevaik

0.99 €

1.45 €

4.95 €/kg



Siider Sommersby
Pear/Apple

0.75 €

+ pant
0,08

0.75 €

Eesriie avaneb itta

Täna annab **Jüri Luik** (46) Moskvast president **Vladimir Putinile** üle suursaadiku volikirjad.

Krister Kivi

krister.kivi@ekspress.ee

“Журналистикой можно достичь всего на свете, если ее вовремя бросить,” on öelnud Egon Erwin Kisch (tõlge - ajakirjanduse abil võib kõike saavutada, kui sealt õigel ajal minema minna). TÜ ajakirjandusteaduskonna 1989. aastal lõpetanud **Jüri Luik** on talitanud just nõnda, töötades ajakirjas Vikerkaar arvamustoimetajana vaid kaks aastat (1988-1990).

See oli aeg täis tungi ja tormi, mil Eesti (toona suuresti täis sõjakaid Tooke, kui laenata analoogiat Tolkieni maailmast) oli valmis võtma vastu noid radikaalseid artikleid, mida Luik veel ametis olevate kommunistlike ideoloogiakontrollide meelehärmiks tellis ja avaldas.

“Mäletan teda juba sisseastumise ajast tema vanuse kohta tõsise ellusuhtumise ja nõudliku, süvitsi mineva maailmavaatega,” meenutab alati ülikonda kandnud Luik juhendanud (ja õrnas neljanda kursuse tudengi eas Vikerkaarde soovitanud) **Marju Lauristin**. “Ta veel ütles, et ei tea, kas ta meile sobib; et keskkoolis olla tal õpetajatega väga palju lahkarvamusi ja vaidlusi olnud. Olime väga rõõmsad ja ütlesime, et siis sobib ta kindlasti.”

Eesti Üliõpilasseltsi ühe vedajana (ja selle eellase EYS “Sodalitium” esimehena) eelistas Luik “rapiiridega mööda Toomemäge” käimisele moodsamat lähenemist, konverentside korraldamist. Kindel märk poliitilisest teadlikusest ja “Eesti asja ajamise” soovist oli plakat, mida noor Luik kandis 1. mail 1987 - kiri sellel enam kui lihtsalt fosforiidivastane, sõprade mäletamist mööda “Enam demonstratsioone!”.

“Esimesel Sõltumatul Noortefoorumil Tallinnas pidas ta terava komso-molivastase (ja ka Rahvarinde vastase) kõne,” meenutab pikaajaline mõttekaaslane **Tiit Pruuli** (ühises sõp-

ruskonnas veel **Eerik-Niiles Kross**, vennad **Tarandid**, **Ilmar Raag** ja paljud teised). “Luige kõnet asus ründama Savisaar, kes aga välja vilistati ja pahaselt foorumilt lahkus. Seda peetakse RR ja rahvuslaste lõhe üheks reljeefseks alguspunktiks.”

1991. aastal asus 26aastane Luik välisministeeriumi rahvusvaheliste organisatsioonide osakonna juhi kohale, muutudes karismaatilise välisminister **Lennart Meri** lähedaimaks kolleegiks. Pingehetki kuuldavasti siis-

Pingeline töö Venemaal

- 1995.-1999. aasta suursaadik **Mart Helme** läks lähetuse järel konfrontatsiooni peavoolu-poliitikutega
- 2005.-2008. aasta suursaadik **Marina Kaljuranda** rünnati Moskvast naistide poolt
- 2009.-2012. aasta suursaadik **Simmu Tiik** sattus Moskvast nii laevaavariisse kui haiglasse

ki esines, eriti neid, mis seotud Eesti põhiseaduse tõlgendamisega. 1994. aastal, kui Luik ise pidi välisministriks saama, keeldus ta ametisse astumast seni, kuni Meri (toona juba president) peaminister Laari palvest hoolimata majandusminister Sildmäed vabastamast keeldus. “Selge soov olla ja mitte näida” on sõprade sõnul takistanud Luik ka kohalikus poliitikas edukas olemast, mis sest, et “tema tarkuse, renomee ja sümpaatse oleku peale võiks iga kell eduka poliitkampania ehitada”.

Sajandivahetusest ongi Luik olnud pigem diplomaat; suursaadik Belgias ning samal ajal ka Hollandis ja Luksemburgis (1996-1999), ning USAs, kuid ühtlasi Mehhi-kos ja Kanadas (2003-2007). Seni viimane viieaastaseks kujunenud lähetus viis taas Brüsselisse, suurde ja pigem sõjaväebaasi meenutavasse rajatisse lennujaama lähedal, kus on ametis enamik NATO juurde määratud suursaadikuid. Ning nüüd siis suursaadikuks Moskvasse, kääbikute (tänapäevaseks Tookide asemel suuresti Kotiküla-Paunastete) riigi esindajaks otse Mordori südamesse. Töökoht aga on tulemäe kraatrist mugavam; oma kaminat ja kroonlühtrite tõttu isegi pomposseks nimetatud maja Malõi Kislovski pereulokil, ja ainsaks sörmuseks, mille Luik kaasa võtab, on see, mis teda abikaasa **Ruth Lausma Luigega** seob. Kuid üks lähedane on Venemaal, küll kurvemal moel, veel - 1940. aastal Norilski vangilaagrisse viidud ja 1942. aastal tribunali otsusega “riigireetmise” eest maha lastud vanaisa puhkab seal-ses mullas.

PS Nooruses tundis Luik huvi näitlemise vastu, esitades luuleteatris Valhalla nii Ristikivi, Alveri kui Johnny B. Isotamme loomingut, ja püüdis sisse saada ka lavakasse. Kuuldavasti on **Kalju Komissarov** Luigele hiljem öelnud, milline õnn on see, et Eestil on nüüd üks korralik diplomaat veel ühe järjekordse näitleja asemel. Kuid pragmaatiliste suhete arendamisel Venemaaga on oskusest vallata miimikat ja hääletooni kasu kindlasti.





SHIFT_

NISSAN
QASHQAI

- Nissan Connect
- Nissani täisvaatekaamera
- 1.6 l dCi, 130 hj

NISSAN QASHQAI STYLE 360 TEHNOLOOGIA, MIS AVAB KOGU LINNA

Milleks üldse linnas sõita, kui seda ei saa täielikult nautida? Nissan Qashqai Style 360 on ülim linnastiili, vastupidavuse ja tehnoloogia kehastus. Meie usume, et tehnoloogia peaks avama sulle kogu linna. Navigatsiooniseade Nissan Connect võib sulle esitleda kõiki vaatamisväärsusi ja Bluetooth® ühendus teeb telefoni kasutamise lihtsaks. Nissani täisvaatekaamera näitab sulle ültvaadet kogu autost, et saaksid parkida kiirelt ja turvaliselt kasvõi kõige kitsamale parkimiskohale. Nissan Qashqai Style 360 – sinu linn ei ole kunagi olnud nii avatud.

Nr 1 *crossover* Eestis esitleb – Nissan Qashqai Style 360.



SÕIDA VÄLJA JA MUUDA OMA LINNA!

Kõik on selleks valmis: Nissan Qashqai hinnad algavad 16 790 €. Lisame sinu vana auto hinnale 2000 €, kui kasutad seda uue QASHQAI sissemaksena.



Nissan. Innovation that excites.

www.nissan.ee

Pakkumine kehtib kuni 31.03.2013. Piltidel on illustreeriv tähendus. Pakkumist ei saa kombineerida teiste soodustustega. Nissan Qashqai keskmine kütusekulu alates 4,5–8,1 l/100 km, CO₂ emissioon 119–187 g/km.

Sandor Liive vall idee kukkus läbi

Eesti Energia nõukogu liige soovis juhatusele kinga anda. Selle asemel kehtestati direktoritele uus preemia maksmise süsteem.

FOTO ILMAR SAABAS



Sulev Vedler

sulev.vedler@ekspress.ee

Eesti suurima riigifirma juhtimine säriseb kõrgepingest. Novembris arutas Eesti Energia nõukogu ettevõtte arendusprojekte, millest mõne seis tundus paarile nõukogu liikmele habras, et mitte öelda pupu. Näiteks venis kottfiltrite põlemise tõttu juba mitu kuud uue, 215 miljonit eurot maksnud õlitehase käivitamine Narva külje all. Eleringi uute nõuete ja tuulikute margi väljavahetamise tõttu hilineb mitme suure tuulepargi valmimine.

Samal ajal palusid direktorid Eesti Energia arendamiseks raha juurde - mulu said nad riigieelarvest 150 miljoni eurose rahasüsti, tänavu on eraldatud veel 200 miljonit.

Selline olukord tekitas küsimusi. **Andres Saame** päris aru, mis saab ärist USAs, kuhu soetatud põlevkivivaru meenutab dolomiiti. Juhatuse esimees **Sandor Liive** tõdes, et esimestel katsetel tekkis tõesti ootamatult palju tolmu, kuid projekti pole veel maha kantud, lihtsalt aega võib kuluda määramatult kauem.

Kahtlus seoses jaama ehitamisega Eriti teravalt esines **Märt Vooglaid**, kes on Reformierakonna suursponsor ja Viimsi rakukese juht. Tema mõte oli, et Eesti Energia juhtkonna võiks lausa välja vahetada. Muuhulgas tähendanuks see 2006. aastast peadirektorina töötava Sandor Liive vallandamist.

Vooglaid pole oma mõtetes üksi. "Liivel on sama häda nagu mõnel vanal poliitikul, kes on liiga kaua ühe koha peale jäänud," ütles Eesti Ekspressile üks energetikaasjadega hästi kursis olev tegelane. "Liive arvab, et ta on nagu Surematu Kaštšei."

Vooglaid läkski teravaks. Teda huvitas, miks tuli praegu Auveresse ehitada uue elektrijaama ehitushankele vaid üks pakkumine, samas kui mullu suvel välja kuulutatud Jordaania hankel osales hulga rohkem pakkujaid.

"See näitab, et on võimalik korraldada hanget, kus oleks märkimisväärselt rohkem pakkujaid," pörutas ta. "Millega on põhjendatav, et Auvere hankel osales sisuliselt vaid üks pakkuja, Jordaania hankel aga märkimisväärselt rohkem?"

Jutt käis Eesti kalleimast investeeringust

2009. aastal tundis Auvere uue elektrijaama ehitamise vastu huvi tõesti vaid kolm firmat. Kuid üks firmadest ei andnud pa-

bereid sisse, teise omad ei vastanud nõuetele ja nii jäigi järele vaid Alstom.

Eesti Energia juhatuse liige **Raine Pajo** kandis tookord firma nõukogule ette, et prantslased pole varem põlevkivielektrijaamu ehitanud ja küsivad liiga krõbedat hinda.

Nõukogu esimees **Jüri Kão** leidis, et Alstomiga tasub siiski kõnelusi pidada. Prantslased saidki lõpuks lepingu, sest valitsus otsustas, et energiajulgeoleku kaalutlustel vajab Eesti uut elektrijaama.

Mullu suvel hakkas Eesti Energia otsima firmat, kes ehitaks uue põlevkivielektrijaama Jordaania. Seal tundis ehitamise vastu huvi 35 firmat. Alstomi kõrval ka näiteks Mitsubishi, Lotte, Daewoo, Hyundai, Samsung ja LG International. Siduva hinnapakumise esitamiseks kvalifitseerus seitse firmat. Katlapakkumisi on kolm.

Eestis oli neid aga vaid üks...

Kuidas küll selline asi juhtus? Miks Jordaania avaldusi esitanud Hiina ja Korea firmad Eestisse ei jõudnud? Eesti Energia sisekontrollil oleks siin rohkelt uurimistööd... Tegemist pole ju mingi tühise projektiga. 640 miljoni euro suurune hind teeb Auvere jaamast suurima investeeringu Eesti majandusse.

Kulla seltsimees, aeg saab täis!

Vooglaiul oli lisaküsimusi ka Ameerika projekti kohta. Kuid Jüri Kão surus tema ootamatu sõjakuse maha veelgi ootamatumaks nõksuga.

Ta teatas, et "me ei jõua nõukogu koosoleku kokkulepitud kahe tunni jooksul kõiki neid küsimusi detailides läbi arutada".

Vooglaid avaldas protesti - mis see siis on, tegu on ju tähtsa riigiettevõttega, tal on olulised küsimused, ja nüüd hakatakse seda piirama ajavõtuga. Nagu käiks Eesti suurima riigifirma juhtimine kellast kellani ja kui aeg täis, siis ettevõtte nõukogu pärast kukkugu ta kas või kokku!

"Me peame neid nõukogu koosolekul arutama ka siis, kui koosolek venib pikemaks kui kaks tundi," teatas ta.

Kão mõõnis seepeale, et võib-olla peab edaspidi planeerima koosolekute ajaks kolm tundi...

Sandor Liive väljavahetamist polnud pärast seda mõtet isegi mainida. Seda enam, et ülejäämine päevakorrapunkt rääkis juhatuse premeerimisest.

Uus preemiapakett läks läbi nõukogu esimehe häälega

Seadus lubab riigifirmades maksta preemiat kuni nelja kuupalga ulatuses. Tulemustasu suuruse otsustab ettevõtte nõukogu.

Eesti Energias on see käinud nõukogu liikmete sisetunde järgi. Kui tulemused on tublid ja nõukogu liikmete tuju hea, siis on nõukogu lahkem.

ESIENERGEETIK: Sandor Liive paistab silma globaalse haardega. Eestlased võivad vallutada Ameerika ja Jordaania, miks mitte ka Brasiilia ja Austraalia.

andamise

Parts andis kaks käsku

Sel nädalal andis Eesti Energia aktsiaid valitsev majandus- ja kommunikatsiooniminister **Juhan Parts** kaks suunist ehk käsku, mida täites vabanevad firma nõukogu liikmed vastutusest.

Esiteks lasi ta tuleva aasta märtsini pikendada lepingut, mille kohaselt ehitab Alstom Auveresse ka teise uue põlevkivielektrijaama.

Teiseks kordas minister nõukogu palvel nõudmist, et Eesti Energia ei tohi kütta Narva elektrijaamu puiduga nii kaua, kui riigikogu pole vastu võtnud uut elektrituruseadust.

Nõukogu liikmed ei tohi vastu võtta otsuseid, mis kahjustavad ettevõtte väärtust. Mõlemad Partsi otsused tekitavad Eesti Energiale kahju, kuid võivad osutuda kasulikuks Eesti ühiskonnale.

Nüüd pani auditikomitee lauale uue süsteemi, et preemia koosneks kahest osast.

Ühe neljandiku moodustaksid nn pehmed väärtused, mida saaks mõõta näiteks maine, tööohutuse ning klienditeeninduse kaudu. Kolmveerandi preemiat moodustaks aga majandustulemuste täitmine. Mõõdikuks oleks maksude- ja kulumiseelse ärikasumi (EBIDTA) eesmärk.

Kõik Reformierakonna poolt nõukogusse nimetatud saadikud olid sellise süsteemi vastu. Riigikogu liige **Kalle Palming** teatas, et tulemustasu ei tohi sõltuda vaid fikseeritud näitajate saavutamisest. Eksminister **Meelis Atonen** leidis, et nõukogule peab jääma otsustamisvabadus. Vooglaid ütles, et mingit garanteeritud süsteemi teatud tulemuste saavutamisel ei tohiks olla.

Uue süsteemi poolt olid aga majandus- ja kommunikatsiooniministri ehk IRLi nimetatud liikmed: endine toidutööstur **Rein Kilk**, äraostmatute esindaja **Toomas Tauts** ja Jüri Kão.

Hääled jagunesid seega 3 : 3. Viigi korral otsustab nõukogu esimehe hääle. Kão andis poolthääle ja uus preemiasüsteem läks käiku.

Atonen üritab infolekked sulgeda
Eesti Energia nõukogu on viimastel aastatel lekkinud nagu sõel.

Esialgu vaadati viltu **Janek Parkmani** peale, kes töötas enne nõukogusse nimetamist Viru Keemia Grupi tegevjuhina. Firma juhtkonnas peeti teda lausa konkurendi agendiks. Vandenõuteooriat tugevdas asjaolu, et Parkman tegeles mõnede päevakorrapunktidega süvitsi ning nõudis juhtkonnalt tehnilist lisamaterjali.

See pole esimene ega viimane kord, kui mõnda nõukogu liiget varjatud äri-

huvides kahtlustatakse. Näiteks **Urmas Sõõrumaa** nõukogu esimeheks olemise ajal ei tegelenud Eesti Energia taastuvenergeetikaga, küll aga viljeles seda tema äi. Rein Kilk on püsinud nõukogus madalal kui muru pärast seda, kui Eesti Energia ehitas väikse jõujaama talle kuulunud Weroli juurde.

Parkman ei kuulu Eesti Energia nõukogusse juba rohkem kui aasta aega. Nõukogu koosolekuid ei võeta ka enam linti ehk nende kohta ei koostata stenogrammi. Kuid konfidentsaalsed materjalid on endiselt firmast välja läinud. Osa neist jõudis mullu sügisel meediasse – neid avaldasid näiteks Eesti Ekspress ja ETV uuriv saade “Pealtnägija”.

Majandusministeerium soovis leketes sulgemist. Ja mitte ainult tema. Nõukogu järgmine koosolek toimus jõululõuna vormis Tallinna vanalinna luksushotelli Kolm Õde restoranis. Koosoleku alguses tegi Meelis Atonen ettepaneku muuta nõukogu protokollid tunduvalt lakoonilisemaks, et sinna jääksid vaid otsused, hääletustulemused ja eriarvamused.

Seni oli protokollides kenasti kirjas, kes võtsid sõna ja milliseid arvamusi nad avaldasid. See võimaldas jälgida mitte ainult ettevõtte, vaid ka riigile ja kogu Eesti rahvale oluliste otsuste sündimise kulgu.

Uue korra järgi liigub Eesti Energia samasuguse salastamise suunas nagu riigikogu, kes Res Publica valitsemise ajal nudis ära parlamendi komisjonide protokollid. Rahvas võib nüüd vaid oletada, missugused arutelud toimusid parlamendis ühe või teise päevakorrapunkti arutamisel.

Atoneni ettepanek tekitas taas väikse arutelu. Lõpuks jäi ühehäälselt peale Jüri Kão sõna: protokollid muutuvad lakooniliseks. Ja vajaduse korral võib nõukogu esimees paluda protokollil kanda ka muud teavet.

Parts annab Eesti Energia üle Ligile

Lähikuudel oodatakse, et valitsus annab Eesti Ener-

gia rahandusministeeriumi kätte. See käik tuleb Brüsseli reeglitest.

Eesti Energia juhtkond kaotab ühe oma suurema liitlase, sest Juhan Parts on sageli firma eest võidelnud.

Rahandusminister **Jürgen Ligi** aitas aga kolm aastat tagasi põhja lasta Sandor Liive unistust viia Eesti Energia börsile. Hiljem pole ta energiafirma vastu erilist huvi välja näidanud, sest on pidanud tegelema euro päästmise ja 101 muu asjaga. Kuid see ei tähenda, et Liive & Ko saab vabalt möllata. Rahandusministeerium kurbiseb raamatupidajatest, kes oskavad näpuga eelarvetes ning nende täitmise aruannetes järke ajada.



esitleb:



Sõbrapäeva peokruis!

Raadio Sky Plus ja Tallink võtavad üheskoos ette sõbrapäeva kruisi Stockholm.

Tallinki laev Baltic Queen stardib Tallinnast 14. veebruaril – kaks öhtut showprogrammi üle kogu laeva.

Mõlemal ööl vallutavad DJ-puldi raadio Sky Plus Check-In saatejuhid Sven Arusoo ja Marko Sõõnurms koos maailma parima tantsumuusikaga. Sõbrad kaasa ja suund Stockholmile!

Broneeri reis kohe aadressil www.tallink.ee



Jüri Kão surus kriitika maha väitega, et koosoleku aeg saab otsa.

**ELU PÄRAST SILMADE
LASERLÕIKUST**

Noor naine räägib, kuidas kuus aastat tagasi Tallinna ühes suuremas silmakliinikus tehtud laseroperatsioonist vallandunud kuiva silma sündroom muutis ta elu põrguks. Ta on abi otsinud isegi teiselt poolt maakera.

**Kirsti Vainküla**

kirsti.vainkyla@ekspress.ee

Kohtume 39aastase **Anneliga** hämaras tühjas toimetuses pühapäeva õhtupoolikul. Oleme kokku leppinud, et ei kasuta tema õiget nime, sest olen esimene, kellele naine oma kannatustest julgeb rääkida. Ta on varjanud oma üleelamisi isegi vanemate eest. Eelteismelistele lastele julges ta oma meeleheitest pihtida alles mõni kuu tagasi. Lapsed pidid lõpuks teada saama, miks nende ema neile kunagi otsa ei vaata!

Anneli on efektse välimusega pikade juustega šataän, kes näib oma ilu rõhutavat moodsate peegelpillidega. Aga see on petlik!

Istume peaaegu pimedas, sest Anneli silmad ei talu päeavalguslampe. Naise silmavalged on punastest veresoontest kirjud nagu marmorkivi. Tema silmad valutavad - tuul ja õhuliikumine tekitavad söövitavat valu. Ja nii juba kuus ja pool aastat.

Anneli otsustas oma loo avalikustada, sest tema elu muutus pärast silma laseroperatsiooni ehk lasikut. Lasikuga kaasnevatest võimalikest tagajärgedest valjusti ei räägita. Kui sel teemal guugeldada, leiab vaid ühe kahtleva artikli, kus kirjanik **Tõnu Õnnepalu** tunnistab ammu antud intervjuus terviseajakirjale lasiku kohta, et "kui nüüd peaks uuesti otsustama, siis ega ma vist võtaks seda ette. Elaksin edasi nii, nagu loodud."

Täpselt nii mõtleb ka Anneli.

Törkeid pole

2006. aasta augustis oli Anneli õnnelik naine, kelle elu oli "nagu lill". Ta oli kahe lapse ja abikaasaga just kolinud oma uude majja, õppis ülikoolis. Naisele tundus, et täiuslikust õnnest lahutasid teda vaid prillid! Anneli lühinägelikkus oli langenud -5 ja -6 vahele, kuid emana soovis ta ujulas oma lapsi kaugemalt ära tunda ning öösel voodist tõusnuna ei tahtnud ta mänguas-

jadele otsa astuda. Natuke tahtis ta ka oma abikaasale rohkem meeldida...

Anneli sammus Eesti suurimasse ja edukaimasse silmakliinikusse, et tema lühinägelikkust korrigeeritaks lasermeetodil. Noorele naisele tehti testid ning ta tunnistati lasikuks sobivaks kandidaadiks! Teda julgustas arsti optimism, et pimedaks pole sellest operatsioonist veel keegi jäänud.

Siiski hoiatati, et nagu kirurgias ikka, võib "aeg-ajalt esineda ka minigeid komplikatsioone". Kõige tavalisemaks lasikuga kaasnevaks kõrvalnähuks on silmade lühiajaline kuivus. Aga selle vastu on apteegis müügil kunstpisarad.

Anneli maksis kliinikule 22 000 krooni ning valutu operatsioon kestis kokku 10 minutit. Ta tegi kõik nii, nagu arst käskis - lamas kinniste silmadega, pani tilku ja magas kaitseprillidega. Järgmisel päeval arsti juurde kontrolli minnes sai patsient kiita. Silmadega oli kõik korras. Anneli oli taas nägija! Pisikesed tekstid jäid pisut uduseks ning liikluskäikidel tundus kahekordne joon (halo) ümber olevat, kuid see oli väike asi. Ta ju ikkagi nägi! See oligi eesmärk.

Kaks kuud hiljem tundis Anneli, et kaubanduskeskustes hakkasid silmad sügelema ja kippusid punetama; nagu oleks liiv silma läinud. Kuna teda

oli hoiatatud kuivade silmade eest, siis pani ta ohtralt tilku ja üritas suuri poode vältida.

"Silmad olid pidevalt väsinud, veresoontest kirjud, tundsin survet neid kinni hoida," kirjeldab Anneli oma operatsioonijärgset aega. Ta kaebas muret opereerinud arstile, kes soovitas sagedamini tilku panna. Anneli pani.

Viis kuud hiljem ei saanud Anneli enam hommikuti silmi lahti - teda haaras rebestustunne ja valu. Sama tundis ta öösel ärgates - näiteks WCsse minnes liikus ta vaid käsikaudu, sest "tundus mõttetu silmi selle lühikese käigu jaoks lahti teha".

Anneli silmad nägid välja, nagu oleksid "põletikus, silmavalged veresoontest pragunenud ja killustunud". Nüüd tegi haiget ka ere päeavalgus.

Naine muretses eri salve, tilku, tegi silmaharjutusi ja kompresse. Silmad olid punased nagu vampiiril. Lugea ega arvutis olla ta ei jaksanud, televiisorit vaadata samuti mitte. Sellises seisus ei suutnud Anneli pärast vaheaega Tartu ülikooli tagasi minna.

"Aeg-ajalt tundus mulle, et mu silmad pragunevad suurest survest tükideks. Või läks söövitustunne nii tugevaks, nagu oleks äädikas silma satunud. Tormasin arsti juurde ka siis,

kui sain aru, miks silmade liigutamine nii valus on - kõrvale ja üles-alla vaatamise asemel olin hakanud pead keerama. Avastasin, et külje peale vaadates ei liikunud silmavalge mitte lau alla, vaid jäi silmanurka kortsu..."

Hirmul naine käis eri arstide juures ja kuulis, et tal on "lihtsalt väga kuivad silmad" ja et "see on teie eripära, millega peab leppima". Annelil diagnoositi akuutne kuiva silma sündroom, millest omakorda tekkis tal süvenev depressioon. Lasik otseselt ei pruukinud olla selle sündroomi põhjustaja, kuid laserprotseduurid võivad osal inimestel seda esile kutsuda.

Aasta pärast lõikust paigaldas kirurg Annelile pisarakanalid korgid - et niiskus silmas säiliks. Aga see Annelit ei aidanud ning ta palus arstil oma pisarakanalid sulgeda. Ka seda tehti, kuid kannatused ei lõppenud. Silm oli ikka põletikualdis ning Anneli oli püsikunde erakorralise meditsiini kabineti, kus ta käis kuus-seitse korda.

Neli aastat käis ta ikka ja jälle oma arsti juures, sest silmad valutasiid. Ta ei saanud elada. "Nägu, mis mulle peeglist vastu vaatas, ei olnud minu oma. Tavaliselt nägin välja, nagu oleks mulle silma tulistatud," ütleb Anneli.

Hommikuti ärgates tundis ta, et oleks parema meelega surnud. Anneli tunnistab, et plaanis kolme esime-

Silmalõikuse pime pool

Mis on lasik?

Lasikut on nimetatud maailma parimaks meditsiini- liseks operatsiooniks, millel on väga palju rahulole- vaid kliente. Tegemist on kirurgilise protseduuriga, mille eesmärk on vähendada inimese sõltuvust prillidest või kontaktläätsedest. Ülikiire nägemise paranemine saavutatakse tänu sarvkesta lõikele.

Hirmude leevendamiseks tuleb kindlasti kasutada ka psühholoogi abi



“Nägemise korrigeerimise laserkirurgia teostatakse eesmärgiga patsiendi elukvaliteeti parandada. Enamasti on tegemist kosmeetilise operatsioo- niga, vähem tehakse sama operatsiooni meditsiinilisel näidustusel.

Igale operatsioonile eelneb patsiendi läbivaatus ja riski hindamine tuisistuste tekkimise seisukohalt. Teatud meditsiiniliste riskite- gurite olemasolul operatsiooni ei teostata. Võima- likke tuisistusi tutvustatakse ka patsiendile ja otsus opereerida tehakse koos patsiendiga.

Kui arst on selgitustööd teinud õigesti, siis laabuvad arsti-patsiendi suhted ka pärast operatsioonituisis- tuste tekkimist. Ravile raskesti alluva haiguse korral saab raviarst või patsient küsida teist arvamust. Järgmine võimalus on juba kokku kutsuda konsii- lium, millest võtab osa mitu vastava eriala spetsia- listi.

Kahjuks esineb ka haigusseisundeid, mida täna- päeva meditsiin suudab leevendada vaid osaliselt või ei suuda üldse ravida. Siinjuures tuleb ravi- meeskonda kaasata teisi spetsialiste, et patsiendi elu oleks võimalikult kvaliteetne. Tõsise haigusega kaasneva depressiooni ja hirmude leevendamiseks tuleb kindlasti kasutada ka psühholoogi abi.”

Veiko Reigo, Eesti Oftalmoloogide Seltsi esimees

“Sada protsenti ma seda ope- ratsiooni kellelegi soovitada ei saa”

Minu silmalõikusest on möödas 13 aastat ja mingit igatsust prillide järele ma küll ei tunne. On hea, nagu on. Hulk tü- likaid asju, mis prillidega seotud, on unustatud. Vähemalt praegu. Vahel küll ikka näen veel unes, et mul on prillid. Imelik asi! Aga midagi ma selle operatsiooniga siiski kao- tasin ka. Enne seda nägin hämaras väga hästi, selles mõt- tes, et niisuguses hämaruses, kus paljudel silm enam mida- gi ei seletanud, mul ikka seletas. Asi on ilmselt (osalt) selles, et mu pupill on üle keskmise tundlik, läheb hämaras hästi suureks. Seesama fenomen sai ka operatsioonil komistus- kiviks. Lõikering, mis peaks jääma väljapoole laienenud pupilli piire, nii et ta näge- mist ei segaks, osutus minu puhul liiga kitsaks. Hämaras tekkisid esemete ja val- gusallikate ümber häirivad halod. Esialgu, eriti esimesel talvel pärast operatsioo- ni, oli see ikka väga häiriv. Tekitas isegi peavalu.

Pelgasin hämaraid ruume, hämaraid tänavaid, kinosaale, tahtsin alati kõi- ge heledamad tuled toas põlema panna. Siis küll kahetsesin, et oli mul vaja seda teha. Aga ajapikku olen harjunud, kohanenud. Ei saa öelda, et need halod päri- selt kadunud oleksid, aga märkan neid vähem, nad ei sega. Lausa elamist ja toi- metulekut pole see küll ka varem seganud. Minu kogemus on kummatigi niisu- gune, et ma seda operatsiooni kellelegi sada protsenti soovitada ei saa. Ei saa ka öelda, et ärge tehke, sest tõesti, nüüd ma olen rahul. Aga omal nahal olen tun- da saanud, et lõikus on ikkagi lõikus, sellel võib olla ka ootamatuid, ebasoodsaid tagajärgi. Igaks operatsiooniks peab olema näidustus, vajadus. Päril ainult ilu pärast vahest teha ei maksaks. Kui näiteks kontaktläätsedega kenasti hakkama saadakse (mulle need ei sobinud), siis ma ei tea... Ka ju hea. Ühesõnaga, tulemu- sed võivad olla väga head, aga omad ohud on ka.

Kirjanik Tõnu Õnnepalu



se tehnoloogiat, mis oli Eestis kasutu- sel kuus-seitse aastat tagasi.

Ekspress võttis ühendust Anneli sil- mi opereerinud kirurgiga, kuid otsus- tas arsti ega silmakliiniku nime mit- te avalikustada, sest ühtegi ametlik- ku kaebust arsti kohta ei ole. Kliiniku koduleheküljel reklaamib õnnestunud protseduure, mida on tuhandeid.

Arsti sõnul ei saa väita, et Anneli kuiva silma sündroomi taga on lasik. “Eestis on kümneid kordi rohkem kui- va silma sündroomi kaebustega inime- si nende seas, kellel kunagi ei ole teh- tud ühtegi silmaoperatsiooni,” ütleb tohter. Kuival silmal on palju põhjusi ja lasik on alles seitsmendal kohal.

Arsti sõnul on nende kliinikus teh- tud laseroperatsioone üle seitsme aas- ta, selle aja jooksul on esinenud vaid mõned kuiva silma sündroomi juhtu- mid. “Kuiva silma sündroomi esine- mine pärast protseduuri ei tähenda, et operatsioonil läks selle patsiendi pu- hul midagi tehniliselt või meetoodili- selt valesti ja selle tõttu tekkis kuiva silma sündroom.

Valdaval osal inimestel, kellel on see operatsioon tehtud, ei esine silma- de kuivust, seega ei saa me väita, et la- sik võrdub kuiva silmaga. Meie patsien- di puhul on tegemist kindlasti mitme- te faktorite kokkulangemisega ja nagu ta ise on ankeedis meile kirjutanud, oli tal enne laseroperatsiooni samu- ti probleeme silmade punetuse ja kui- vusega.”

Küsimusele, kas siis lasik oli sel pu- hul õigustatud, vastab arst, et enne teh- ti Annelile põhjalikud testid ning nen- de põhjal oli ta veendunud positiivses tulemuses. Kuiva silma testid olid kor- ras.

Ja ehkki nägemisteravus läkski Annelil paremaks, ei saa arst seda siis- ki edukaks operatsiooniks nimetada. “Kõige tähtsam on inimese rahulolu, mugavus ja elukvaliteedi paranemine. Anneli puhul ei ole tegemist kolme vii- mati nimetatud positiivse küljega, mis kaasnevad refraktiivkirurgiaga (*näge- misteravust korrigeeriv kirurgia – Toim.*), see näitab selgelt, et ma ei ole olnud oma ülesannete kõrgusel,” tunnistab arst Ekspressile.

Ta lisab, et tehnoloogia on nii pal- ju edasi arenenud, et praegu moodus- tavad lasikud vaid viis protsenti kõiki- dest laserprotseduuridest.

Andestamine aitab

Aga Anneli ei suuda enam sellesse klii- nikusse minna. Ta on kõik need kuus ja pool aastat “tegelenu andestamise- ga”. “Olen püüdnud andestada kõigile ja kõigele. Endale, et ma selle kohutava otsuse tegin; arstile, et ta mind operee- ris; mehele, et ta mind tagasi ei hoid- nud; vanematele, et nad mind nii hea- uskseks tobuks olid kasvatanud; maa- ilmale, et see on täis ebaõiglust ja valu,” puistab ta.

Möödunud aastal otsustas Anne- li minna taas kooli ja õppida uus, ter- visega seotud eriala. Ta otsustas elada “kurnava puudega, millega peab kogu aeg arvestama”.

Anneli ütleb, et ei loobu kunagi pril- lidest. Oma punaste silmade pärast. Ta tunneb end Dracula pruudina, sest ei ole kordagi pärast lõikust ripsmeid vär- vinud – see on valu tõttu välistatud.

Ta on tänulik oma abikaasale, kes on teda toetanud. Vaatamata sellele, et pärast operatsiooni ei ole ta abikaasale kordagi silma vaadanud...

se masendusaasta jooksul enesetap- pu. Ta alustas korduvalt hüvastijätu- kirja...

“Jah, mul olid väikesed lapsed, tundsin oma mõtete pärast süüd ja kurbust, samas ei veennud mind edasi elamise vajalikkuses ükski tegur. Taht- sin lihtsalt ära, soovisin, et kõik juba lõpeks,” meenutab naine.

Abi ei tulnud ka ravitsejatelt

Anneli käis psühholoogi juures ning hakkas abi otsima ravitsejatelt. Ope- ratsioonile järgneva nelja aasta jook- sul jõudis ta ära näha Tallinnas ja Tar- tus resideeruvate alternatiivraviga tegelejate tuumiku – nende seas olid sensitiivid, ravitsejad, nõiad, selgelt- nägijad, reikimassöörid, esoteerikud, mõtetelugejad, regressiooniterapeu- did, Hiina meditsiini arstid jne.

Lisaks tellis ta kõikjalt maailmast igasugu tilku, salve, õlisid, võideid, pulbreid, prille, kuiva silma abivahen- deid, madalvooluagregaate ja enese- abiraamatuid...

“Ma ei teadnud veel, kas elada va- lutult ja normaalse välimusega pime- dana või pideva pingevalu all kannata- va zombilike silmadega nägijana,” üt- leb Anneli.

Mullu veebruaris saatis naine oma silmadest fotod Lõuna-Koreasse kuiva silma spetsialistile dr **Kimile**, et oma

punastest silmadest lõpuks ometi lah- ti saada. Dr Kim vastas pärast fotode- ga tutvumist, et “esteetiliselt” võiks ta aidata. Siis pöördus Anneli Ameer- kas asuva dr Boxer-Wachleri kliiniku poole, kus tehakse samuti “silmi val- gendavaid” operatsioone. “Aga see on meeletu raha eest ja õnnestumistule- mused pole kiita. Vahest on tunne, et müün kõik ja lähen, sest millelgi pole mõtet *anyway*,” räägib Anneli.

Ohvreid üle maailma

Anneli on mitmesugustes foorumites suhelnud laseroperatsiooni ohvritega kõikjalt maailmast. Neid ühendab üks seik – mitte keegi neist ei olnud kuna- gi kuulnud ohust, et “kuiv silm” võib olla nii sotsiaalselt kui füüsiliselt “hal- vava konditsiooniga”. Isegi USA toidu- ja ravimiameti (FDA) endine ametnik **Morris Waxler**, kes andis 80ndatel la- sikule rohelise tule, on teadvustamas selle loa andmise “katastroofilisi” ta- gajärgi.

Waxlerist on saanud lasiku vas- tane ning ta on avanud internetis le- hekülje “help stop lasik” (aita lõpeta- da lasik), kuhu operatsioonikahjustu- sega inimesed saavad end üles anda. Nüüd käibki Ameerikas hetkel lasiku turvalisuse uuring. Peab mainima, et Ameerikas on lasikutehnoloogia Euroo- past kümme aastat maas ja kasutata-

IRL kavatseb Laari Eesti Panga nõukogu juhiks lükata

Valimisvõitluses kulub marjaks ära äsja puhkenud skandaal VEB-fondi ümber.

ON SEE NÜÜD JAH VÕI EI?

Mart Laar teatas Eesti Ekspressile, et ootab presidendi ettepanekut Riigikogule...



Sulev Vedler

sulev.vedler@ekspress.ee

Pangandusringkondades sahistatakse, et järgmised viis aastat juhib Eesti Panga nõukogu IRLi raudvara **Mart Laar**.

Rootsi taustaga **Jaan Männiku** volitused nõukogu esimehena lõpevad tänavu 12. juunil. Tema šansid samas ametis jätkata on väikesed.

Võimalike kandidaatidena nähakse ka nõukogu praeguseid liikmeid, majandusprofessoreid **Enn Listrat** (Tallinna tehnikaülikool) ja **Urmas Varblast** (Tartu ülikool).

Kaks korda Eesti valitsust juhtinud ja laia maailma poliitikaringkondadeski edukate majandusreformide läbiviimisega legendiks muutunud Laar on nende seast säravaim tegelane.

Laar ütles küll esimest korda peaministriks olles valitsuse pressikonverentsil kuulsad sõnad "likviidsus tuleb likvideerida", kuid see oli juhuslik lapsus. Laaril pole tegevpankuri kogemust, kuid ta kuulus aastatel 2006–2007 Rootsi Swedbanki grupi nõukokku ja sai seal hea kogemuse, kuidas töötab rahvusvahelise haardega rahandusettevõte.

Pärast aastatagust insulti ratasooli aheldatud Laar vabaneks Eesti Panga nõukogu esimehena vajadusest töötada Toompeal riigikogu saadikuna.

Ta poleks ka ainus invaliidist kõrge rahandustegelane eurosüsteemis – kogu maailm teab Saksa-maa rahandusministrit **Wolfgang Schäublet**, kes sattus pärast mõrvatset samuti ratastooli.

Eesti Pangas võtaks Laari vastu üks hea liitlane – panga president **Ardo Hansson**, kes töötas Laari esimeses valitsuses tema majandusnõunikuna.

Nõukogu esimehe kandidaadid valitakse välja lähiajal, sest tema ametisse nimetamine võtab

omajagu aega. Kandidaadi esitab **Toomas Hendrik Ilves**, presidendivaliku peab heaks kiitma riigikogu ja ta peab enne tööle asumist läbima julgeolekukontrolli.

VEB-fondi saladus: kes jagasid 32 miljonit dollarit?

Eesti Ekspressi teada pole Kadriorus veel aktiivsed kõnelused Eesti Panga nõukogu esimehe valimise teemal alanud ja Laari nimi pole kõlanud ka esialgsel jutuajamisel. President Ilves püüab järgida põhimõtet, et põhiseaduslikud ametikohad, nagu õiguskantsleri või Riigikohtu esimehe oma, ei läheks poliitikute kätte. Samas pole Laar pärast haigust Eesti poliitika juhtimises enam aktiivselt osalenud. Ehk palju sõltub tema tervisest ja tahtest.

Laari šansse suurendab muuhulgas asjaolu, et teise valitsuspartei Reformierakonna sõnaõigus Eesti Panga asjus on viimasel ajal kõikuma löönud.

Seda murendab Hanssoni möödunud nädalal tehtud avaldus, et praegu Nordea panga Eesti haru juhtiv **Vahur Kraft** kirjutas 1995. aasta aprillis keskpanga presidendina alla ühele võltsitud paberile.

See dokument aitas Vene ühisettevõtet TSL-International kätte saada 32 miljonit dollarit Venemaa välismajanduspanka kinni jäänud raha. Kes ja kuidas selle summa jagasid, pole teada.

Eesti Panga siseaudit ei suutnud ka tuvastada, kes ja millistel asjaoludel sellise kirja koostas, kuid väitis, et "need andmed sattusid kirja planeeritud tegevuse tulemusena".

Kallas surve all: käivitus võitlus riigipea koha nimel

PRi mõttes tegi Ardo Hansson veel ühe kavala käigu. Ta palus nüüd avalikult vabandust Eesti Panga nimel. Avalike vabanduste januses Eesti ühiskonnas võeti see vastu heakskiitva mõminaga.

Ühtlasi algas kohe süüdlaste otsimine. Pärast Hanssoni puhtsüdamlikku avaldust ei pööranud keegi tähelepanu asjaolule, et ta kuulus Eesti Panga nõukogusse aastatel 1993–1998 ehk täpselt samal ajal, kui spekulandid Venemaalt raha kätte said.

Vandenöuteoreetikud osutasid näpuga hoopis Vahur Kraftile ja Reformierakonna eelmisele esimehele **Siim Kallasele**, kelle Eesti Panga presidendiks oleku ajal nn VEB-fond loodi.

Kuigi VEB-fond saab peagi 20 aastat vanaks, osutus ta nüüd uueks huvitavaks poliitiliseks relvaks, millega saab Siim Kallast rünnata. 10 miljoni relv on ajapikku nüriks muutunud, 32 miljoni oma on märksa teravam. Ja ka kasutamisaeg on teada, sest Kallast peetakse üheks tõsisemaks kandidaadiks Eesti 2016. aasta presidendivalimistel, sest sel ajal on ta vaba mees. Tema töö Brüsselis Euroopa Komisjoni volinikuna lõpeb tuleval aastal.

Varem arvati, et Kallasest vabaks jääv voliniku koht võiks minna Laarile. Tema insult löi selle stsenaariumi sassi.

Ajakirjanik IRList ründab Reformierakonda

Aastaid VEB-fondi saladusi uurinud ajakirjanik **Toomas Kümmel** esitas aga veelgi julgema versiooni, mis mõjub kogupauguna kogu Reformierakonna pihta.

Kümmel pakkus välja, et osa Venemaalt kätte saadud miljoni-test (ta nimetab seda suurvarguseks) võis minna Reformierakonna õlitamiseks. Tol ajal käis oravapartei rahastamine väga imeliku firma R-Hooldus kaudu, mille nõukogusse kuulusid Reformierakonna tolaeagseid superstaarid Siim Kallas, **Andres Lipstok** ja **Märt Rask**.

Kuid ka Kümmel pole poliitiliselt neutraalne: ta kuulub viimased neli aastat IRLi...

24.01. – 13.02.2013

SELVER
Hea mõte

PARIMAD
PARTNERKAARDI
PAKKUMISED

Nõo liharullid juustuga,
Nõo Lihavürst,
530 g, 6,40/kg

339
489 **30%**

Lihakas viiner,
Rakvere LK,
360 g, 5,53/kg

199
262 **24%**

Filtri- või kannukohv Kulta Katriina, Meira,
500 g, 6,98/kg

349
499 **30%**

Duo-geelkapslid Expert Color või Regular 15 pesukorda, Persil,
15 tk/pk, 0,31/tk

469
660 **28%**

Toodetud Eestis

Piltidel on illustreeriv tähendus ja pakkumine kehtib kuni kaup on jätkub.

Autorollo omanik* süüdistab pankka

Vandeadvokaat **Siim Roode** sõnul oleks Autorollo elus, kui pank oleks enne laenu andmist selgitanud, et tegu on kaelamurdvate kohustustustega.

Esmaspäeva hommik. Tallinnas Rottermanni kvartalis, rahvusvahelise advokaadibüroo MAQS kontoris ter- vitab mind pruunisilmne mees, lühike ja sitke nagu kergekaalu poksija. Ka käepigistus meenutab pigem poksijat kui advokaati, ent just see ta tegelikult on. Siim Roode teatab justkui mokaotsast, et on kurikuulsa hagiga, kus temalt, keskkonnaminister **Keit Pentus-Rosimannuselt** ja tolle abikaasalt **Rain Rosimannuselt** üle poole miljoni euro nõutakse, tutvunud.

“Süda on väga rahulik,” kõlab reibas kommentaar. “Esitame kindlasti ka vastuhagi.” Selles lubab Roode tagasi nõuda osa rahast, mille Autorollo asutaja **Tiit Pohl** sai, kui Pentusele firmas osaluse “ülekohtuse hinnaga pähe määris”.

Edasi viib Roode jutu panga vastutusele. “Soovin, et ajakirjandus ja avalikkus hakkaks nägema suurt pilti – seda, kuidas pank ja Kredex oma kõikide laenuhaldurite ja krediitkomiteedega ei suutnud ette näha lihtsat fak- ti: äriühingu oma osa ostmiseks võetud laenu maksmine on üle jõu käiv kohustus.”

Ta viitab värskete Riigikohtu lahendile, milles rõhutatakse professionaalse krediidiandja kohustust a) kontrollida laenusaa- ja krediitvõimet ja b) enne laenulepingu sõlmimist laenusaa- ja võimalikest riskidest teavitada – s.o arvestada lepingueelsetel läbirääkimistel laenusaa- ja huvidega. Selle kohustu-

se rikkumisega tekitatud kah- ju tuleb krediitdialutusel hüvitada.

“Miks muutus Autorollo omakapital 2008. aastal negatiivseks? Swedbank andis **Väino Pentusele** kuuluva- le OÜ-le Naitsirk laenu, et see saaks osta Autorollo osaluse ju- hatuse liikmelt Tiit Pohlalt. Pank seadis laenulepingu tin- gimuseks Autorollo vara kommerts- pandiga koormamise ja hilisema laenusaa- jaga ühine- mise! Väidan, et õiguslikus mõttes oli sellise tingimuse seadmine vähemalt küsitav. Pank ja Kredex pidid ette nägema, et transpordiet- tevõtte ei ole võimeline niisugust laenu tee- nindama. Sellepärast – oma veast aru saades – loovutaski pank oma nõude niinimetatud võ- laküttidele, mitte ei hakanud seda ise tagasi nõudma,” räägib Roode.

(Pankrotiõiguse ekspert, kellega Roode mõttekäiku arutan, usub samuti, et koh- tud hakkavad lähiajal aina rohkem hindama pankade (laenu-)tegevust “buumiaastatel”. “Ent nii lihtne see kindlasti pole, et kõik juh- timisvead võibki veeretada panga kraesse ja kohus nõustub sellega.”)

Kui pank juba jutuks tuli, tasub meenuta- da, et Autorollo esimene omanik Tiit Pohl on rääkinud, et Autorollo ostuks vajalikke lae- nuasju ajas Väino Pentuse asemel tema väi-

FOTO INGMAR MUUSIKUS



RAHULIKU SÜDAMEGA: Siim Roode.

mees. Ühes detsembrikuises Äripäe- vas mööniski Rain Rosimannus, et käis koos Väino Pentusega kohtumi- sel Swedbanki esindajaga. Ent kes oli see Swedbanki esindaja?

Ekspressile teadaolevalt oli sel- leks panga projektifinantseerimise osakonna juht **Ülo Kallas**. Erinevalt oma isast Siimust ei kuulu Ülo Kallas Rosimannusega samasse erakonda.

Ometi, intrigeerivasse versiooni, mil- le kohaselt pidigi Autorollo saatuseks saada mitte autotranspordi arendamine, vaid lae- numiljonite laiali kantimine, sobib see detail dramaatilise puändina.

Roode niisugust versiooni ei usu. “Esiteks, pangas otsustatakse neid asju kollektiivselt. Teiseks, laenumiljonid sai müüja Tiit Pohl, Autorollo ei saanud sentigi.”

Jutud vara laiali kantisest on Roode sõ- nul alusetud. “Vähemalt kümme võlausalda- jat eesotsas maksuametiga (ja seda ma palun rõhutada) said raha kätte. Aga mis puudu- tab kodanik Moissejevit, siis... kas pole vah- va viis kohustustest vabanemiseks – helista- da ajakirjanikule ning öelda, et tema nime on kuritarvitatud? Aga kui ta siiski sai sel- le raha?”

Siim Roodele kuuluv OÜ Roode & Partne- rid omandas Autorollo 2010. aasta aprillis. 160 000 krooni eest, sulas.

Tiit Pohl on kohtus vande all kinnita-

nud, et sellest hetkest hakkasid korraldu- si jagama Roode, Rain Rosimannus ja Keit Pentus.

Hiljuti avalikuks saanud e-kirjavahetus kinnitab seda väidet – Roode nõudis, et juha- tuse liige **Janos Sillamaa** lisaks temaga su- heldes e-kirja adressaatide reale ka Rosiman- nuse ja Pentuse, samas kui ülejäänud juha- tuse liikmeid – Tiit Pohl ja Väino Pentust – adressaatide seas polnud. See nõudmine on üks argumentidest, miks abikaasasid Rosi- mannuseid nüüd Autorollo varjatud juhti- misega seostatakse. “Väino ei olnud meili- lugeja mees, samas ta muudkui helistas mul- le ja soovis infot, mis edasi saab. Temale sai kõiki perspektiive telefoni teel selgitatud. Sa- mas on minu meelest igati loogiline, et lap- sed muretsesid ja tahtsid isa probleemidega kursis olla.”

* “Kuigi OÜ Autorollo kuulub 100% OÜ-le Roode & Partnerid, mis omakorda kuulub 100% Siim Roodele, palub mees ennast nime- tada Autorollo nõustajaks. “See on tüüpiline suhtumine, et omanik ja ettevõtte aetakse se- gamini. See, kui omanik ajab oma ja äriühin- gu rahakoti segamini, kuigi need tuleb ran- gelt lahus hoida, on tihtipeale maksejõuetu- se põhjus! Sama rangelt tuleb eristada ühin- gu ja ühingu omaniku vara siis, kui see ei ole raha, vaid osalus.”

Janar Filippov

Magasid elektrituru avanemise maha?

Õnneks saad Eesti Energias elektrilepingu sõlmida ning kulud oma kontrolli alla võtta kas või kohe. Eelista kodumaist energiat ja vali sobiv pakett meie e-teenindusest!

energia.ee





KAASAJAD: Eksamipäeva varahommikul kogunevad nooremate klasside õpilased abiturientidele plakatite ja snäkkidega edu soovima.

Haridushullus veab Lõuna-Koread tippu

ÕPPIDA, ÕPPIDA, ÕPPIDA
Lõuna-Koreas rabavad gümnasistid teha 15tunniseid koolipäevi, et haljale oksale jõuda.

Maarja Roon

kuum@ekspress.ee

Päeval, mil Lõuna-Korea gümnaasiumiõpilased teevad oma elu tähtsaimat eksamit – ülikooli sisseastumise aluseks olevat testi – elab neile kaasa kogu riik.

Juba hommikul, kui abiturientid kella kaheksa ajal kooli jõuavad, võiks arvata, et vastu võetakse olümpiasangareid. Nooremate klasside õpilased, käes erksad õhupallid ja julgustavate sõnumitega plakatid, tervitavad lõpetajaid ja soovivad neile õnne. Elevel lap-

sed suruvad ärevil abiturientidele pihku riisipallid, et teadmised hästi koos püsiks.

Koolide ümber on koha sisse võtnud politseipatrullid, et eksami ajal keegi kooli ega sealt välja ei pääseks. Tööpäev algab liiklusummikute vältimiseks hiljem, sissemaganud eksamitegijad sõidutatakse kooli politseiautos.

Ja kui kell saab 8.40, jääb kõikjal hiirvaikseks. Kuulamisülesannete ajal ei tõuse lennukid õhku ega maandu. Isegi kauplemisega alustatakse maailma tihedaimalt asustatud suurlinna Sõuli börsil tund tavapärasest hiljem.

Vaikus on kõikjal, sest abiturientide jaoks on tegemist elu ja surma küsimusega. Testi tulemusest sõltub õpilaste tulevane töökoht, sotsiaalne staatus ja tõenäoliselt ka see, kellega abiellutakse. Ida-Aasia kultuuridele omaselt ei suhtuta töökohavahetusse hästi, seega on oluline kohe pärast eriala omandamist endale prestiižne tööandja leida.

FOTOD ERAKOGU, AP PHOTO / SCANPIX



LÄKSID AMEERIKASSE: Taeheon Kim (vasakul) ja Yeji Lee (paremal) õppisid eksamikust õhtuni, aga hiljem otsustasid siiski USAsse minna.

“Kuuskümmend aastat tagasi oli Korea vaesem kui Indoneesia ja Ghana. Majanduse kiire kasv on tugine nud usule, et me võime saada kõike mida soovime, kui me vaid kõvasti õpime. Seepärast minnaksegi ülikoolide sisseastumiseksami pärast lausa hulluks,” ütleb 25aastane **Jeonghyeon**

Park. Tema tuli sest hullusest välja edukalt ja õpib nüüd õpetajaks.

Juba teismelisena rakkes

Kultuurierinevustest hoolimata võiks korealaste eduloost üht-teist kõrvataha panna eestlasedki. Lõuna-Korea majandus vallutab maailma turge “Gangnam Style’i” laulust tuntud hõbusekapakuga. Eelmise aasta lõpukuu del müüs Samsung sadu mobiiltelefone minutis, laevaehituses ollakse turuliidrid ja Korea pop kogub maailmas järjest rohkem fänne.

Kuid vähesed näevad selle eduloo taga verd ja pisaraid, mida korealased on valanud, et nii kaugele jõuda.

Töörabamine algab juba teismelisena. Enamik Korea keskkooliõpilastest valmistub ülikooli sisseastumiseksamiseks 14–15 tundi päevas. “Viimasel aastal läksin kooli kell 7.30 hommikul ja tulin koju kell 23.30,” meenutab Jeonghyeon. Kuigi ta õppis eragümnaasiu-

Lõuna-Korea

- Eestist kaks korda suurema pindalaga (100 210 km²) ja ligi 40 korda (50 miljonit) suurema rahvaarvuga.
- 1940. aastatel oli 78 protsenti elanikest kirjaoskamatud, nüüd ollakse maailmas kõrghariduse osa poolest esikümnes.
- Riiklikesse põhikoolidesse katseid ei ole, suurlinnades suunatakse ka keskkooli loosiga.
- 80 protsenti gümnaasiumilõpetajatest jätkab kõrgkoolis.
- Möödunud aastal tegid eksami 670 000 õpilast, ülikoolidesse võeti vaid 400 000. Seepärast on korduskatsele minemine ja välismaal õppimine levinud.
- Sisseastumiseksam on kõigil ülikoolidel ühine. Kestab üheksa tundi ja koosneb viiest valikvastustega osast: korea keel, matemaatika, inglise keel, sotsiaal- või loodusteadused, teine võõrkeel (enamasti hiina keel).

Allikad: OECD, Korea Times, Korea Õppekavade ja Hindamise Instituut.

mis, võttis tüdruk juurde ka veebikursusi ning käis spetsiaalselt eksamiks valmistumiseks mõeldud õhtukoolis.

Pärast gümnaasiumi USAsse õppima läinud **Yeji Lee** (21) koolipäev oli mõnevõrra mitmekesisem. "Õppisin Korea faktiteadmiste põhisesse haridussüsteemi kriitiliselt suhtuvas koolis. Seepärast käisime suvel klassiga farmis vabatahtlikuks, tundides tehti rohkem rühmatöid ja meil olid keraamika- ning puutöötunnid," räägib ta.

Yeji õppis mainekas Ewoo eragümnaasiumis, kus konkurss on 10 : 1. Kooli sisseaamisel on hinnetest olulisem õpilase vanemate ühiskondlik aktiivsus, sest hinnas on elitaarsus ja kasvandike prestiižikas taust. Tema isa on globaalse haardega äriimees, tänu oma perekondlikule taustale võeti ta vastu riigi ühte parimasse gümnaasiumi, kuid ülikooli saamiseks sellest üksi ei piisa. Ole sa siis rikas või vaene, hea kõrghariduse saamiseks on vaja eelkõige suurepäraseid eksamitulemusi.

Ja Yeji pingutas. "Isegi suvevaheajal on raamatukogudes ja õhtukoolides hulgaliselt noori. Viimane aasta on nagu sõda - koolile lisaks kulus mul igal argipäeval õppimisele 7-8 tundi ja nädalavahetustel rohkemgi," meenutab ta. "Ma lihtsalt istusin päevad läbi laua taga. Stressi leevendasin söömisega."

Kulla hinnas kõrgharidus

Ülikooliharidus on Lõuna-Koreas väga populaarne - neli viiest Lõuna-Korea gümnaasiumilõpetajast astub kõrgkooli. Ainuüksi keskpärase tasemega ülikooli pääsemiseks tuleb kaalukal sisseastumiskatsel tulemuseks saada 90%.

Korea parimatesse koolidesse (Sõuli Riiklik Ülikool, Korea Ülikool ja Yonsei Ülikool - lühendatult SKY koolid) pääsemiseks ei tohi maksimumist palju puudu jääda. Kolme "taevaülikooli" lõpetajate seast värvatakse omakorda LG Elektroofonika, Samsungi, Hyundai ja teiste mainekate suuretevõtete töötajad.

Tiheda konkursi tõttu tuleb paljudel sisseastumiseksamit teisel aastal korrrata. **Taeheon Kim** (21) tegi eksami

kaks korda, kuid ei jäänud teiselgi korral tulemusega rahule. Kuigi poiss õppis Sõulis oma linnaosa ühes parimas riigikoolis, ei suutnud ta eksamil saada tippülikoolide väärilist tulemust.

Lõpuks otsustas Taeheon sõita hoopis Ameerika Ühendriikidesse. Sealses Beloiti Kolledžis õppimine on küll kordi kallim kui mõnes Korea ülikoolis, kuid välistudengitele pakuti heldeid stipendiume. Tänu sellele ei olnud lõpuks erinevus Korea 5000dollarilise ja Beloiti 40 000dollarilise õppemaksu vahel enam nii suur. Ka oli USA koolidesse kandideerimine kodumaal peavalu tekitanud sisseastumiseksamiga võrreldes lapsemäng.

Korealaste imetlusväärne usinus paistab eriti hästi silma võrdluses õhtumaadega. Teismelisena omandatud tööharjumus ei kao ka täiskasvanuna - korealased töötavad OECD andmeil eestlastega võrreldes nädalas keskmiselt kuus tundi kauem.

Keskkooliõpilased ei suudaks mammutkoolipäevi teha perekonna toetuseta. Näiteks eksamite eel vaatavad vanemad televiisorit kõrvaklappidega, et lapsed saaksid vaikuses õppida. Perekondade sissetulekutest kümnendik kulub lapse haridusele, sest eratundi võtmine on pigem reegel kui erand.

Õpetaja amet on au sees

Kuna Lõuna-Korea on hariduse oma südameasjaks võtnud, siis loomulikult on seal kõrges hinnas ka õpetajad. Nende keskmine palk on teiste "rikaste riikide klubiks" kutsutud OECD liikmetega võrreldes üks kõrgemaid. Viisteist aastat koolis töötanud õpetaja teenib Koreas kolm korda rohkem kui sama kogemusega pedagoog Eestis. Ehk keskmiselt 46 000 dollarit aastas.

Pole siis ka ime, et õpetaja amet on Koreas noorte seas väga populaarne. Koolmeistriks õppiv Jeonghyeon selgitab: "Pärast üheksakümnendate majanduskriisi tahtis igaüks endale stabiilset töökohta. Kuigi noorõpetajate palk on alguses väike, kasvab see koos tööstaažiga ja pension on suur."

Edu elu hinnaga

Lõuna-Korea haridussüsteemi edulool ei puudu ka varjukülg, millele kohalikud kriitikud on juba aastaid osutanud.

Riik võib küll uhkustada heade PISA testi tulemustega ja kõrgharitud tööjõu osakaaluga, aga teisalt näitab statistika enesetappude suurt arvu Korea noorte seas. Viimastel aastatel on suitsiid tõusnud 15-24aastaste seas levinuimaks surma põhjuseks. Enesetappude teema on pidevalt üleval ka uudistes, olgu see siis 10aastase poisi, mitme telestaari või isegi endise presidendi **Moo-Hyun Rohi** vabaturma minek.

Haridussüsteemi reformimise katsed on aga siiani luhtunud, sest masiline tung ülikoolidesse hoiab konkurentsi kõrgena. Muutusi pidurdavaks teguriks on tõdemus, et just praegune süsteem on toonud riigile edu - Lõuna-Korea on teinud ühe põlvkonna jooksul täieliku kannapöörde, arendes diktaatorlikust arengumaast maailma tipuks elektroonika-, auto- ja laevatööstuses.

Vanemuise teater esitleb:
Disney ja Cameron Mackintoshi muusikal P. L. Traversi lugude ja Walt Disney filmi põhjal

Mary Poppins

Peaosas **HANNA-LIINA VÕSA**
või **NELE-LIIS VAIKSOO**

Lavastaja **Georg Malvius** (Rootsi) / Muusikajuht ja dirigent **Tarmo Leinatamm**
Dekoratsioonikunstnik **Iir Hermeliin** (Tallinna Linnateater) / Kostüümikunstnik **Ellen Cairn** / Sotima
Koreograaf **Cedric Lee Bradley** (USA)

31.01 / 3.02 / 19.02 Vanemuise suures majas

järgmised etendused vaata vanemuine.ee

Aasta toetaja **kinema** Aasta toetaja **Dunker** Ametlik autopartner **AMSERV** **Parta** **SOLARS** Hooaja peaspponsor **emt** **RIIGIKAITSE RAAMATUKOGU**

RIIGIKAITSE RAAMATUKOGU

Robert R. Leonhard

Manööversõja kunst

Manööversõja teooria ja maa-õhk lahingud

Sõjaajaloohuvilise lugemisvara

Sari „Riigikaitse Raamatukogu“ toob lugejani parima valiku sõjanduse- ja julgeolekualast tõlkekirjandust.

Raamat annab huvitava ülevaate manöövri arengu kohta sõjapidamises, esitades sealjuures põhjaliku analüüsi meetoditest ja vahenditest vaenlase löömiseks. Üllatuslikult toob autor näiteid ka Alakesander Suvorovi ja Jan Žižka võidukäikudest ning julgub teha etteheiteid edukaks tituleeritud USA 1989. aastal Panamas läbi viidud operatsioonile „Õiglane põhjus“.

Tellimiseks helista 680 4443 või külasta meie kodulehte www.healugu.ee.
Kõik tellimused täidetakse viie tööpäeva jooksul peale arve tasumist.
Raamatud on saadaval ka kõikides parimates raamatupoodides üle Eesti.

Eestlased käivitasid Moskvas mobiilse parkimise

Perspektiivis kujuneb Moskvast maailma suurim m-parkimisega linn.

Seda arengut kureerib Eesti päritolu miljonärist aselinnapea **Maksim Liksutov**.

Toivo Tänavsuu

toivo.tanavsuu@ekspress.ee

Kui Tallinnas pakub viimasel ajal rohkelt kõneainet tasuta ühistransport ja sõitude valideerimine, siis veelgi põhjapanevamad ümberkorraldused on toimumas enam kui 10 miljoni elanikuga Moskvast – ja nende muudatuste keskmes on eestlased!

Esimest korda pärast 1917. aasta oktoobrirevolutsiooni läheb Venemaa liikluskaoses pealinn üle moodsale tasulisele parkimisele. Linna parkimissüsteemi tarkvara telliti aga Eesti firmalt NOW! Innovations, mille arendustegevus toimub Eestis. Tellija polnud ei keegi muu kui Moskva linnavalitsuse teede ja transpordi osakond, mida kureerib abilinnapeana Loksalt pärit miljonär **Maksim Liksutov**.

Moskva linnavalitsus kuulutas mobiilse parkimise süsteemi hanke välja kevaldel 2012. Maad käisid kuulamas ettevõtted Hollandist, Inglismaalt ja Iisraelist. Skandinaavlastel hoidsid miskipärast eemale. Eestlaste kasuks rääkis siin juba kümme aastat edukalt toiminud m-parkimine (tõsi, see ei ole siin NOW! platvormil) ning NOW! Innovationsi tarkvara rakendamine 14 Belgia linnas. Eestlased olid valmis tegema täielikult venekeelse tehnilise toe ja oskasid ka ise vene keelt erinevalt näiteks hollandlastest.

Pole välistatud, et tarkvara valikul mängis rolli ka endise Eesti kodaniku, Moskva abilinnapea Liksutovi kohutunne. Ju ta usaldas seda, mida oli ise Tallinnas elades ja töötades kasutanud.

NOW! Innovationsi tegevjuhi **Üllar Jaaksoo** sõnul tarnitakse Moskvasse tarkvara, milles juhitakse kõiki tasulisi parkimisi, hallatakse kliendikontosid, trahve, püsielanike lube – ühesõnaga, kogu parkimisinfot. Ka Moskva tänavatele ilmunud parkimismasinad (mida kasutatakse puutekaartidega) on eestlaste loodud süsteemis.



Tasulise m-parkimise pilootprojekt käivitati Moskvast juba 1. novembril, kui linna südames tänavatel Kuznetski Most, Karetnõi Rjad ja Petrovka läksid maksu alla 550 parkimiskohta. Linnavõim kasseeris parkimise eest 50 rubla tunnis ning seda sai maksta kolmel moel: SMSiga, nagu Tallinnaski kombeks; RFID puutekaardiga, nagu meil on ühiskaart, ning nutitelefoniga rakenduse parking.mos.ru abil. Eksperiment näitas, et moskvalased võtsid kõige kergemini omaks just SMS-parkimise.

Aga segadust ja paksu verd oli rohkem kui rubla eest: nuriseti tehniliste viperuste üle (mõne operaatori võrgus SMS-parkimine ei toiminud), protesteeriti, et üldse peab maksma hakkama. Ometi tunnistas abilinnapea Liksutov pilootprojekti eos korda-



EESTI MEHED MOSKVAS: Suurlinna liikluskaost leevendava parkimissüsteemi tarnija Üllar Jaaksoo firmast NOW! Innovations ja selle tellija loksalane Maksim Liksutov (all).



läinuks. Tänavu lubab Moskva linnavalitsus laiendada tasulist tsooni nn Bulvarnoje ringini, mis hõlmab ligi 50 000 parkimiskohta, tulevikus ilmselt veelgi. Perspektiivis kujuneb Venemaa pealinn eestlaste abil maailma suurimaks m-parkimisega linnaks kokku ligi 100 000 parkimiskohta. Võrdluseks: Tallinnas on ligi 5000 parkimiskohta, New Yorgis 50 000.

Ühtlasi kehtestati Moskvast uued sanktsioonid valesti parkimise eest. Jätad parkimise eest tasumata, saad 2500 rubla trahvi. Erinevalt Eestist ei kontrolli parkimisõigust siiki kontrolörid (seda peamiselt turvakameralustel), vaid pargitud autode numbreid fikseerivate kaamerate varustatud kontrollsoidukid.

Mitmesugustel põhjustel ei müüda Venemaale parkimislahendust mitte otse Eestist, vaid NOW! Innovationsi Hollandi tütar-ettevõtte kaudu. See pole ühekordne tarkvara müük, vaid Moskvast töötab laekuda püsitulu litsentsitasudena. Jaaksoo tunnistab, et firmale on tegu väga tulusa lepinguga, samuti ülikõva referentsiga edasi laienemiseks. Nüüd on Venemaal hammas verel, teised suurlinnad silmapiiril.

Ka USA-s, kus m-parkimine alles lapsekingades, teeb NOW! suuri plaane. Praegu toimib eestlaste m-parkimine 30 väiksemas Ameerika linnas, kuid kokku on ühendriikides 5-7 miljonit avalikku parkimiskohta.

“Hemingway kirjutas kuulsaks igas maailma sadamas kõrtsus konutava eestlase. Meie pingutame kõvasti, et teha kuulsaks igas maailmalinnas toimiv Eesti idee ja teostus. Mobiilse parkimise korraldamises võime end maailma meistriks pidada,” ütleb Jaaksoo.

**SEL REEDEL LOOSITAKSE VÄLJA
KOGU JACKPOTI VÕIDUFOND -
29 000 000 €**

Kogu jackpoti võidufond loositakse välja seoses uute riikide liitumisega alates 01.02.2013.

Juhul kui jackpoti võitjat sellel loosimisel ei ole, jaguneb jackpoti võidufond kõrgeima võidutasandi võitjate vahel.



Mängi vastutustundlikult! Lisainfo ja reeglid Eesti Loto kodulehel.

EESTI LOTTO

Ideede ahvatlev mülgas

Estis kurdab kümnest inimesest üheksa, et tahaks küll rikkaks saada, aga pole äriideed. Mõned mõt- ted on, aga need pole piisavalt lennukad. Kui pole ideed, ei saa ju ettevõtjaks haka- ta. Kes küll kingiks mõne idee!?

Reklaamibüroosse tulevad ette- võtjad ja poliitikud otsima värskeid ja löövaid ideid. Nad usuvad, et *copywriter*'i loominguline plahvatus võib anda nei- le uue hingamise ja lennutada müügitu- lemused taevasse. Teha sitastki kringlit! Ja neile pakutaksegi seda, mida nad oota- vad – loomingulist rõõgust, šokireklaa- mi või allapoole võõd iroooniat.

Reklaamimehed jahivad mune, nõelu, naelu jms, mis kuldsed ja aulised, nad tea- vad suurepäraselt, kuidas kõita tähelepanu. Kuid kliendi müügitulemused neid suurt ei huvita. Suure papi välja kõhinud ettevõtjad on aga rahul, sest nende firma reklaam tor- kab silma, on lahe ja köditab nende edevust- ki. Kas nägid? Nägin, lahe oli!

Poliitikud usuvad, et valimised võida- vad need, kel kihvtimad ideed. Ühtejärke genereeritakse üha lollimaid asju – eristu- da on ju tarvis. Kes neid pastakaid või hel- kureid ikka enam tahab. Kui teised jagavad kaubanduskeskustes tavalist reklaamnä- ni, siis meie võiks teha joomaorgia (sinna ikka ju tuldaks) ja jagada erakonna logoga oksekotte! Küllap siis rahvas valib!

Ajujaht on ettevõtlusideede konkurss.

Riik jagab raha neile, kes suudavad kõige vingema ideega välja tulla. Mida utoopili- sem, seda parem. Kohvik või rattarent pole midagi huvitavat. See on mage, seda suu- daks iga nohik. Aga meil on vaja vähemasti oma Nokiat või Facebooki. Noored Jaan Ta- tikad lähevadki hoogu ja kirjeldavad üles- keeratavaid kondoomi, millega saaks vahe- korra ajal ka habet ajada. Kes minuti jooksul oma ideerõõgust kõige veenvamalt esit- leb, saab papi. 10 000 eurot vähemalt.

Rahvakogu on uus vile, kustkaudu idee- de auru välja lasta. Nüüd on pööbel raken- datud ideede kogumise vankri ette. Riigil on vaja abi, vaja uudseid ja pörutavaid ideid, kuidas riiki demokraatlikumalt juh- tida. Rahvas pörutabki nii, et pilpaid len- dab: riigikogus ja avalikus sektoris palgad maha, lollid vangi ja vargad üles puua! Ideid on seinast sein, üks huvitavam kui teine.

See kõik on kuidagi sümptomaatiline. Uute ideede jaht kui haigus. Meenuvad naised, kes üha suurema innuga loevad juba kümnendat raamatut uudest imet- tegevast dieedist, pühkides raamatuleh- tedelt sinna pudenenud küpsisepuru. Sil- me ette kerkivad ka miljonid usklikud, kes tammuvad igal pühapäeval kiriku poole, et kuulda õndsakstegevaid ilmu- tusi ja uusi pühasid näpunäiteid, märka- mata tegelikkuses, et nende naabril pole lastele anda suurt midagi peale leiva ja vee, enda lapsed aga on sootuks pätid.

Jaapanlased ja ameeriklased on inno- vatsiooni osas eri poolustel. Levinud arusa- ma järgi armastavad jänkid uusi tooteid ja lahendusi luua põhimõttel, et vana ei kõlba kuhugi, tarvis on midagi täiesti uut. Jaapa- nis aga on innovatsioon väga harva mida- gi ennenägematut, pigem vana häs- ti toiminud asja mõnegrammine täiendamine. Vaadake kas või nende sõiduaautosid! Igav, aga töötab. Ameerika autot ei soo- vita aga siinsed remondime- hed isegi vaenlasele.

Minulgi on tunne, et ideede puudus kui elu seiskav sein on müüt. See on pi- gem laiskade ja iseloomutute ini- meste õigustus raha ja aja rais- kamiseks ning enda tegevuse- tuse õigustami- seks. Kas tões- ti vajame kogu aeg üha uusi ideid, kui teame ju niigi hästi, et olemasolevate juba toimivate asja- de pidev täiustami- ne, sihikindel ja ru-

tiinne töö nende kallal viib palju kindla- malt sihile.

Ma pole rahvakogu ettepanekutest lu- genud veel midagi sellist, mida saaks pidada arukaks ja mida poleks riigi poliitmaastikul varem arutatud. Üsna suur osa reljeefseid reklaamikampaaniaid on ettevõtete jaoks mahavisatud raha, kuna ainuüksi rek- laami märkamine ei tähenda veel toote usaldamist ja müügi tõusu. Mis kasu on sajast geniaalsuseni idiootsest äriideest, kui nende loojatelt ei nõuta realistlikke äriplaane, kus tuleb osata arvutada sa- jast suuremate numbritega?

Närvekõditavaid ideid otsi- des satume sageli maagilisse sohu, kust võime küll leida kupatamist vajavaid see- ni ja hapusid jõhvikaid, kuid võime ka lihtsalt eksida või ära uppuda. Ses mõttes oleks meil ehk jaapanlastelt rohkem õppida. Inno- vatsioon pole ju ena- masti hüpe tundma- tusse, vaid pigem järg- mise loogilise sammu julge tegemine juba va- litud teel. Ja seda sammu me ju teame enamasti niigi.

Raul Kalev
suhtekorraldaja



FOTO VALLO KRUUSER

Alusta nullist.

Uue ja soodsa Fordi liisingu
sissemakse on nüüd 0%

VAATA VALIKUT ford.ee

KUGA Titanium

2.0 (140 hj) bensiinimootor

HIND ALATES

€ 24 990

LIISINGU SISSEMAKSE

0%



FIESTA 5d Trend

1.25 (60 hj) bensiinimootor

HIND ALATES

€ 9 990

LIISINGU SISSEMAKSE

0%



FOCUS 5d Trend

1.6 (105 hj) bensiinimootor

HIND ALATES

€ 12 990

LIISINGU SISSEMAKSE

0%

Info-Auto
www.infoauto.ee

TALLINN Järve Pärnu mnt. 232 tel. 671 0060 infoauto@infoauto.ee
TALLINN Kadaka Kassi 6 tel. 671 0063 kadaka@ford.ee
TARTU Turu 27 tel. 737 1890 tartu@infoauto.ee
PÄRNU Tallinna mnt. 89a tel. 447 2777 parnu@infoauto.ee

CO₂ heide 110 – 244 g/km. Keskmise kütusekulu 4,2 – 10,7 l/100 km.

Pildil olevad autod on lisavarustusega.
Finantseerimisteenuse pakkuja on AS DNB pank.
Tutvu tingimustega www.dnb.ee ja vajadusel konsulteerige asjatundjatega.
Pakkumine kehtib kuni 28.02.2013 või kampaaniaautode lõppemiseni.

facebook.com/infoautoford



Go Further

ford.ee



Vaata rohkesti
lisapilte digilehest
ajaleht.ekspress.ee



KIRJAMEES SAVISAAR –

kommunistist kasvab vandenõuteoreetik

ÜHE POLIITIKU ARENGULUGU Edgar Savisaare 16 raamatut näitavad, kuidas kommunistist sai Eesti rahvuslane ning seejärel venemeelne vandenõuteoreetik.

Vahur Koorits
Delfi

kuum@ekspress.ee



1980: “Eesti Õpilasmaleva areng”

Edgar Savisaare karjäär kirjamehena algas 33 aastat tagasi raamatuga, mis käsitles õpilasmalevate koostamist, neis ette tulla võivaid probleeme ja õpilasmalevlaste igapäevaelu.

Mõistagi ei pääsenud raamat kommunistlikust sõnavahust ning samuti said oma peatükid endale nii komsomol kui sotsialistliku võistluse korraldamine.

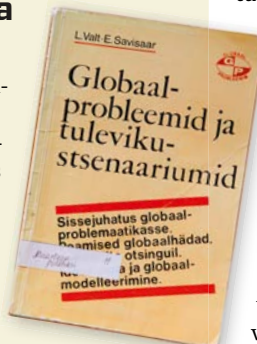


1983: “Globaalprobleemid ja tulevikustsenaariumid”

Savisaar avaldas koos oma kandidaaditöö juhendaja filosoof **Lembit Valdiga** raamatu globaalprobleemidest ja tulevikustsenaariumidest. Tähtsaimaks globaalprobleemiks pidasid nad tuumasõja vältimist ning ega nad ka ei salanud, mida selle all mõtlesid.

“Nüüdisajal on põhiline ohu allikas imperialistide kasutuses olev tuumarelv, samuti teised uued relvaliigid,” kirjutasid Valt ja Savisaar. Autorid toetusid paljuski Rooma klubi materjalidele ning kirjutasid vaesusest ja näljast arengumaades, keskkonnaprobleemidest, ressursside lõppemisest ja energeetikaprobleemidest.

Rooma klubi polnud Savisaare ja Valdi jaoks lõpliku tõe allikas, sest klubi mõnede teadlaste seisukohad ei sobinud Nõukogude Liidu seisukohtadega. Reaktsioon sai olla vaid üheselt hukkamõistev. “Paljud kodanlikud teoreetikud, kes võitluses puhta õhu ja puhta vee eest püsisid suhteliselt progressiivsetel seisukohtadel, on pingelõdvenduse suhtes tüüpilised pistrikud,” kurtis Savisaar ja Valt.



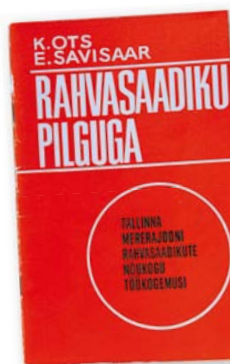
1983: “Rahvasaadiku pilguga: Tallinna Mererajooni Rahvasaadikute Nõukogu töökogemusi”

Koos kohaliku funktsionääri **Kalju Otsaga** kirjutatud teos sellest, mida tehti Tallinna tollal Kadrioru, Piritat, Maardut ja Lasnamäe ühendanud Mererajooni rahvasaadikute nõukogus.

Noore rahvasaadikuna leidis teoses äramärkimist ka **Toomas Vitsut**, kes on praegu Tallinna linnavolikogu esimees ja Savisaare võitluskaaslane Keskerakonnas.

Kommunistlikust retoorikast kubisev teos kirjeldab Lasnamäe ehitamise valusid ning muid toonasele ajale iseloomulikke muresid, näiteks Suure Isamaasõja veteranide korteriprobleeme.

Tõeliselt öövastavalt mõjub foto Kadrioru idüllilisest Mäekalda tänavast, mille pildiallkirjaks on “Meie kodu on Lasnamäel!”, koos teatega, et viisaastaku lõpuks paigutatakse nende majade elanikud uutesse heakor-rastatud elamutesse.



RAAMATUTE REPROD PRAIT SIMSON

1986: “Looduskaitse ja õpilasmalev”

Koos **Roland Vinkeliga** avaldas Savisaar lühikese brošüüri ühest aasta varem õpilasmaleva noortega tehtud küsitlusest, et avardada rühmakomandöride teadmisi looduskaitsealasest tööst malevas.

Pool niigi õhukese brošüüri tekstist on täidetud küsitluse statistiliste tulemustega. Võib-olla *hard-core* looduskaitsejatele pakub see mingit huvi.

SEL LAUPÄEVAL, 26. JAANUARIL

spekuleerime korteritega



+1,15 € EESTI PÄEVALEHE
VÕI LP EEST

MA POLE TURIST, MA ELAN SIIN

Peeter Urbla (1988)

Peeter Urbla lavastatud „Ma pole turist, ma elan siin” käsitleb kahe vastandliku, ent teineteises oma puuduva poole, otsekui kadunud venna ära tundnud meespeategelase silmade ja tunnete läbi murrangulist aega ENSVs 80ndate lõpus, mil nõukogude impeeriumi vundament oli juba mõrsasid täis.

Dekadentliku linnaloo peateemaks on kodutunde püüd-matus olukorras, kus sünnilinn on muutunud rahvuste sulatuskatlaks, kus riik jagab lahkesti elamispinda siserännanutele, aga koristab laienemise käigus jalust põliselanike sünnikodu.

Traumaga kohanemiseks valivad kodutu katlakütja ja endine näitleja Feliks (Lembit Ulfak) ning ettevõtlik korterivahetaja, võimude silmis spekulant Mart (Madis Kalmet) erinevad strateegiad. Esimene otsib vihale leevendust origamikunstist, filosoofiast, taimetoidust ja Mimi (Laine Mägi) embusest, teine tormab ringi nagu orav rattas ja hoiab käigus korterivahetuste salapärase masinavarki eesmärgiga püüda kinni oma unistuste sinilind – ideaalne kodu eestiaegses kivimajas, mille ehitamisel on mõeldud inimestele, mitte betoonplokkidele.

 Eesti filmiklassika

●●● EestiPäevaleht



Filmid on müügil paremini varustatud poodides.
Tahad filme otse koju – telli!

Info ja tellimine:
tel 680 4444, eestifilm@epl.ee
eestifilm.epl.ee

1986: “Rahvastikuplahvatus ja rahvastikukriis”

Savisaare koostatud artiklikogumik maailma demograafilis-test probleemidest. Savisaar on umbes poolte artiklite autor, ülejäänud pärinevad eri vene teadlastelt.

Demograafilised protsessid on enamasti pika vinnaga, mistõttu ka 27 aastat tagasi kirjutatud teos ei mõju täna väga aegununa. Arengumaade rahvastikuplahvatus ja rikaste riikide kahanev sündivus olid olulised juba siis.

1986: “Tööviljakus. Töödistsipliin. Tööaeg”

Nõukogude majanduse hädade lühikogumik. Töotajaid on vähe, nad vahetavad liiga tihti töökohti, pole motiveeritud, ei viitsi end liigutada, joovad. Katsed probleeme lahendada põrkuvad ootamatute takistuste otsa.

1988: “Revolutsioon jätkub”

Kommunistliku retoorika varjus on teosesse ilmunud oht-ralt Nõukogude Liidu vana elukorralduse kriitikat. Pere-stroika, Isemajandav Eesti ja mure venelaste sisse-rände pärast on selle raamatu olulised teemad. Retsensendiks **Rein Veidemann**.

1994: “Uus poliitika tulekul”

Brošüür, kuhu Savisaar on kirjutanud vaid sisseju-hatava artikli. Teised autorid on **Rein Veidemann**, **Mart Ummelas**, **Küllo Arjakas**, **Ülo Russak** ja **Teet Kallas**. Tegemist on puhtalt päevapoliitilise pamfle-tiga.

1999: “Usun Eestisse”

See on Savisaare esimene selgelt taasis-eisvumisaja raamat. Ühelt poolt pani Sa-visaar sinna kirja paljud seisukohad, mida

ta tänini kordab – nagu Eesti majandusliku edu-kuse nimetamine müü-diks, Venemaaga suhe-te arendamise vajadus, skeptilisus Euroopa Lii-du ja NATO suhtes, krii-tika ajakirjanduse suh-tes.

Teisalt paistis tal tões-ti veel usku olevat, sest raamat on üsna konst-ruktiivne, kriitika on hili-semaga võrreldes väga malbe ja seal pole hili-semate sõnavõtude kibestumist. Selles raamatus on Savisaar Euroopa Liiduga liitumise osas veel enda sõnul pigem pooldav.

2008: “Majanduspoliitika”

Savisaare katse kehtestada end majanduseksperdina. Kuna Savisaar oli majanduspoliitikast kirjutanud rea artikleid ajakirjandusse, siis trükkis ta need raamatus uuesti ära. Seetõttu mõjub “Majanduspolii-tika” paljuskki kommenteeritud artiklikogumikuna, aga üks oli niiviisi võimalik vähema vaevaga korraliku raamatu maht täis saada.

Teemad peaksid juba tuttavad olema – nimelt tuleb Savisaare hinnangul palku tõsta, samas hinnatõusu kontrolli all hoides. Savisaar tutvustas ka oma vandenõuteooriat, mille järgi varjab valitsus majanduslikel põhjustel välja rännanud inimeste tege-likku arvu. Sama teooria on Keskerakonna ustavate liikmete seas kõhk-lusteta omaks võetud ning seda korratatakse tänase päevani.

2009: “Kuidas ületada kriis?”

Midagi uut selles pigem brošüüri mõotu teoses pole, ära trükiti vana jutt ühetalaise tulumaksu ja ettevõtete reinvestee-ritud kasumite tulumaksuvabastuse kahjulikkusest ning astmelise tulumaksu kasulikkusest.

Astmelise tulumaksu ja ettevõtete tulumaksu rahast saaks valitsus majandust ergutada. Venemaaga peaks aga hästi läbi saama, leidis Savisaar.

1987: “Võitlus noorsoo pärast”

“Aktiivselt püüab kodanlik ideoloogia mõjustada ka sotsialismimaade noorte eluhoiakuid. Õonestustöö-le spetsialiseerunud raadiojaam “Vabadus” läkitab eetrisse noorsooprogramme NSV Liidu rah-vaste seitsmeteistkümnes keeles.”

Selles raamatus on kapitalism Savi-saare jaoks veel probleem ja sotsialism la-hendus. Neli aastat enne Nõukogude Lii-du kokkuvarisemist kirjeldab Savisaar ka-pitalistlikku maailma nii, nagu hoopis see oleks kokku varisemas. 204 lehekülge kommunistlikku ajupesu.

1990: “Kõned”

Tegemist on esimese Sa-visaare raamatuga, mil-le kaanel on tema näo-pilt. Hiljem ilmub selli-seid veel mitu. Peamiselt peaks see kõnede kogu-mik röömustama elukut-selisi ajaloolasi, aga sealt leiab ka lihtsalt huvitavaid kilde.

Näiteks kaitses Savisaar ühes kõnes **Mart Laari**, kelle vastu ENSV prokuratuur tõstatas süüdistuse vale ja väljamõeldis-te levitamises 1941. aasta sündmuste koh-ta. “Kohus Mart Laari üle võib tulla. Ainult sellest kujuneb mitte Laari kaitsmise prot-sess, vaid Nürnberg stalinismile ja selle kandjatele Eestimaal,” kirjutas Savisaar.

2008: “Rahvarinne 1988: kaksikümmend aastat hiljem”

Viis Savisaare kõnet on uuesti ära trükitud ja teised kommenteerivad neid. Sa-visaar ise kirjutas sellele pigem järelsõnana mõju-va lõpuartikli.

Põnevust paku-vad väljavõtted Savisaare kalender-päevikust. Näiteks 1. jaanuar 1988: “Meid lüüakse kas rüütliks või lüüakse risti. Kol-mandat pole antud.” Või 17. juuni: “Kes on Moskvast julge mees, see on kodus au sees!”

2013: “Tõde Eestist”

“Tõde Eestist” on silma-torkavalt kuri ja kibestu-nud raamat. Selgelt pais-tab välja, et Savisaar pole rahul oma kohaga Ees-ti riigis. Kui tema varase-maid poliitikaraamatuid iseloomustas lisaks te-ravale kriitikale ka op-timistlik noot, lubadus paremale tulevikule, siis viimases raamatus annab tooni vaid paksus vandenõu-teooriate kastmes kibedus.

Suure osa raamatu sisust hõlmab prae-guse Eesti majanduse ja majanduspoliiti-ka analüüs. Savisaar näeb kõikjal peatselt saabuva katastroofilise majanduslanguse märke, tema argumentatsioon on aga tihti segane ning vastuoluline.

Pikkade ja lohisevate majanduspoliiti-ka lehekülgede vahele on lükatud lühike-si ja teravaid peatükke poliitikast, poliiti-kutest ja ka näiteks rahvaloendusest. Jääb mulje, et Savisaar võis majanduspoliiti-ka alaseid peatükke kirjutades kasutada kellegi teise abi, pistes siia ja sinna vahele mõned enda kirjutatud leheküljed.

Savisaare katse tõestada selle raamatu-ga oma jätkuvat tähtsust Eestis on selgelt läbi kukkunud.

Alampolkovnik Heino Kruusma ja tema kuus vangi



1981: Viktor Niitsoo. 2 aastat vangistust. Näiteks rääkis Niitsoo ühes Tartu kohvikus, et tema rühmal on sõiduauto Pobeda, millega oleks hea tänavatel kommuniste tappa.



1981: Veljo Kalep. 4 aastat vangistust. Esitas Eesti Ülemnõukogule korduvalt taotlusi sotsiaaldemokraatliku partei rajamiseks ja kutsus Pärnu KEKi töötajaid streikima.



1983: Lagle Parek. 6 aastat vangistust ja 3 aastat asumist. Ahoneni ja Pesti kaasosaline. Muu hulgas kutsus avalikus kirjas Soome ehitajaid boikoteerima Tallinna uue kaubasadama ehitust.



1983: Heiki Ahonen. 5 aastat vangistust ja 2 aastat asumist. Pareki ja Pesti kaasosaline. Näiteks andis Rootsi ajakirjanikele infot Eestis toimuvate sündmuste kohta.



1983: Arvo Pesti. 5 aastat vangistust ja 2 aastat asumist. Pareki ja Ahoneni kaasosaline. Muu hulgas paljundas ja levitas kirjutist "Punane hüdra".



1984: Enn Tarto. 10 aastat vangistust ja 5 aastat asumist. Pikaajaline nõukogudevastane tegevus.

Allikas: Arvo Pesti koostatud raamat "Dissidentlik liikumine Eestis aastatel 1972–1987". Tallinn 2009.

KGB ülekuulaja kahetses enne surma oma tööd

NEKROLOOG Aasta algul suri KGB alampolkovnik **Heino Kruusma** (1940–2013). Dissidentidel on temast vastandlikud mälestused.



Tarmo Vahter

tarmo.vahter@ekspress.ee

Mõned aastad tagasi astus raamatupoes **Lagle Pareki** juurde keegi meesterahvas.

"Te ei tunne mind ära?" küsis võõras.

Nägu tundus Parekile tuttav.

Mees ütles, et on **Heino Kruusma**.

"See tundus nii jabur," ütles Parek tagantjärele mõeldes. Ta oli Kruusmat ammu surnuks pidanud ja pidi peaaegu küsima: "Kas teie olete elus?"

Parek sai siiski sõnal sabast kinni ja lõpetas lause: "Kas teie olete Eestis?"

Kruusma vastas, et ta on ju eestlane. Sealsamas raamaturiulite vahel hakkas ta seletama, kuidas sattus nooruses julgeolekusse tööle.

"Tal oli kohutav vajadus rääkida," meenutab Parek. "Ta püüdis õigustada, et ei mõistnud tol ajal, mis on KGB."

Püstijalu jutuaajamine jätkus üle poole tunni, kuni Parek sellele lõpu tegi. Ta läks kohvikusse, istus maha ja mõtles, et oli ikka veider kohtumine.

Ülestunnistus Kaliningradis

30 aastat tagasi töötas Kruusma Eesti KGBs eriti tähtsate asjade uurijana. Muuhulgas juhtis ta Pareki ja tema mõttekaaslaste **Arvo Pesti** ja **Heiki Ahoneni** kriminaalasja uurimist.

See jäi Nõukogude aja viimaseks suureks poliitiliseks kohtuasjaks. Otsustavad tõendid hankis Kruusma dissidentide hulka kuulunud **Urmas Nagelilt**, kes oli võetud armeesse aega teenima. Kruus-

ma käis 22aastast noormeest Kaliningradis sõjaväeosas üle kuulamas.

Täna Võrus luteri kiriku praosti ametit pidav Nagel on koostööd KGBga kahetsenud. Sõbrad on selle talle andestanud.

Nagelile on jäänud oma ülekuulajast raamatupidajalik mulje. "Ta oli väga ametlik. Peaaegu mitte mingeid emotsioone."

Eesti NSV ülemkohus tunnistas Pareki, Ahoneni ja Pesti nõukogudevastase tegevuse eest eriti ohtlikeks riiklikeks kurjategijateks. Karistuseks saadeti nad aastateks vangilaagrisse ja asumisele.

Parek mäletab esimest kohtumist oma tulevase ülekuulajaga hästi. See leidis aset 1. märtsil 1983, kui Kruusma ilmus Tartus tema kodu läbi otsima.

"Ma panin tähele, kui ettevaatlik ta oli asjade konfiskeerimisel," kirjeldab Parek. "Ta vaatas väga hoolikalt, mida võtta, et mingi lolli asjaga mitte muutuda naeruväärseks."

Sofi Oksanen "Puhastusest" tuttavad töömeetodid olid 80ndate KGB jaoks juba minevik. Peksmisele eelistati psühholoogilist mürdmist.

Patarei tänava julgeolekukomitee punanurka pandi justkui muuseas välja Pareki isa **Karl Pareki** 1941. aasta uurimistoimikuid. Kui tütar isa saatuse vastu huvi tundis, andis Kruusma napi vastuse: "Lasti maha."

Kursusevennaga KGBsse tööle

Kruusma ja mitu ta poolt vangi saadetud dissidenti kuulusid sõjaeelse vabariigi viimaste laste hulka. Kuidas sai ühest ülekuulaja ja teisest vabadusvõitleja?

"Ta oli inimesena väga lahe," räägib Kruusmaga koos juurat õppinud naine. "Mina ei osanud küll arvata, et ta endale selle tee valib."

Ka kursusevend **Aivo Ots** läks tööle KGBsse. Nad osalesid peaaegu kõigis Eesti poliitilistes uurimistes Brežnevi aja lõpust kuni Gorbatšovi perestroikani.

Tänane vandeadvokaat **Kaido Pihlakas** ei oska õpingukaaslaste ametivalikut seletada. "Mida kursusekaaslased arvasid, pole minule teada, sest selliseid arvamusi siis ei avaldatud."

"Heino oli tark, Aivo mitte nii tark," ütleb samal kursusel õppinud naisjurist. "Mida Heino tegi, oli muidugi kole. Aga mida Ots tegi, oli veel koledam."

Aivo sai asutuselt endale kenad korterid. Heino pidi ehitama oma rahadega kooperatiivkorterit Mustamäele. Võib-olla sellega on kõik öeldud. Temas oli seda eesti meelt ikkagi rohkem."

Korstnapühkija vahistamine

Endine poliitvang Heiki Ahonen pajatab paar anekdootlikuna mõjuvat seika. Ta töötas 1983. aastal Tallinnas korstnapühkijana, kui kuus-seitse julgeolekumeest saabusid teda vahistama.

"Mul õnnestus neid veenda, et peaksin ennast enne äraviimist puhtaks pesema," ütleb Ahonen, kes oli natuke aega varem üht korstent puhastanud. Vahis-

"Heino oli tark. Mida ta tegi, oli muidugi kole."

Kursuseõde Tartu ülikooli õigusteaduskonnast

tajad lubasid tal duši all käia, jäädes ise ukse taha passima.

Samal ajal läks KGB-meeste auto minigil põhjusel tänavalt kaduma. Ahonen viidi lähimasse miilitsajaoskonda, kus tal pandi käed raudu ja jäeti kongis ootele.

Kui Kruusma vangile järele tuli, imestas ta: "Mis jant siin toimub?" ja käskis käeraud kohe ära võtta.

Pareki, Ahoneni ja Pesti kriminaalas-

ja alguses oli Kruusma majori auastmes. Uurimise käigus teenis ta välja alampolkovniku pagunid. See jäi tema laeks.

Kruusma töö sai otsa 1991. aastal ühes KGB sulgemisega vabas Eestis. Veidi üle 50aastane mees pidi alustama uut elu. Auaste ei maksnud enam midagi. Kogemused olid siiski midagi väärt.

Ta juhatas Viru hotelli sisevalveteenistust ning töötas turvafirmades Tamiskilp, Akropol, Falck ja G4S. Enne pensionile jäämist pidas Kruusma turvamehe ametit ühes autosalongis.

Kruusma polnud seotud küüditamisega ja teda ei antud kohtu alla. Ta pälvis vaid niipalju tähelepanu, et kaitsepolitsei avalikustas ta nime Riigi Teatajas.

Enn Tarto ei pea nii leebet kohtlemist õiglaseks. Võrreldes teiste dissidentidega on tal ülekuulajast halvemad mälestused. Tarto seostab Kruusmat sellega, et poliitvange hoiti eeluurimise ajal Patareis koos retsidega, kes neilt riideid röövsiid ja neid muidu terroriseerisid.

Tarto meelest väärinuks Kruusma kohtu alla andmist. "Minu jõupingutustest jäi väheseks," võtab Tarto kokku oma tegevuse 90ndatel riigikogus. "Meiesuguste süüdimõistmist ei loeta aegumatuks inimsusevastaseks kuriteoks."

Südametunnistus ei andnud rahu?

Endine KGB ülekuulaja Aivo Ots jõi ennast 2004. aastal lihtsalt surnuks, nii teab kursuseõde rääkida.

Tema arvates tundis Kruusma südametunnistuse piinu. "Ma arvan, et need olid tal kogu aeg."

Diagnoosi õigsust kinnitab raamatupoes toimunud jutuaajamine, mida Parek võtab omamoodi patukahetsusena.

"Tal ei olnud vaja mulle juurde tulla ja tere öelda," arutleb Parek alampolkovniku käitumise üle.

Miks ta seda siis ikkagi tegi?

"Tal kogu aeg keeras," arvab Parek. "Ilmselt ei ole kerge olla Eesti Vabariigis endine kagebist."

Limonaad teeb kurvaks, kohv rõõmsaks

Aju tahab magusat, öeldakse, kuid see on vaid pool tõde.



Tiina Jõgeda

tiina.jogeda@ekspress.ee

Kõik hea siin ilmas on kahjulik või pak-suks tegev, ütleb rahvatarkus. Selle teadmisea aitab toime tulla teine tarkusetera: kui ei saa muuta olukorda, siis tuleb muuta oma suhtumist sellesse.

Võtame näiteks kohvi. Tervisegurud võivad pidada pikki loenguid kohvi kahjulikkusest, kuid põhjamaalastel oleks väga raske selle ergutusvahendita novembrist märtsini ärkvel püsida. Kofeiin stimuleerib ajutööd, see omakorda mõjutab käitumist: inimene on energilisem, teathtelisem, jõuab rohkem ning kokkuvõttes on endaga rohkem rahul.

Uuringud kinnitavad, et neil, kes joovad regulaarselt kohvi, esineb depressiooni harvemini kui neil, kes kohvi ei tarvita. USAs küsitleti 50 000 umbes 60aastast naist – selgus, et naiste hulgas, kel oli aastakümneid olnud harjumus juua neli või rohkem tassi kohvi päevas, esines 20 protsenti vähem depressiooni kui neil, kes jõid kohvi harva.

Nüüd on leitud, et hoopis kahjulikum on juua limonaadi: gaseeritud suhkruloogid on uus terviseuuriate põlualune. Suuremates kogustes limonaadi, puuviljajookide ja koolajookide tarvitamine võib põhjustada depres-

siooni. Uuriti ligi 270 000 keskealist ameeriklast, vanuses 50–70 aastat, ja vaadeldi nende keelekastmisharjumusi 15 aasta jooksul. Selgus, et neil, kes olid regulaarselt palju vurtsujooke pruukinud, esines ligi 30 protsenti rohkem depressiooni kui neil, kel seda harjumust polnud, ütles töö autor dr **Honglei Chen**. Eriti hull lugu oli neil, kes joovad dieetjooke – *light*-variantides pole küll suhkrut, kuid teised magustajad mõjuvad samamoodi.

Teadlased ei väida, et limonaad tekitab masendust, vaid et limonaadijoojatel esineb seda teistest sagedamini. Uurimuse täpsemat sisu esitletakse alles Ameerika Neuroloogia Akadeemia konverentsil San Diegos märtsis, kuid nad soovivad üle nelja purgi limpsipäevas mitte tarbida.

Aju tahab magusat, öeldakse, kuid see on vaid pool tõde. Kõrge veresuhkrutase kuluatab hipokampust ja liigne suhkrutarvitamine toob kaasa kognitiivsete võimete alanemise vanemas keskeas. Parim on täielikult loobuda rafineeritud suhkrust (eriti suhkrurikastest jookidest), aga ka rafineeritud nisujahust valmistatud toodetest (sai, nuudlid, koogid-küpsised). Nii et kui tahate head tuju, hoidke suhkrutarbimine kontrolli all.

Siinkohal veel mõned “halvad” asjad, mis võivad vaimsele tervisele pikemas perspektiivis olla kasulikud, kui seni arvatud.

Punane vein näiteks: selles sisalduv reservatool võib olla tõhus vahend Alzheimeri tõve vastu võitlemisel. Sama kinnitavad uuringud marihuaana kohta: kanep võib osutada oluli-

seks mäluravis – Alzheimeri tõrjajaks. Siiani on usutud, et kanep mõjub mälule halvasti. Meditsiiniliselt pädevad katsed on esialgu toimunud hiirtega, arvukad inimkatsed, teadagi, on tehtud ebateaduslikus keskkonnas.

Uusimad uuringud šokolaadi kohta väidavad, et see võib samuti olla abiks dementsuse tõrjumisel. Šokolaadis sisalduv trüptofaan paneb vere käima. Klaas õlut on aga toeks kardiovaskulaarsele süsteemile.

Päikesekiirte kahjulikkusest nahale on viimasel ajal palju juttu, kuid meie laiuskraadil aitab ultraviolettkiirgus tõhusalt pealelõunase uimasuse vastu.

Inimese kalduvust depressiivsusele mõjutavad väga paljud asjad: vanus (vanemate inimeste elus esineb rohkem depressiooni põhjustavaid elusündmusi – lähedaste surma, töökaotust ja haigusi), sugu (naiste emotsionaalne süsteem võimaldab suuremaid meeleolukõikumisi kui meestel), haridus (madalama haridustasemega inimesed on rohkem masendunud), suitsetamine (nikotiin ja tõrv ei tuhmista mitte ainult kopsu, vaid ka tundeid), füüsiline aktiivsus (aktiivne liigutamine tekitab ajus mõnuaineid endorfiine), kehamassiindeks (ülekaalulised on tulusamad), toitumine (eriti B- ja E-grupi vitamiine sisaldavad toiduained tõrjuvad meeleolulangust).

...Tegelikult inspireeris mind Euroopa mõjukamaima eestlanna, kohtunik **Tiina Intelmanni** lause, et eesti naise häda on see, et ta on liiga tubli. Ning et keegi ei suuda olla kogu aeg tubli.

ÕNNE VALEM

... on rubriik, kus psühholoogiline nõustaja Tiina Jõgeda annab nõu.

Nautige Smart TV-d parima auhindadega pärjatud pildikvaliteediga

Pole enam üllatus, et Philips 9000 seeria võitis kümnendat korda järjest Euroopa LCD telerite aastaauhinna 2012-2013. Konkurentsitu pildikvaliteet, omadused nagu Micro-Dimming Premium ja Perfect Pixel HD mootor ning hägune pilt ongi juba ammu minevik. Meie rabav 3-külgne Ambilight, mitte-pegelduv Moth-eye filtriga ekraan ja võbelusevaba 3D tulemus vormivad parima võimaliku pildikvaliteedi. Seda kõike selleks, et iga oma uue innovaatilise lahendusega ikka ja jälle üllatada.

Lisainfo: www.philips.com/tv

PHILIPS
sense and simplicity

2199.-
Norm. hind 2999.-

EURONICS

Kaupluste info www.euronics.ee

Vanemtüürimees Angela torme ei armasta

Noort vanemtüürimeest **Angela Soobat** (37), kes juba mõned päevad “roolib” Läänemere suurimat reisilaeva Silja Europa, käis portreterimas **Krister Kivi**.

Kõigist Tallinna ja Helsingi vahel sõitvatest laevadest oli Baltic Princess suurim. Kummalisel kombel polnud ma veel mõni nädal tagasi kordagi jalga ta pardale tõstnud. Võimalik, et heidutas 3,5tunnine sõiduaeg, peaaegu kaks korda pikem sellest, mis võtab kiirlaevadel lahe ühelt kaldalt teisele jõudmine.

Kuid mure osutus asjatuks: kui kedagi ei peaks ka paeluma pallimeri, tantsuplats või juba kell kuus hommikul öllekraanid avanud Baltic Pub, võib Princessi pardal lasta oma meelt lahutada klientidel, kes – erinevalt Stari ja Superstari pardal nii tavalistest, end juba merereisi algul resigneerunult põrandale magama keeravatest ehitatest – voorivad varmalt laeva loendamatu kaupluste ja poodide vahel, ise sealjuures valjult kaeveldes: “Miten se kaikki voi olla noin kallista? Kolmi euroa tõlki? Voi ei, samat hinnat kuin Suomessa! 40 euroa hytti!? Hyvänen aika! Ei, ei kiitos!”*

ÜLAL KAHETEISTKÜMNENDAL TEKIL asub kaptenisild, kuhu see kõik – reisijate sumin, pokkeriautomaatide kõlin, nostalgianäljas karaokemuusika ja tarbimismängudest osa võtma meelitavad teadaanded – ei kosta. Siin, mitme vaid salakoodi teadjale avaneva ukse taga on täiesti vaikne, avar ja hämar. Ning kui laev sadamast välja on saanud ja end tühja merd lõikama asutanud (ning kapten oma kajutisise kaptenitöid tegema läinud), jääb laeva rool mitmeks tunniks vanemtüürimees Angela kätte.

Tõsi, Angela ei ole tehniliselt mees (nagu polnud seda ka ajakirjanikku infopunkti sillale eskortinud meheliiku ametinimega turvanaine) ning ka eesliide “vanem” võib Angela 37 eluaasta juures mõjuda küsitavalt. Ka “rool” on ajakirjanduslik liialdus, sest kui tarvis kurssi korrigeerida, tehakse seda Princessi-taolistel moodsatel laevadel joystick'i meenutava riistapuu abil. Vajaliku liigutuse teeb omakorda ära hoopis roolimadrus, kellele vastutav isik – kui mitte kapten, siis kogu tehnilist meeskonda kamandav vanemtüürimees – korralduse hõikab (poolihääli, kuid otsustavalt).

Päriselt pole meresõiduromantika seisukohast olulised atribuudid siiski kadunud; näiteks magnetkompass – üsnagi hiliskeskaegne oma suuruselt ja ümaralt kujult – on sillal täiesti ole-

mas, kuigi Angela ei mäleta, et laeva juhtimiseks seda kordagi oleks tarvis olnud vaadata: arvutid ja GPSid teevad ära kogu aluse rajalhoidmise töö. “Hea on, et ta olemas on,” lisab Angela kompassi kohta mõistlikult, “kui poleks, siis kindlasti läheks kohe vaja.” Sama kehtib ka laeva ankrute kohta (neid on kaks), mida selle aasta jooksul, mis Angela Princessil vanemtüürimeheks on olnud, veel kordagi merepõhja pole lastud. Kuid kord kuus langetatakse nad siiski igaks juhuks veepiirini – kontrollimaks, et ketid näiteks kinni pole roostetanud.

Läinud varatalve võimsates tormides seilas Princess Helsingisse läbi kaheksa-üheksameetriste lainete; suurimate, mis Soome lahel üldse tekkida saavad. Selline ilm pole Angela arvates sugugi tore, mis sest, et merhaigus on aastatega hakanud vähem tunda andma. Ja ometi armastab Angela merd väga. Meri on teda eri kaubalaevade pardal viinud nii Ameerikasse kui neisse Lääne-Aafrika väikestesse riikidesse, kus on lihtsad sarmikad tänavakohvikud ja sellised juuksuritöökojad, kuhu sattunud valgele naisele (naisele, keda euroopalikus mõttes on õnnista-

MERE KUTSE: Silja Europa vanemtüürimehe Angela Sooba huvi tärkas teismeeas Kaliningradi Merekooli tüdrukutest tehtud tele-saadet nähes. Mis sest, et pärit on Angela sügavalt sisemaalt ja meresõitjaid pole suguvõsas enne olnud.

tud rapunzelikategoorias kiharatega) jookseb kaastunnet avaldama terve tänav: “Nii õhukesed ja hõredad juuksed – ja sirged ka veel!”

MEREL - SIINSAMAS LÄÄNEMEREL kusjuures – on Angela näinud lumivavaid virmalisi, mis katavad terve taeva, ning hülgepoegi kevadistel jääpankadel siinsamas Tallinna vanasadamajuures. On kohanud laevu, mis unustanud tuled süüdata ja seilavad öösel tontlikus pimeduses, ning kogunud füüsika imejõudu – kui Rostocki liinil jääb mõnes kohas vett laeva kiilu ja merepõhja vahele ainult 14–15 meetri jagu, kukub täiskäigul sõitva laeva kiirus tekkivast hõõrdumisest kohe kolinal.

Merel – mitte Princessil, kuid varasematel alustel – on Angela tabanud teolt meremehe, kes viinalembust ohjeldada pole suutnud (ning miski tema hääles ja lau-

ses “Ma armastan distsipliini nii väga” annab mõista, et hästi see noile patustajatele ei lõppenud).

Merel on Angela rahustanud klienti – täishabemega meest, “kaks meetrit pikka ja kaks meetrit laia” –, kes saabus erutatult laeva infopunkti, endal taskurätikus välistekilt leitud surnud lind, ja nõudis, et värvukesele kohe-maid matused korraldataks (ning matused kaptenisillalt olukorda lahendama läinud Angela linnule tegigi – kahekesi tundliku reisijaga sängitasid nad lahkunu Läänemerre).

Meri viis Angela kokku ka abikaasaga. Naljakkal kombel juhtus see esimest korda Riia sadamas ja teist korda Brasiilias, mis sest, et tegemist on eestlasega, kes tänaseks on vahetanud meremehetöö disaineri oma vastu. Ja on nüüd lastega kodus, kui kusagil Tallinna ja Helsingi vahel seilab.

Kui Baltic Princess hakkab enne-lõunal Tallinnas autosid peale laadima, võib Angelat märgata laeva vööris (muide, laev tuleb Tallinna sadamasse alati sisse vööripidi, sellal kui Helsingis ukerdatakse end kai äärde achter ees). Seal, luugi juures jagab Angela madrustele korraldusi, mis tekile üks või teine masin end parkima peab, et laev tasakaalus oleks.

Princessi sadamast väljudes, veelgi enam aga sadamasse sisse sõites, seisab Angela kaptenisilla lavakerest enduvas otsas ja timmib läbi suure ristkülikukujulise põrandaklaasi alla kiigates kümnete tuhandete tonnide raskust alust just õigele kohale. Kuid ka reisi ajal, siis, kui allpool on näha vaid lainepihu, kõnnib Angela häirimatult üle tolle põrandaklaasi (mis kõrvaltvaataja jaoks küll hirmutavalt kriuksub seal paarikümne meetrise kukkumise ja jäise vahutava vee kohal) ega mõista, kuidas see kellelegi heidutav võiks näida.

Kui Angelal lapsed – kahene ja seitsmene – kaasa võetud peaks olema, on ka nende lemmikkoht sealsamas põrandaklaasil, kuid nüüd, talvel, pole ta lasknud neil seal pikalt istuda – lihtsalt selle pärast, et lapsed külmal klaasil haigeks ei jääks.

TÄIUSLIKU ILMA KORRAL on kaptenisillalt peaaegu alati maad näha. Kui selja tagant Eesti viimased saared kaovad, on Soome juba nähtavaks muutunud. Talvel, udus ja pimeduses tuleb usaldada radarit, mille ekraanil Princess – väike valge romb – madalike, saarte ja teiste oma trajektooriga võbelevate liikujate vahel sihtmärgi poole nihkub (“Heaks tavaks,” märgib Angela, “on



FOTO TALLINK

hoida teiste laevadega vahemaaks vähemalt ühte miili”).

Tol sombusel talveõhtul Helsingis sisse sõites (kogu linn oli mattunud võimsasse vanaaegsesse kuldhalli uttu, millest majakatuli vaid vaevu läbi sähvis) aimus sellest kõigest – aeglasest ja kaptenisilla kõrguses hääletust ringipööramisest ning laeva sentimeetrikaupa kai äärde manööverdamisest (“Kümme sentimeetrit... veel viis sentimeetrit... nii, meie koht,” andis Angela pingsalt läbi pörandaakna seirates kaptenile teada) – ka piduliku paratamatuse tunnet. Justkui teadnuks Princess isegi, et see on üks viimaseid kordi, mil ta seda teeb**.

23. jaanuarist sõidab Tallinna ja Helsingi vahet Princessi asemel nimelt juba uus laev; veelgi suurem (lühem, kuid märksa jämedam ja mahukam oma 3644 voodikohaga) Silja Europa. Ka rool, olgu öeldud, on Euroopal, hoopis vanema aastakäigu laeval, olemas ka päriselt.

MÕNDA ASJA ÜTLEB ANGELA VEEL. Näiteks seda, et “ühest fotost (viidates sealjuures paraadpildile, mille Tallinki fotograaf temast hiljuti tegi) on küll” ning rohkem ta end pildistada ei lase. Kui keelitamisega liiale minna, oskab ta pörutada “ei!” sedavõrd otsustavalt, et vaidlus ongi sealsamas lõpetatud.

Et meremeeste hulgas levinud ebasusu vallas on ta teadlik lausest “Naine laevas, laev põhjas!” (sinna juurde naerab Angela mokaotsast, kuid üsnagi homeeriliselt).

Et laevanduses polnud alguses tööd leida kerge, kuid hilisema karjääri jooksul pole ta kordagi tundnud, et valdavalt meestest koosnevas kollektiivis oleks raske hakkama saada (“kui ise mõistlik olla, on mehed ju täiesti mõistlikud”).

Et üsna sageli käib ta merel (näiteks Rootsi huvireisidel) ka täiesti oma vabast tahtest, puhkuse ajal.

Et “Tallinna madala juures on üks koht, kus on alati kõige kõvem tuul ja kõige kõrgem laine”, aga et kodu poole on ikkagi kõige parem sõita. Ja seda isegi siis, kui see kojusõit (nagu tema jaoks kolmeteistkümnelt puhul neljateistkümnelt juhtub) ei tähendagi veel võimalust minna päris koju kaheks nädalaks laste juurde, vaid lihtsalt veel üht ööd kajutis Tallinna sadama tulede valgel.

Ja siis veel seda, et ta veel ei taha saada kapteniks, mis sest, et kaptenipaberid (nagu igal teisel vanemtüürimehel, sarnaselt lootsipaberitega) on Angelal tehtud. Et ta peab selleks liiga palju lugu neist kaptenitest, kellega koos sõidab, ja ei saa endale lubada kortse ja halle juukseid, mida kaptenistress endaga kaasa võiks tuua.

Nii nagu paljud Angela laused, kõlab see täiesti tõsiselt. Hoolimata kerget naljaga-pooleks alltoonist.

*Tõlge: “Kuidas see kõik küll nii kallis võib olla? Kolm eurot purk? Oh ei, samad hinnad mis Soomes! Nelikümmend eurot kajuti eest!? Taevane arm! Ei, ei aitäh tõesti!”

** – Baltic Princess on leidnud uue ja peene töö Turu ja Stockholmi vahelisel liinil.



RAHVUSVAHELISED ABIMEHED: Islandlasest abikokk Ari Gunnarsson ja treener Ragnar Ómarsson koos Heidy Pinnakuga Tallinnas võistlusroogade esitlust treenimas.

FOTOD VALLO KRUUSER

Eesti naine treenib kokkade olümpiaks

Ainsa naisena tuleb **Heidy Pinnakul** Lyonis Prantsusmaal võistelda gastronoomiamaailma tippudega.

Kokkade olümpiaks, aga ka gastronoomia Vormel üheks tituleeritud võistlusel Bocuse d'Or esindab Eestit restoran Egoisti peakokk **Heidy Pinnak** (39). Ainsa naisena tuleb tal 30. jaanuaril Prantsusmaal, Lyonis toimuval finaali võistlustel rinda pista gastronoomiamaailma tippudega. Eesti osaleb üle aasta toimuvatel võistlustel kolmandat korda ja seni on kõrgeimaks kohaks olnud 15.

Islandlasest treener **Ragnar Ómarsson** hindab Heidy head maitsetaju, oskust tooraineid ja maitseid kombineerida (*good taste for food*), nõrkuseks peab kokkade karmis maailmas tema liiga head ja malbet loomust. Märtsis Brüsselis toimunud eelvoorus saavutas Pinnak 11. koha, edestades selliseid tugevate toidutraditsioonidega riike nagu Itaalia, Hispaania, Saksamaa ja Luksemburg. “Võttes arvesse, et Euroopa voorus võistles ka kolm Michelinei täridega pärjatud kokka, ja seda, et omakorda riiklikes eelvoorudes osalesid parimatest parimad, siis pole kahtlust, et see on täna kõrgeim võimalik tase. Eestil õnnestus mööduda eelvoorus peaaegu pooltest võistelnud riikidest ja pärjatud kokkadest,” tunnustab Ómarsson.

Lisaks treenerile kuulub etevalemistavasse meeskonda veel kaheksa inimest. Bocuse d'Ori rahvusvahelise žürii liige ja selle Eesti eestvedaja **Dimitri Demjanov** teab varasemast kogemusest, et eelkõige on eduks vaja kõva tööd nii iseenda kui meeskonnaga. “Loevad nii erialased kui ka toidukultuurilised teadmised, tähelepanu ja keskendumisvõime ning oskus näha asju teisiti.” Demjanov hindab Pinnaku oskust pingelises olukorras õigeid otsuseid vastu võtta, tema “omapärast käekirja”, head värvi ja maitsekoosluste tajumist ning õppimisvõimet.

Finaalis tuleb kandidaadil esitada viie ja poole tunniga žüriile nii kala kui lihakandik. Võistlustel on tooraine ette antud – kalaroogadest on kohustuslik paltus ja homaar ning lihamenüüs Iiri veise sisefilee ja seljatükk. Kastmed ja garneeringud saab võistleja ise valida.

Pinnak kasutab tänavu kodumaiseid piimatooteid, köögivilju, vutimune ja rukkileiba riivituna. Kadakamarju liha maitsestamisest ja männivõrsete aroomi kalale suitsumaitse lisamiseks ning kastmes Vana Tallinna liköö-



ri. Võistlusroogade esitlust plaanitakse treenida vähemalt 30 korral.

Ideid saab Heidy enda sõnul õhust. “Ümbritsevat tuleb osata näha ja märkeda tähele panna. Mõistagi üritan kuras olla maailma kokandustrendidega ja nendega arvestada,” räägib Pinnak ja lisab, et inspiratsiooni ja tuge saab töökaaslastelt, sõpradelt ja restoranikülatajatelt. “Lõpuks teeme ju seda nende ja Eesti nimel.”

Bocuse d'Ori võit on mainekaim ja suure osa maailma kokkade jaoks ihaldatavaim auhind. “Võistlusel on kaalul rohkem kui koka isiklikud ambitsioonid, kesksed on võistlejariigi renomee ja tundus gastronoomiamaana. Bocuse d'Oril osalemine on kallis, pikki eeltreeninguid ja spetsiifilisi oskusi nõudev ettevõtmine, mis eeldab rohket entusiasmi, tähelepanu ja pühendumust,” räägib Demjanov.

Margit Kirsipuu



(:)kivisildnik

Noortekogu kui elustiil*

Elustiil on teatav sotsiaalne dieet. Selline, mis näeb ette funktsionaalse tarbimise, eelkõige mungaordu ürbi kandmise ning funktsionaalse meelelahutuse, üldjuhul õigeuskliku muusika kuulamise ja tarbimisvagas urkas joomise ja hooramise. On see disko, grunge, räpp või emo, vahet pole.

Elustiili mõte ja lummus on vastupandamatud, elustiil lubab saavutada edu ilma pingutuseta, võimeteta, silmapaistvate kehaliste või vaimsete omadusteta. Elustiil tõstab su samale pulgale rokikangelasega isegi siis, kui oled kivist ja kurtum. Õiged riided selga ja õigele festivalile, õigesse klubisse!

Elustiilil ei ole sisu, õigemini on see sama mis kõigil tänapäeva inimtegevustel – kiire edu ilma vähimagi pingutuseta. Pappi ja keppi ja kohe. Sisu saavutamise vahendiks on vorm, vorminõuded on ranged: õiged püksid, õige T-särk, õiged sussid ja õige huugamine kõrvus. Elustiili sõnum on täpselt sama sügav ja tülgaastav kui mis tahes levilaulu tekstiosa.

Elustiili lubadus on seesama seksilubadus, mida jagab rutiinne tarbimisskeem: pese pead selle-ja-selle šampooniga, siis hakkad orgastiliselt kiljuma nagu tädi teleekraanil. Kindlasti teate kedagi, kes ostes seda-ja-seda šampooni sai täieliku rahulduse.

Elustiilid on noorte. Neid veetlevad elustiilid kohe eriti. Elustiilid on lausa maailgilised, neis on olemas laiatarbe seksuaalmaagia. Tõsi küll – pea peale keeratud seksuaalmaagia. Seksuaalmaagia käib kuidagi nii, et tegeled õige seksiga ja saad selle, mida tahad. Elustiil käib nii, et sa ostad asja, mida tahad, ja saad vahekorra kauba peale. Igal juhul on protseduur maailgiline, otsest seost asjade ostmise ja soovitud tulemuse vahel ei ole.

Mille poolest erineb noortekogu punkarite jõugust või emokarjast? Poliitiline subkultuur on kontsentreeritum, ta on täielikult ja vahetult keskendunud allumisele. Kui emo allub oma ebajumalatele ostude kaudu, siis parteibroiler allub otseselt, vahetult, kogu ihu ja hingega, ta täidab korraldusi, mida loeb parteilise isahane silmadest või meilidest.

Noortekogus ei ole vaba tahte illusiooni, ei ole ka fantaasiamaailmas elamise illusiooni. Rikaste vanemate lapsed kisuvad subkultuuri nimel oma püksid lõhki või ostavad katkiseid ja koledaid kaitse, et näha välja alandlikud. Parteilaste pesas ei lähe illusioon läbi, korraldused tu-

leb täita tegelikult, plakatid tuleb kleepida sinna, kuhu vaja, liimiste pükste ettenäitamine ei anna tulemust. Me kõik mäletame, kui usinasti töötas lapseohtu Sven Mikser keskerakondliku kodumasinana ja moonutas ühe võrguküsitluse tulemusi, toksides lõputult mingit Keskerakonna toetamise nuppu.

Püksid ei ole noortekogus tähtsad; põhiline, et nad ei sõeluks püüli, kui on vaja massikoosolekul kisendada või tänaval inimesi lipikutega tülitada. Ja kui noortekogus ongi mingid mungatekstiid, siis on need äärmiselt ebaseksikad, jõledad kampaaniasärgid või järelohisuvad loosungid. Varjamatu orjus ja silmatorkav ebaseksikus on noortekogu atribuudid. Sellel subkultuuril peab olema väga veetlev lubadus, ilma ei hakkaks ometi keegi lolli mängima ning tasuta ebameeldivat ja põlastusväärset tööd tegema.

Lubadus on olemas ja erineb põhimõtteliselt emolubadusest. Emolubadus on pessimistlik: emotse, kuni oled noor, siis lähed tööle ja ongi elu läbi. Noortekogu lubadus on igavikuline – kannata välja ja rüga, kuni oled veel noor, siis tuleb ilus aeg, kus pääsed partei palgale, siis algab täielik orgia, ja kui sa veel rohkem lipuga vehid ja veel kõvemini kisendad, siis kutsutakse sind partei tagatoa soojusse.

Tagatoa soojus on suur ahvatlus, võimalus sukel-duda kõige tasuvamatesse vargusskeemidesse, krabada esimeste hulgas korruptsioonikatlast kõige rasvasemaid kantsakaid, mitte kraapida või lakkuda selle katla põhja partei toitumisahela alumistel astmetel. See motiveerib. Ainult loll ei motiveeru: ausa tööga, ausa äri-ga või ausa pangaröövimisega jääd surmani vaeseks puuvillanoppijaks.

Loomulikult on seegi lubadus katteta, sest varsti tuleb parteibroileril tööle minna, algab sama peremure ja -vaev nagu lihtemol ja elu on läbi. Emol olid vähemalt silmaalused mustaks värvitud ja teiste emode meelest oli see lahe. Lipuga vehkimine pole aga isegi teiste broilerite arvates tore. Lihtemo saab oma elustiili harrastamisest positiivse emotsiooni, ehkki kvaliteetseks jääb enamikule vaid unistuseks. Lihtbroileri osaks jääb aga alandus ja rikutud noorus.

Subkultuurilavadele ja B-lavadele mahub

palju rohkem inimesi kui partei tagatuppa. Tagatoas on sageli vähem tüüpe kui ühes bändis, aga isegi punkbände on meil arvukalt. Selles mõttes on mis tahes grunge- või pungilubadus ausam. Moraalist me üldse ei räägi. Laval lambana määgida on tobe, aga lambakarja alatult ära kasutada on kuritegelik.

Rikutud noorus on ka edukatele broileritele näkku kirjutatud, kusjuures emas- ja isasbroilerite ellujäämisstrateegiad on erinevad. Mees-

broileri tüüpnaide on ülejook-sik Karel Rüütli, kes ühendab endas täiuslikult karisma-puude, elujouetuse, põhimõt-telageduse, vaimse madalpin-ge ja pehmo tüüpilised oma-dused. Kõik isasbroilerid ei lö-mastu nii täielikult, ent kõht-

jalgsetest eristuvad neist väga vähesed.

Emasbroilerid aga omandavad ilmselgelt kiskja välimuse ja käitumismudelid – nad on agressiivsed, nende ilme meenutab rünnakuks valmistuva hääni irvet, julm konkurents ellujäämise nimel alfaisaste keskkonnas on teinud neist kalestunud tapamasinad. Ellu pole nad jäänud muidugi mitte tänu julmusele, vaid nad said võimaluse, sest vanad hundid nägid neis pigem voodi- kui saakloomu.

Elustiil on igal juhul püünis. Grungepüüni-sega võetakse rajalt maha emotsionaalne põhi-mass. Noortekogu on aga mõtlema nooruse hukatus. Emotsionaal vaatab, jee, grunge on lahe, kisun endal püksid lõhki, jeeeee! Mõtlemisvõimelisem noor arutleb, et mis ma ikka pükse lõhun, neegerdan natuke parteis, saan pärast pa-rema koha peale, tööd ka nagu teha ei tahaks.

See ei pruugi nii olla, võib-olla arutle-misvõimelist noorust ei olegi olemas ja ma olen eksiteel, võimalik. Ehk on noortekogud täidetud emotsionaalsete hälvikutega, kes vaatavad, et Ansip on lahe, jee, lähen vehin lipuga, jee. Nii või teisiti – jään selle juurde, et noortekogud on noorte moraal-se pilastamise instrument.

Kas need noored on juba loomu poolest metsa poole või valmistatakse niigi napist mõtlemisvõimelisest materjalist surmasektide kuulekaid tööriistu – tulemus on sama. Parteid on väljasuremissektid ja kõik, kes oma mõistu-se ja südame rakendavad selle koletu kurjuse teenistusse, on monstroidid, nimetagu see kurjus end isamaaliseks, sotsialistlikuks või kuidagi teisiti. Ja need koletised toovad kaasa arvukaid inimohvreid ning täieliku ühiskondli-ku hävingu.

* Käesoleva tekstiga osaleb Kivisildnik Keskerakonna Noortekogu esseekonkursil, kirjutades etteantud teemal nr. 4.



FOTO SHUTTERSTOCK

Rootsi kuumimat krimikirjanikku **Lars Keplerit** ehk selle pseudonüümi varjus tegutsevat abielupaari käis Stockholmis intervjuerimas **Margit Adorf**. ►► 26

Kaksiktäht krimiorbiidil

25 ◀◀

Lars Kepler on Rootsis hetkel kõige loetavam krimikirjanik ning üks väheseid autoreid, kes ei pea palgatööl käima, vaid saab endale lubada vaid kirjaniku-leiba. Seejuures ei ole Lars Keplerit olemas, täpsemalt – tema taga seisab abielupaar, **Alexandra** (46) ja **Alexander Ahndoril** (46). Kepleri nimi tõusis sährava tähena krimikirjanduse taevasse 2010. aastal, mil ilmus debüütromaan “Hüpnootisöör”. Eesti keelde on praeguseks tõlgitud nii “Hüpnootisöör” kui Kepleri teine romaan “Painajalik leping”. “Hüpnootisöörist” on juba valminud ka film, mis jõudis Rootsis kinodesse septembris.

Stockholmis on jaanuari keskel sama külm nagu Eestiski. Meie kokusaamine toimub Bonnieri kirjastuse majas. Kepler tuleb täpselt õigel ajal – nad on riitunud tagasihoidlikult musta ja on peaaegu täpselt sama ilusad nagu oma paraadfotodel. Alexandra on väikest kasvu, habras ja õbluke, hoopiski mitte nagu naine, keda võiks ette kujutada veriseid krimiromaane sepiitsemas. Alexander näeb pigem välja nagu karismaatiline filmistaar kui klaviatuuri kohal nohisev kirjanik. Nad on jumekad ja rõõmsameelsed, äsja sai selja taha kahenädalane puhkus Arubal. See on erand, mida kirjanikepaar endale üle pika aja lubas. Tegelikult neile lihtsalt meeldib tööd teha. Ka nädalavahetustel ja pühade ajal nad ikka kirjutavad ja kirjutavad!

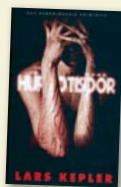
Aga asume asja juurde. Alustuseks ma palun veidi vabandust, et ehk esitan mõne rumala küsimuse, kuid Kepler on sõbralik, ei mingit staaritsemist. Ka pole meie vestluse juures valvsaid pressiesindajaid ega etteantud ajalimiiti. Meid on lükatud ühte koosolekusaali ja jäetud omapäi. Kuna kirjanikepaari nimed on nii sarnased, tähistan Alexandrat edaspidi AA-ga ja Alexandrit A-ga.



FOTO ANNA-LENA AHLSTRÖM

Lars Kepler

- Pseudonüümi Lars Kepler taga on abielupaar Alexandra Coelho Ahndoril (46) ja Alexander Ahndoril (46).
- Esikromaan “Hüpnootisöör” ilmus 2010. aastal.
- Kaheksaosalisena planeeritud romaanisarjast, mille peategelaseks on politseikomissar Joona Linna, on praeguseks ilmunud neli romaani.
- Eesti keeles on Marike Tammeti tõlkes ilmunud raamatud “Hüpnootisöör” (2011) ja “Painajalik leping” (2012).
- “Hüpnootisöörist” valmis 2012. aastal režissöör Lasse Hallströmi käe all ka samanimeline film, mis jõudis möödunud aasta septembris Rootsi kinodesse ja mille Rootsi esitas võõrkeelse filmi Oscari nominendiks.
- Vaata ka <http://www.larskepler.com> ja <https://www.facebook.com/larskepler>.



sist Stockholmi, et hakata näitlemist õppima, sain siin kooli sisse. Ja me satustime koos ühele peole, me ei tundnud üksteist. Aga sõbrad, kes teadsid, et meil on nii sarnased nimed, leidsid, et me peame tuttavaks saama. Nad arvasid, et nimede sarnasus on naljakas. Pärast abiellumist ma võtsin Alexanderi perekonnanime.

Aga Alexander – sa kirjutasid juba varemgi?

A: Jah. Minu esimene raamat ilmus siis, kui olin 20aastane.

Nii et juba sinu lapsepõlvunistus oli kirjanikuks saada?

A: Ei, mitte päriselt, ma tahtsin saada maalikunstnikuks. Aga ma õppisin Stockholmi ülikoolis filmitheooriat, filosoofiat ja religioonilugu.

Ma arvan, et see on kirjanikuks saamisel väga hea taust!

A: Jah.

AA: Ma arvan, et näitlejajaharidus on samuti kirjanikuks saamisel väga hea. Sest see arendab kujutlusvõimet, oskust panna end eri situatsioonidesse, näha maailma läbi väljamõeldud tegelaskuju silmade. Ma arvan, et meil kokku on väga hea taust.

Miks otsustasite luua sarja ühe tegelase peale ja kui kaugele teie plaanid ulatuvad, kas on juba kümne romaani kondikava paigas?

AA: Meil on plaanitud kokku kaheksa romaani. See juhtus nii sellepärast, et meile meeldib koos kirjutada.

Kas algusest peale oli sari plaanis?

A: Kui me kirjutama hakkasime, siis suuri plaane polnud, aga peaaegu kohe sai selgeks, et niisugune koostöö meile sobib ja jõudsime üsna alguses selleni, et teeme koos palju raamatuid, näiteks kaheksa. Siis hakkasime rohkem mõtlema Joona Linnale (*Lars Kepleri romaanide peategelane – Toim.*) ja tema minevikule. See on imetore võimalus, kirjutada ühe peategelasega kaheksa romaani. Meile meeldis see mõte.

Nii et praegu olete poolel teel...

Jah. Meil on praegu ilmunud neli romaani.

Kui palju te romaane kirjutades tõelisi mõrvajuhtumeid uurite?

Kas olete tutvunud mõne päris tapalooga, tutvunud kriminalistide tööga ja muud säärast?

AA: Jah, krimiromaanid peavad olema tõepärased, neid ei saa ainult fantaasia pealt kirjutada. Me loeme alati politseimaterjale. Midagi me küll ka liialdame, näiteks on meil päriselust erinev tempo.

A: Me loeme uuringuid, lahkamisaruandeid, intervjuusid päris juhtumitega seoses. Aga jah, mõrvauurimise protsess on alati väga aeglane, nii et me kiirendame seda oma raamatutes. Aga muidu... Raske on öelda, kas me kirjeldatud juhtumites liialdame või mitte, sest päriselust on alati võimalik leida hullemat.

Kas see segab ka teie elu, rõõvib une?

Muhelevad.

AA: Oo jaa! Mina näen kirjutamise ajal alati jubedaid unenägusid seoses nende juhtumitega, mida parasjagu kirjeldame. Aga ma siiski arvan, et meie raamatutes on tegu kangelastega. Ja raamatutel on õnnelikud lõpud, mida päriselust alati ei esine. Seal ongi vaid õudne vägivald, ilma helge pooleta. Raamatus saab seda muuta.

A: Raamatus on alati võimalik olukord lahendada. Kui lõpeb raamat, on ka sündmus lahendatud. Kõik, keda on olnud võimalik päästa, on päästetud. Tavaelus loed ajalehti ja see on vaid masendav, pole vastuseid ega kergendust. Nii et kirjutamine on võimalus oma painajaid kontrolli all hoida, pinget leevendada.

Krimiteema kohta mängufilmides ja telesarjades räägitakse, et see avaldab inimestele halba mõju, et just lapsed ja noored ei peaks seda vaatama. Vägivald on meie kultuuris tõesti väga palju. Mis teie sellest arvate?

AA: Ma arvan, et meie raamatuid ei tohiks lugeda alla 15aastased. Ja sama lugu on filmide vaatamisega. Kui me kodus krimifilme vaatame, siis kindlasti mitte oma laste juuresolekul.

A: Aga täiskasvanute jaoks on vägivalda käsitlemine oluline. Selle järele on vajadus. Ja kui lapsed kasvavad suuremaks, siis võiksid vanemad nendega niisuguseid teemasid ka arutada,

pärast raamatu lugemist või filmi vaatamist vestelda.

Aga tagasi kirjutamise juurde. Õelge, KUIDAS te ometi koos kirjutate?

A: Meil on suur köögilaud, mis on täis märkmeid, ja me arutame koos ideed.



Kas teil on mingi tööjaotus, kumb mõtleb välja verisemad detailid ja kes lisab pehmemaid pöörded?

AA: See on 50 : 50. Ma arvan, et oleme väga tasavägised.

Kas te vaidlete palju?

AA: Mmm, ei!

A: Me jagame kõike, me teeme alati sama uurimustööd, ei ole nii, et üks on ühel alal ekspert ja teine teisel. Olgu siis relvad või kohtumeditatsioon – me peame mõlemad asjaga detailideni kursis olema, et saaks arutada.

AA: Me kirjutame kõike koos. Tee me märkmeid sündmuste arengu kohta, siis läheme arvuti juurde. Me istume kõrvuti, mina kirjutame oma arvutis, Alexander oma masinas ja siis me meilime lõike teineteisele, parandame neid vajadusel ja vahetame jälle. Lõppkokkuvõttes on keeruline öelda, kes kirjutab mida.

A: Me vahetame meilidega tekstilõike mõnikord 20 korda päevas.

Kuidas selle autori nimega on? Miks just mees?

AA: Alguses oli ta naine.

A: Jah, Lotta Kepler.

AA: Aga siis me kuidagi ei näinud teda, Lotta ei tulnud vaimusilma ette ja ma ütlesin, et see pole Lotta, on Lars.

Missugune Lars on? On ta pikk või lühike, noor või vana, hetero või homo...?

A: Me oleme temast palju rääkinud ja temast isegi Photoshopiga pildi teinud. Ta on üsna pikk, tal on täishabe.

AA: Ta oli varem kirjanduse õpetaja keskkoolis, aga töötab nüüd hooldekodus.

A: Tal oli varem ka perekond, kuid nüüd on lahus. Ta on väga tagasihoidlik, häbelik inimene, elab üks, loeb ja kirjutab.

AA: Mõnikord võtab väikse viski, kuulab džässit. Ta tahaks olla nagu Joona Linna, aga ei ole.



KAADRID FILMIST “HYPNOTISÖÖR”/OUTNOW.CH

Mu esimene loll küsimus on: kuidas te kohtusite? Teil on nii sarnased nimed! Kas see on juhus või mis?

AA: Nimed on kokkusattumus. Me kohtusime nii, et kolisin Lõuna-Root-

Nii et te töötate kodus. Kas teil on päevaplaan? Selline tootlikkus nõuab ju suurt distsipliini.

AA: Jah, meil on ka kolm tütart, nii et me ärkame üles kell kuus, hiljemalt pool seitse. Kui lapsed on kooli viidud, saame tööle hakata.

A: Me töötame iga päev ja enamas- ti ka nädalavahetustel ja riigipühadel.

AA: Reis Arubale oli suur erand!

Mida lapsed teie tööst arvavad? Kas nad virisevad ka, et te kogu aeg kirjutate?

AA: Nad on juba harjunud. Aga me oleme kodus ja juba see on hea.

A: Lapsed on juba piisavalt vanad (7-, 11- ja 12aastane - Toim.), et mõista, et me teeme tööd. Noorim tahab ikka, et me temaga koos nukudega mängiksime, aga muidu saame rahus tööd teha.

Mis lapsi huvitab? Kas nad tahavad ka kirjanikuks saada?

AA: Jah, üks kahjuks tahab. Me püüame teda ümber veenda, aga...

No aga miks? Teile ju meeldib kirjutada?

A: Jaa, meile meeldib. Aga see on raske töö. See on väga üksildane töö ja me ei soovi oma lastele üksildust.

AA: Meie kirjutame koos, aga üldiselt nõuab kirjanikuna töötamine palju üksiolemist. Niisugune isoleeritus ei ole hea.

A: Jaa, me tahame, et neist saaks arstid ja juristid.

Mõlemad naeravad.

Kas te ka loete palju? Mõned kirjanikud ütlevad, et kirjutamise ajal ei loe nad üldse teiste autorite tekste, hakkab segama. Teised teevad vastupidi.

A: Me loeme kogu aeg palju. Me ka kirjutame kogu aeg. Meil puudub selline asi nagu kahe raamatu vahel olev kirjutamisvaba aeg, seega ei saa me lugemisse pausi teha. Aga intensiivsemal perioodil loeme vähem, siis vaatame pigem filme. Iga päev ühe filmi.

AA: Sõltub sellest, mis etapis kirjutamisprotsessiga olla. Me loeme palju ka töö jaoks vajalikku materjali.

Kuidas on inimeste, olukordade ja kohtade kollektioneerimisega? Kas käite mõnikord väljas, istute ja vaatate inimesi või olukordi, et neid hiljem oma loomingus ära kasutada?

AA: Mitte sihilikult. Aga ma arvan, et kirjanikuna teeme me seda kogu aeg alateadvuses. Me oleme kasutanud oma pereliikmeid ja sõpru.

Kas keegi on raamatusse sattumise pärast solvunud ka?

AA: Oojaa! Ma usun küll. Me tegime seda palju just esimese romaani "Hüpnotisöör" puhul. Me salatsesime, ei öelnud alguses kellelegi, et meie oleme Lars Kepler. Kasutasime raamatus kõiki inimesi enda ümber, me ei teadnud siis veel isegi seda, kas raamat üldse ilmub. Aga me saime oma õp-

petunni ja nüüd kasutame üks-ühele tegelaste elust mahakirjutamist palju vähem. Sest ega see mõnus ole, kui keegi ennast sellepärast puudutatuna tunneb, et temast on tehtud tegelane krimiromaanis.

Nii et te ei teadnud, kas Lars Kepler üldse vastu võetakse...

AA: Jah, eks olime kirjastajatega varem juba koostööd teinud ja meil oli sidemeid, aga me saatsime käsikirja anonüümselt. Ütlesime vaid: "Minu nimi on Lars Kepler ja see on pseudonüüm. Kui teile raamat meeldib, siis võtke sellel Hotmaili-aadressil ühendust." Me tahtsime, et seda teksti võetaks vastu puhtalt lehelt, et meie varasemad tööd ei hakkaks arvamust mõjutama.

Kuidas Rootsis konkurentsiga on, kas krimikirjanikke on palju?

A: Rootsis on politseilugudel ja põnevikel pikk traditsioon. Ma ütleksin, et konkurents on päris tihe.

Aga miks inimesed tahavad põnevikke lugeda, mida see neile annab?

AA: Inimesi on see alati huvitanud, kõik need verised tragöödiad antiigist alates või ka Shakespeare'i lood, tondijutud...

A: See on inimlik, see on inimloomuse kirjeldamine, meie ümber leiduv vägivald. Suurem osa meist ei tapa kunagi kedagi, kuid me teame, et on neid, kes tapavad. Me peame püüdma seda mõista. Krimiromaanid püüavad seda meelelahutuslikul tasandil lahata.

AA: Krimiromaanis on põnev ka see, et see on ainus žanr, kus on võimalik ühes romaanis kirjeldada

kogu ühiskonda, selle kõiki kihte, aadlikest kerjusteni. Samamoodi puudub see kirjandus kõiki. Krimiromaan loevad igasuguse haridustaseme ja elujärgjega inimesed.

A: Ja lõppude lõpuks ei saa ka kuidagi liigitada ja öelda, et krimiromaan on kuidagi "madalam" lektüür kui, ütleme, poesia. Kõike saab teha hästi või halvasti, luuletus võib samuti olla väga halb või väga hea. Siin on oma selged nüansid, samas kõike omavahel võrrelda ei saa.

A: Jah, ei saa võrrelda klassikalist muusikat ja rokki. Kas me saaksime öelda, et Bach on parem kui Led Zeppelin? Nad on võrreldamatud. Ma võin küll eelistada Bachi, aga ma pean tunnistama, et ka Zeppelin meeldib mulle ja see on omas valdkonnas väga hea.

Kas Rootsis on võimalik kirjutamisest ära elada või peab ka keskmine



Tõeliselt hörk põnevik



Lars Kepler "Painajalik leping"

Tõlkinud Marike Tammet. Pegasus, 2012.

Lars Kepleri nime all kirjutava abielupaari teine romaan "Painajalik leping" on tõeliselt hörk põnevik. Ülipopulaarsest esikromaanist "Hüpnotisöör" tuntud uurija Joona Linna satub uurima mitut salapärast juhtumit, mille juhtlõngad loogeldes kokku jooksevad. Stockholmi saarestikus triivivalt mahajäetud lõbusõidulaevalt leitakse noore naise surnukeha. Tema kopsud on täis soolast vett, kuid selle vee järgi pole ei tema riietel ega teistel kehaosadel. Peagi leitakse riigile kuuluvast korterist kõrge riigiametniku surnukeha. Lisaks Rootsi olustikule ja politseiuurijate maailmale tulevad mängu teisedki riigid ning rahvusvaheline poliitika. Algsesse segadusse hakkab selgus tulema peadpöörivate süžee-kaikudega, mida siin lugemismõnu rikkumiseks pikemalt ei paljastaks.

Paratamatult tekivad lugedes paralleelid Stieg Larssoni raamatutega. Larssonit ja Keplerit ühendab ehk süngus ja teatud jõuline moraal, mis kumab läbi sellest, milliseks on kirjutatud kangelased ja kurikaelad. Hoolimata tõigast, et "Painajaliku lepingu" tegevus toimub lämmataval suveajal, lasub kõige kohal otsekui mingi äikesepilv, millest äkiliste ja jõhkrate vägivallastseenide ajal välku lööb. Laipu koguneb ja nende kirjeldamisega ei koonerdata. Samas ei mõju see üleliigsena, vaid teenib kurjategija ohtlikkuse ilmetamise eesmärki. Võrreldes Larssoniga on Kepler aga palju kompaktsem, mistõttu jääb tal vähem aega tegelaste avamiseks. Samas on kõik usutav ja ka alguses liigsetena tundunud taustalood muutuvad paeluvaks. Vahel peategelane, salapärase soomlane Joona Linna tundub kohati liiga täiuslik, kuid tema isiklik elu tasakaalustab tööalast üliinimlikkust.

Lühikesed peatükid ei mõju hakkivalt, vaid kihutavad lugejat hoopis kiiremini edasi ning süvendavad muljet, et raamat on kirjutatud otsekui filmina. Kiiresti vahelduvad eri tegelaste liinid, põgusad, kuid kõnekad kirjeldused ja dramaatilised stseenid otse kargavad leheküljelt välja. Tänuväärsel moel suudetakse Eestit mainida, ilma et asjasse oleks segatud narkoäri kas või surnud prostituut.

"Painajalikku lepingu" lugemiseks tuleb varuda aega, sest käest seda panna ei saa.

Kaisa Kaer

Rootsi kirjanik tegema mingit palgatööd?

A: Jah, ega siingi saa end enamasti vaid kirjutamisega elatada, ikka peab mingit muud tööd ka tegema.

AA: Enne, kui hakkasime kirjutama Lars Kepleri nime all, tegin mina mitut eri tööd: pidasin ülikoolis loenguid, lugesin kirjastuste jaoks käsi- kirju, kirjutasin artikleid, kriitikat... Nüüd me ei pea enam neid töid tegema ja see on väga-väga haruldane.

A: Jah, see on ebatavaline. Ja fantastiline.

Mõnikord on nii, et inimene unistab, et hobi võiks olla ka tema töö, aga kui see nii läheb, muutub kunagi armastatud tegevus rutiinseks...

A: Meil ei ole kirjutamine küll rutii- niks muutunud. Mina olen seda muidugi juba väga kaua teinud, ei oskagi muud moodi oma elu ette kujutada.

Olen kirjutanud 26 aastat ja see on parim asi, mida oskan tahta. Nüüd, mil me koos kirjutame, on see ülim rõõm - tänu Alexandra abile olen alati oma inspiratsiooni tipus. Me peame endale vaid pidurid peale panema, öhtul mõistlikul ajal kirjutamise lõpetama, mitte öö läbi kirjatöö kallal olema, sest ka pereelu ja lapsed on olulised.

AA: Meie puhul on ikka tõeline unistus tõeks saanud, sest ega meil kirjutamise kõrval mingeid hobisid eriti ei ole. Meile meeldib süüa teha, filme vaadata, me toetame oma laste muusikaõpinguid, aga oma töö... Täielik unelm!

A: Meil on muidugi täht- ajad, kuid me saame väga palju ise otsustada. Me ei anna kunagi üle toorest teksti, millega ise rahul pole. Meil on siiski ka toimetaja, kuid ma arvan, et me saame kahekesi kirjutades teksti päris hästi paika.

Aga uue raamatu ilmumise puhul olete ikka veel närvis?

AA: Jah, alati. Kunagi ei tea, kuidas lugeja uue raamatu vastu võtab.

A: Meie oleme oma loos sees olnud ega oska teiste inimeste reaktsiooni hinnata. Iga uue raamatu ilmumisel on selline tunne, nagu avaldaks esimese.

Kui te kirjutate, kas te siis töötate korraga vaid ühe romaani kallal või sünnivad kõik need kaheksa planeeritud raamatut paralleelselt?

A: Huvitav küsimus... Me arutame kogu aeg.

AA: Pole just kindlat süsteemi, aga kui tuleb mingi uitmõte, mis võiks olla hea järgmise raamatu jaoks, siis kirjutame selle üles ja jätame oma aega ootama.

A: Me keskendume ühele raamatule korraga, kuid samas teame, et tulemas on kaheksa, seega ei saa me näiteks Joona Linnat varem teise ilma saata.

Reisi Stockholmist toetas kirjastus Pegasus.

TOIDUBLOGI
MARI POKINEN

Mari Pokinen (24) on näitleja ja laulja. Lisaks rollidele teatris on Pokinen mänginud teleseriaalides "Nöbinina" ning "Kättemaksukontor". 2010. aastal ilmus Pokineni debüütalbum "22".

18. jaanuaril tuli Von Krahli Teatris lavale kolme naise tükki "OmaOma", Mari Pokineni, Annika Viibuse ja Luise Sommeri tantsu, laulu ja visuaalkunsti ühendav etendus.



Ilu

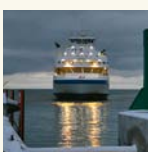
Olen viimasel ajal palju mõelnud ilu mõistele. Olen ikka öelnud, et mulle meeldib, kui asjad on ilusad. Kellele ei meeldiks? Siiski, vahel olen tajunud, et see, mida mina ilusaks pean, on paljude jaoks liiga magus, liiga lihtne. Ja siis on mul tekkinud soov tõestada vastupidist. Et ilu ei peagi keeruline olema. Nii olen ikka püüdnud oma ilu luua ja seda usaldada. Kuigi vahel on häbi ka...

Etendust "OmaOma" tehes oli vaja oma tunnetust väga usaldada. Ja teiste tunnetust, nägemata kõrvalt, mida teeme. Väga mitu korda tekkis hirm, tahtmine loobuda või minna teist teed, aga selle kõrval säilis siiski soov tõestada, et nii võib ka. See protsess õpetas mind rohkem usaldama iseennast, ilu ja vaikust, olemist siin ja praegu.



Teater ja muusika

Otsin hetkel oma elus teatri ja muusika vahelist tasakaalu. Mõlemad vajavad aega ja keskendumist. Teater on ju teatavasti kollektiivne kunst, aga muusika tegemine on minu jaoks väga isiklik ja ainult minust sõltuv. Sageli on raske leida energiat mõlemaks, nii teiste kui iseendaga olemiseks. "OmaOmaga" tõin oma muusika teatrisse. See oli keeruline ja samas vabastav ülesanne.



Koht

Unistan aina reaalsemalt oma paigast, kuhu saan viia kõik, mis minust on kahte Eesti linna kogunenud. Kõigepealt püüan aru saada, kas Tallinn on see koht, kuhu võiksin päris oma pesa luua. Eks see koha otsimine ja igatsemine on ikka iseenda otsimine. Jõulude ajal mööda lumist Eestimaad ringi sõites kujutasin ette, kuidas elaksin selles või teises külas, kes ja milline ma siis oleksin, mida teeksin. Eelmisel suvel käisin esimest korda Hiiumaal ja armusin ära nii sellesse paika kui mõttesse seal elada. Küll õiged asjad juhtuvad õigel ajal.

ÕHUS

Siim Nestor
Metal'i magus põli

Kui vaadata Eesti Vabariiki katvat kontserdikalendrit, on selge, et kõige aktiivsemalt imporditakse meie lavalaudadele *metal*-ansambleid. Võrreldes teiste muusikažanrite esindajate jõudmisega siia laive andma, peaks üks *metal*'i-fänn kõige rohkem rahul olema – rokkklubides esineb tema lemmikvaldkonnas aktuaalseid artiste, vanu legende, uusi tulijaid, nii kommertslikke kui eksperimentaalsemaid. Auke leiab tõsisest *UG BM* ja *hipster-metal*'i lahtrist, aga need alaliigid erinevad tublisti keskmisest ettekujutusest "õigest *metal*'ist". Vaid klubimuusika austajatele tuuakse sama tihedalt piiri tagant tipp-nimesid kändikule ette, kuid see tähendab 95 protsendi ulatuses plaatide mängimist, DJ-esinemist, mis on emotsionaalselt ja logistiliselt märksa odavam kui tervete bändide siia sõidutamine.

Kui spekuloida teemal, miks just *metal*-kontsertide korraldajad on valmis kõige rohkem riskima, siis võib see serva pidi kõlvata ka diagnoosiks kohalikule muusikaelule ja auditooriumile. Ja ma siis spekuloid, mis need põhjused olla võiksid...

Just kirjeldatud spetsialistihuvi kõrval on *metal*-kontsertidel väga olulised ka kindlad ja kollektiivsed elamused, mille järele laividele minnakse. Mis toimus *moshpit*'is, *stage-diving*, peabäng jne. See on juba kolm rituaali rohkem kui tavalise indi-inimese repertuaaris – ega indi-inimese kogemusmälus hiljem väga vahet pole, kas ta tegi kontserdiajal mõne argliku "uuu..." või bravuurikama "UUU-JEE!".

Just kirjeldatud spetsialistihuvi kõrval on *metal*-kontsertidel väga olulised ka kindlad ja kollektiivsed elamused, mille järele laividele minnakse. Mis toimus *moshpit*'is, *stage-diving*, peabäng jne. See on juba kolm rituaali rohkem kui tavalise indi-inimese kogemusmälus hiljem väga vahet pole, kas ta tegi kontserdiajal mõne argliku "uuu..." või bravuurikama "UUU-JEE!".

Ühtlasi osutaks see geneetilistele seostele soomlastega – Soomes on *metal* aastakümneid mõjukana püsinud. Ja kuigi peavoolus ja plaadimüügis annavad meie maalapil tooni vaid gigandid (Metallica, Metsatöll), siis ehk tarbib *metal*'i publik oma materjali laialdasemalt ja teisi kanaleid (netipoed, otsetellimine, ka piraatlus *etc.*) pidi.

Soome ja Venemaa lähedus ehk Eesti kui transiidimaa. Mõlemas naaberriigis on piisavalt publikut, et *metal*-bändidel sinna asja on. Et nad meie ümbruses juba liiguvad, on korraldajatel võimalus kasutada näiteks Helsingi ja Peterburi kontsertide vahele jäävaid õhtuid artis-

tide siia meelitamiseks. Miks muidu on ka Eestis nii mitu tugevat raskema muusika promootorit. Ja viimastel aastatel on astunud jõulisemalt sellesse ringi suur kontsertagentuur FBI.

Metal'i publik on lojaalsem. Nad usuvad ja investeerivad oma artisti kauem ja põhjalikumalt. Moetuuled ei raputa huvi tõusu ja langust niivõrd kui näiteks hipster-publiku puhul, kes on valmis lemmiku kiiresti unustama, kui moesuund mujale tirib.

Metal'i publik hindab kõrgelt live-sooritust. Kuidas küttis, millises vormis oli bassimees, kitarrist või trummar, kuidas pidas vastu laulja hääl, see on väga oluline vastava auditooriumi jaoks. Nad võivad üles näidata ka lausa professionaalsena tunduvat asjatundlikkust helipuldil tuleva *live-mix*'i asjus. Vähemasti sedavõrd tungivat melomaanset huvi ja tähelepanu sellele, kas näiteks bass oli helis liiga ees või taga, mujal kui *metal*'i inimeste seltskonnas ei kohta.

Just kirjeldatud spetsialistihuvi kõrval on *metal*-kontsertidel väga olulised ka kindlad ja kollektiivsed elamused, mille järele laividele minnakse. Mis toimus *moshpit*'is, *stage-diving*, peabäng jne. See on juba kolm rituaali rohkem kui tavalise indi-inimese kogemusmälus hiljem väga vahet pole, kas ta tegi kontserdiajal mõne argliku "uuu..." või bravuurikama "UUU-JEE!".

Metal-ansambleid müüakse äkki pakettidena? *Live*-agentuuride seas – ka teiste muusikastiilide omades – on levinud komme pakkuda artiste soodsamalt hulgi ostes. Sa saad ühe kõva artisti kätte parema hinnaga, kui võtad korraldada ka kahe-kolme vähem kõva artisti kontserdi. Ja kimbukese hind tuleb niivõrd hea, et raha mängu panemine kannatab riski.

Ükski esitatud spekulatsioonidest ei pruugi olla ainus *metal*-kontsertide sagedust käivitav jõud. Mõni võib olla siis vale. Vahest töötavad need punktid pigem kõik koos. Ja tõenäoliselt on neid põhjusi veel – pange need siia artikli alla kirja, kui viitsimist on:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Võrreldes teiste muusikažanrite esindajate jõudmisega siia laive andma, peaks üks *metal*'i fänn kõige rohkem rahul olema.

Kontserdinädal

24.–30. jaanuar

N 24. I kell 19 Paide kultuurikeskus
T 29. I kell 19 Estonia kontserdisaal
Don Quijote ja Don Giovanni
René Soom (bariton, RO Estonia)
Priit Volmer (bass, RO Estonia)
Siim Selis (klaver)

Kaks vastandlikku karakterit ooperilaval ja kontserdisaalis läbi Mozarti, Verdi, Leighi, Tambergi, Kangro, Sondheimi teoste

R 25. I kell 19 lisaku rahvamaja
lidne tee
Anu ja Triinu Taul
Kaastegevad **Tarmo Noormaa** ja **Taavet Niller**

R 25. I kell 19 Karksi valla kultuurikeskus
Kokkukukkumine
Jaak Johanson, Krista Citra Joonas, Mai Jõgi, Ain Agan

R 25. I kell 19 Pärnu kontserdimaja
L 26. I kell 19 Estonia kontserdisaal
P 27. I kell 17 Jõhvi kontserdimaja
Kuldne klassika
Ludwig van Beethoven
PÄRNU LINNAORKESTER
Arvo Leibur (viul), **Henry-David Varema** (tsello)
Jüri Alpten (klaver, dirigent)
Beethoven. Kolmikkontsert; Sümfoonia nr 7

R 25. I kell 18 Abja kultuurimaja
Oksana Sinkova (flööt), **Andreas Lend** (tsello)
Lea Leiten (klaver)
Kuhlau, Gaubert, Vāhi, Crumb

L 26. I kell 16 Väravatorn
Saltarello'st sarabande'ini, Machaut'st Monteverdini
HORTUS MUSICUS
Kunstiline juht **Andres Mustonen**
Läbilõige Euroopa varajasest muusikast keskajast barokini



MustonenFest
1.–9. veebruar

!!!! Eesti Kontsert

hooaja peatoetaja
emt

SALVA Eesti Kontserdi toetaja

www.concert.ee



MEESTE SÕPRUSESSE LÖÖB KIILU VÄIKESE TÜDRUKU VALE: Thomas Vinterbergi “Jaht” on veenev ja valus draama, mis tabab ehk liigagi hästi inimolemuise süngemaid tahke. Theo rollis Thomas Bo Larsen (paremalt teine).

Nõiajaht väikeses Taani linnakeses

Cannes'i filmifestivalil auhinnatud draamas “Jaht” üles astuva taani näitleja Thomas Bo Larseniga (49) kohtus **Jaanus Noormets**.

“Jaht” (“Jagten”, 2012)

Režissöör Thomas Vinterberg. Peaosades Mads Mikkelsen, Thomas Bo Larsen jt. Kinodes Artis, CC Plaza ja Cinamon.

Koos provokatiivse **Lars von Trieri**ga naturaalselt kinotegemist propageeriva liikumise Dogme 95 loonud **Thomas Vinterbergi** “Jahti” (*Jagten*, 2012) saab mingil määral pidada tema taastulemiseks. Pälvis ta ju “Perekonnapeo” (*Festen*, 1998) eest palju kiitust, ent järgmised filmid, nagu “Submarino” (2010) ja “Kallis Wendy” (*Dear Wendy*, 2004) nõnda hinnatud polnud.

“See pole mingi *comeback*. Need jutud on kohutavad!” ütleb Taanis palju ka teatris näitlev **Thomas Bo Larsen** veendunult, kui kohtume temaga suvel Karlovy Vary filmifestivalil. “Iga arvustus mainib ka “Perekonnapidu”, ehkki ta on pärast seda teinud veel viis filmi. Paraku jäädak-

se tema filme alati sellega võrdlema, aga nüüd oleme uue looga platsis!”

Lubamatu vale talumatuid tagajärgi vaatlev “Jaht” märgib aga selgelt Taani kino päikesepoisi uut tulekut: veenev ja valus draama, mis tabab ehk liigagi hästi inimolemuise süngemaid tahke ning näitab, kui keeruline võib olla võimalike seksuaalkuritegude lahkamine. Pole mingi ime, et detsembris pärgas Euroopa filmiakadeemia “Jahi” parima stsenaariumi preemiaga.

NÜÜDSEKS HOLLYWOODISKI kanda kinnitanud **Mads Mikkelsen** (“Kuninglik armulugu”, 2012, “007: Casino Royale”, 2006) kehastab draamas värskest lahutatud lasteaiakasvatajat Lucast, keda tema parima sõbra Theo (Thomas Bo Larsen) tütar süüdistab pedofiilses käitumises. See teeb Lucase elu ehtsaks põrguks, tuues kaasa eluohutliku nõiajahi, ning muudab ka ta parima sõbra verivaenlaseks.

Filmiideed kodukõrtsist

“Ma mängin [Thomas Vinterbergi] filmides väga erinevaid tegelaskujusid. Me saame Thomasega alati kokku Rio Bravo pubis, kus me rolli kirja paneme. Oleme seal käinud viimased 22 aastat, saame kokku iga kahe kuu tagant. Istume, kirjutame ja võtame napsu. Meil on oma laud. See on küll närune publi, aga meeldib meile väga,” tunnistas Thomas Bo Larsen Karlovy Vary filmifestivali ajalehes.



THOMAS BO LARSEN: Sel suvel Karlovy Vary filmifestivalil.

FOTO FILM SERVIS KARLOVY VARY

“Mul on endal väga häid sõpru, aga kui nad midagi sellist teeksid, lööksin ma nad maha!” toob juba paarkümme aastat Vinterbergi käe all näidelnud Larsen paralleeli iseenda ja tegelaskuju vahel. Kõlava madala häälega näitleja ei sarnane karvavõrdki kinolinal nähtava-

ga: “Jahis” on ta vaikne habemik, päriselus aga pigem siledalõualine rokipeer, kes on küll üht-teist näinud, aga mitte räsitud. Väga lõõgastunud olemise ja mõtlemisega mees.

Kuigi näitlemine on Larseni kirg, ei rõomusta teda miski enam kui mootorrattaga sõitmine. Varem kihutas ta Suzukiga, aga see varastati tal möödunud suve hakul Kopenhaagenis ära. “Motikaga sõitmine on fantastiline, kõige imelisem tunne maailmas. Adrenaliin, autos istumise võrreldes on õhus tunda looduse hõngu...”

TÕE JA VALE ERISTAMINE ON täna ses ühiskonnas saanud kaelamurdvaks ülesandeks – seda usub ka enne näitlejaks saamist muu hulgas koka, tislari ja sõjaväelasena leiba teeninud Bo Larsen. “Kui üks inimene jääb oma loo juurde ja räägib seda muudkui edasi, siis see aina kosub ja kosub,” arutleb näitleja. “Täiskasvanutest saavad selles filmis lapsed. Nad on lihtsalt rumalad.”

Bo Larsen kohtus lavastaja Thomas Vinterbergiga juba 20 aastat tagasi, kui osales tema hiljem ka Oscarile kandideerinud lühifilmis “Sidste omgang” (1993), ning peab teda väga heaks sõbraks.

“Thomas teab, et ma hindan meie sõprust kõrgelt. Võib-olla andis ta mulle just seepärast Theo, mitte Lucase rolli – sest ma oskaks tänu oma kogemustele kahtlusi välja näidata,” analüüsib näitleja. “See roll oli mulle väga keeruline, sest ma pidin kogu aeg näitlema kõhklust. Mul on õnneks palju häid sõpru, keda olen teadnud sellest ajast, kui olin kolmeaastane. Püüdsin Theo rolli luues sellele mõelda.”

Vinterbergi soovitus oli olnud lihtne: näidata oma kõhklust silmade abil. Larsen seda teebki. Mõtisklevat, lausa puuriva pilguga.

KAKS THOMAST – VINTERBERG ja Bo Larsen – on koos teinud mitu filmi. Paari aastakümne jooksul pole tööalaselt nende vahel aga miskit muutunud. Töömetoodika jääb samaks. “Saime selle filmikoolist kaasa. Seal tegid kõik filme palka saamata, sest nad tahtsid saada jala ukse vahele. Filmikooli inimesed on õnnelikud ja me püüame samamoodi teha ka oma järgmisi filme. Näitlejad ei istu ühes nurgas ja meeskond kuskil mujal – tuleb üritada luua väike perekond. Tähtis on, et inimesed ei hakkaks nägema – kui ka ainult üks inimene seda võtteplatsil teeb, võib seal käärima minna.”

Filmides näitleb Bo Larsen aga ainult suvel, sest talveks kolib ta Taanist ära. “Ma ei tohiks seda öelda, aga olen sündinud vales kohas,” tunnustab mees muheledes. “Talviti lähen Brasiiliasse. Mulle meeldib väga Rios käia – inimesed on seal nii õnnelikud ja naeratavad palju. Skandinaavia on seevastu külm ja pime.”

Vaata ka Maria Ulfsak-Šeripova soovitus 1h 34.

Kõike muud kui Sherlock

“Kui mina peaksin kuritegusid lahendama, jookseksid paljud mõrtsukad ilma peal vabalt ringi,” tunnistab populaarses ameerika krimiseriaalis “Castle” nime tegelast kehastav **Nathan Fillion** (41) **Kristi Pärn-Valdojale**.



Nathan Fillion (41)

- Kanada filmi- ja seriaalinäitleja
- Seriaalid: “Firefly”, “Vampiiritapja Buffy”, “Meeleheitel koduperenaised”, “Castle” jt
- Filmid: “Reamees Ryani päästmine” (1998), “Serenity” (2005), “Ette-kandja” (2007) jt

Tegelikult oleks tulnud Londonisse **Nathan Fillioni** intervjuerima minnes kaenlasse haarata üks korralik tapeedirull. Kui paar päeva enne reisi oma sõpradele Facebookis minekust teada annan, kirjutavad paljud igati normaalsed ja lugupeetud inimesed, kas mul oleks kuidagi võimalik neile Fillionilt autogramm küsida. Põhjus, miks Fillioni nimekirjutus kulla hinnas on, ei peitu aga mitte pelgalt seriaalis “Castle”, vaid kümne aasta taguses kultussaagas, omamoodi kosmosevesternis “Firefly”, mille lavastas **Joss Whedon** ja mille eluiga jäi paraku vaid ühe hooaja pikkuseks. Fillion, kes on lihtne, siiras, vaimukas ja vägagi eneseirooniline mees, nendib, et kui poleks olnud “Fireflyd”, mängiks ta endiselt “peategelaste neljandaid sõpru viiendas reas”. Kui neidki.

Kui Facebookis sõprade ees veidi kelkisin, et sind intervjuerima tulen, selgus, et mu sõprade hulgas on tohutult “Firefly” fänne, kes kõik palusid sind tervitada!

Palavad tervitused neile vastu! Ausalt, selline asi teeb mu tuju alati heaks, sest “Firefly” oli kõige lähedam töö, mida olen teinud. See oli nagu lapsepõlve unistuse täitumine! Ja võin kindlalt väita, et “Firefly” muutis mind ka kui inimest ja seda juba esimesest episoodist peale. See tõi muutuse mu karjääri ja tänu seriaalile

hakkasin saama rohkem ning põnevamat tööd. Ja see, et inimesed üle kogu maailma fännavad “Fireflyd” veel 10 aastat hiljem, teeb mu tobedalt emotsionaalseks.

“Firefly” režissööri Joss Whedoni “Tasujad” (“Avengers”) oli üks eelmise aasta edukamaid filme. Kas nüüd, mil Whedon kuulsuse magusaid vilju maitseb, võib ehk ühel heal päeval ka “Fireflyle” lisa tulla?

Ma ei olnud 2003. aastal “Fireflyga” lõpparve tegemiseks valmis. Olin seriaali armunud ega osanud seda oodata. Tundsin, nagu oleks kõige parem tüdruksöber, kes mul iial olnud on, mind lihtsalt heast peast maha jätnud. Langesin depressiooni ja leidsin lohutust šokolaadijäästis. Võtsin üheksa kilo juurde – see ei olnud ilus vaatepilt.

Kaks aastat hiljem unistasin sellest seriaalist ikka veel ja siis läks mu soov äkitselt täide. Joss tegi seriaali põhjal täispika mängufilmi “Serenity”, mis oli ühtlasi mu esimene peaosa filmis. Nii et n-ö sain selle seriaali tagasi isegi suuremal viisil, kui oleks osanud loota! See-tõttu on mul ka väga segased tunded su küsimusele vastamisega, sest olen kõik, mida “Fireflyga” seoses olen soovinud, kätte saanud.

Aga ma olen väga elevil sellest, mis Jossiga toimub. Tema fännid teavad, kui andekas ja tark mees ta on. Lihtsalt võr-

ratu! Fännid teavad sedagi, kui hästi ta suudab publikut haarata, ja mul on siiralt hea meel, et nüüd teavad seda ka nn otsustajad, nüüd on tema anne jõudnud suurema vaatajaskonnani, tuues kaasa ka majandusliku edu. Kunst kohtus lõpuks majandusega! Sest filmindus on ju tööstus. Meelelahutustööstus, kus kõik keerleb raha ümber. Ma loodan väga, et edaspidi lähevad asjad nii, et kui Hollywood tahab saada midagi fantastilist, pistetakse Jossile rahapakk pihku ja öeldakse: he-lista meile, kui asi valmis on!

Kas sul ei tekkinud kiusatust, kui “Tasujad” ülemaailmseks hitiks sai, Jossile helistada ja küsida, et hei, sõber, miks siis mulle mõnd superkangelase rolli ei jätkunud...

Kätt südamele pannes – ei. Joss on teinud minu jaoks rohkem kui keegi teine. Tänu temale saan praegu nautida “Castle’i” menu, sest “Fireflyta” oleks ma mitte keegi. Keegi ei oleks mind sellesse seriaali palganud, või kui, siis peategelase ammu kadunud sugulase või neljanda sõbra rolli. Enne “Fireflyd” öeldi mu kohta, et “noh, Fillion on ju tore, aga šöud küll tema peale üles ehitada ei saa”. Aga kuidas sa ennast tõestad, kui keegi sulle võimalustki ei anna? Joss andis võimaluse. Ja ma olen talle selle eest tänulik. Just sellepärast ei saagi ma talle kunagi helistada ja öelda, et palun anna veel.

Aga räägime nüüd Richard Castle’ist. Castle’i pea lõikab muidugi nagu koorelahutaja, aga kui hea Sherlock sa ise päris elus oled?

Mina, Nathan Fillion, ei ole väga nutikas. Kõike muud kui Sherlock. Kui mina peaksin kuritegusid lahendama, jookseksid paljud mõrtsukad ilma peal vabalt ringi.

“Castle” on üles ehitatud mees- ja naispeategelase omavahelisele keemiale. Kuidas on stsenaaristid suutnud hoida tasakaalu ja pinget, et asi veel siiani pulmadega lõppenud pole? Ja kas see, millal Castle’ist ja Kate Beckettist paar peaks saama, oli asi, mida nelja hooaja vältel kaadri taga pidevalt arutati?

Väga hea küsimus! Minu jaoks on “Castle’i” juures olnud olulised kaks asja. Esiteks, et Castle’ist ja Beckettist ei saaks paar. Usun, et inimeste soov nad n-ö paari panna sunnibki neid igal nädalal seriaali vaatama.

Teiseks – et nende suhe oleks realistlik. Ja minu meelest on “Castle’i” stsenaaristid teinud fantastilist tööd, põhjused, miks Castle ja Beckett polnud neli hooaega armastajad, on väga realistlikud. Keegi varjas midagi, keegi nägi midagi, kee-

FOTOD ABC STUDIOS



MENUSERIAAL "CASTLE": Politseiuurija Kate Beckett (Stana Kadic) ja talle varjuna järgnev kirjanik Richard Castle (Nathan Fillion).

gi armus teise, ajastus oli vale – kõik elulised põhjused. Neljanda hooaja viimases osas see muutus ja tegi mind alguses murelikuks, nüüd tundub aga, et kõik toimus loogiliselt. Nii et see ei olegi lõpp, vaid lõpuks alanud algus.

Tunned sa kergendust, et Castle ja Beckett lõpuks koos on?

Seda mitte, algul tundsin pigem hirmu. Aga tunnen kergendust, et see lahendati kenasti, ei läinud läilaks ja oli usutav. Tegelased jäävad ju ikka samaks – Castle on endiselt paras jobu ning Beckett oma tunnetega puntras. Ja nende suhe ei tee midagi lihtsamaks, eriti tööd. Nii et põhimõtteliselt kaasnevad suhtega lihtsalt uued probleemid. Nagu päris elus – inimesed saavad kokku, hakkavad koos elama ja ikka tuleb probleeme ette. Eriti kui nad on kolleegid, sest sellest suhtest üldiselt head nahka ei saa.

Sa ise ei ole kunagi...
...mitte kunagi!

...mõne kolleegiga flirtinud?

Ei, ei ja veel kord ei! Kui olin palju noorem ja mängisin ühes seriaalis, nägin kõrvalt üht nn romantilist tööromaanini ja seda, kuidas afäär kõiki teisi mõjutas. Nägin inimeste paljutähenduslikke nägusid olukorras, kus kõik teadsid, aga teesklesid, et ei tea. Ja nägin hirmu nende kahe asjaosalise silmades, et oh jumal, mida teha. Ja lubasin endale, et minuga sellist asja ei juhtu!

Samas, ühe teise seebika juures armusid kaks kolleegi teineteisesse, abiellusid ja said lapse. Nad on tänaseni koos ja õnnelikud. Mul on nende üle hea meel ja ma ei taha öelda, et armastus kolleegide vahel on võimatu, aga olen sellistel juhtudel siiski piinlikke olukordi rohkem näinud ja ma ei tahaks olla osa neist.

Lugesin, et oled lisaks näitlemisele ka raamatuhull.

Kasvasin üles lugedes ja raamatute keskel – mu vanemad olid keskkooli inglise keele õpetajad. Ent nad ei pannud mulle kunagi vägisi raamatuid kätte. Ma ise armastasin neid. Küll aga ütlesid nad nii – sa pead kell 8 magama minema, aga kui sa praegu just loed, võid minna 8.30. Nii et terve meie pere luges nagu hull. Lugesin kõike, koomiksitest romaanideni.

Oled ka üks heategevusorganisatsiooni "Kids Need to Read" asutajatest?

Jah. Minu hea sõber, ulmekirjanik **P J Haarsma** kirjutas raamatusarja "The Soft Wire" ja viis raamatud siis ise Kanada ning Ameerika Ühendriikide lasteraamatukogudesse ja koolidesse. Lapsed olid raamatutest vaimustuses ja tõesti tahtsid neid lugeda. Aga kui Haarsma siis meie riigi kooliraamatukogudes ringi vaatas, nägi ta, et lastel ei ole tegelikult midagi lugeda! Raamatukogudes lihtsalt ei olnud raamatuid! Tema meelest oli see naeruväärne ning ta käivitas aktsiooni, milles ma teda natuke aitasin.

Ja siinkohal pean jälle tänama "Firefly" fänne, kes pole muide mingid veidrikud, kes oma ema keldris konutades paevad läbi sarja uuesti üle vaatavad, vaid näiteks ka advokaadid ja ärimehed. Nema soovitasid meil luua ametlik heategevusorganisatsioon, sest nii on võimalik laste jaoks palju rohkem ära teha. Saime neilt rohkelt annetusi, nii raha kui ka raamatute kujul. Raha eest ostsime loomulikult ka raamatuid ning nüüd oleme viinud laste- ja kooliraamatukogudesse üle maa tuhandeid ja tuhandeid raamatuid.

Mida sa praegu loed?

On üks raamat, mida ma tõeliselt, tõeliselt armastan. Olen nüüd kaheaastase pausi teinud ja leidsin, et on täpselt õige aeg seda neljas kord lugeda. Max Brooksi "World War Z: An Oral History of the Zombie War" – intensiivne ja hirmutav raamat.

Lubasin oma tütrele, kes on samuti tohutu kirjandushuviline, et küsin sult, mida sa teismelisena lugesid.

Las ma mõtlen... Palju Douglas Adamsit, "Pöidlaküüdi reisi juht galaktikas" ja "Universumi lõpu restoran" näiteks. Lugesin ka krimkasid ja Briti kirjandust, olen alati kuivast inglise huumorist lugu pidanud, samuti olen suur Monty Pythoni fänn. Lugesin ka "Narnia kroonikaid", aga nende lugusid ma suurt ei mäleta. Mul on visuaalne mälu, mäletan Narnia raamatute pilte.

Sul on Twitteris 1,3 miljonit jälgijat, mida on umbes sama palju kui Eestis elanikke...

Hahaa, väga hea, on ka või?

Jah. Kas see paneb sulle vahel sellise surve ka, et mida paganat mul neile iga päev öelda on?

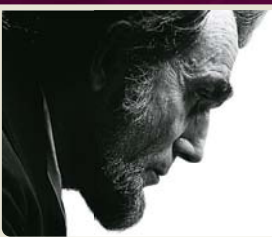
Katsun olla õrnalt huvitav ja natuke meelelahutuslik. Näiteks kui leian mingist raamatust mõne põneva tsitaadi, siis jagan seda. Ja mulle meeldib reisidel nn äraarvamismänge korraldada, seda kasvaten ka siin, Londonis, täna pealelõunal teha. Võtan mingi väikese naljaka asja, kirjutan sellele oma nime peale ja siis teen endast pildi kohas, kuhu selle peidan. Nii et pildile jääb asukohast ainult väike vihje ja siis kirjutan, et *tweet me*, kui olete selle üles leidnud. Fännidele sellised asjad meeldivad!

Seriaali "Castle" viies hooaeg linastub alates 24. jaanuarist Fox Life Eesti kanalil.

SOLARISES TOIMUB:



Suur talvine allahindlus veel kuni 3. veebruarini. Kiirusta!



Alates 19. jaanuarist
Steven Spielberg LINCOLN
12 Oscari nominent
SOLARIS KINO



21. veebruaril maailmakuulus
jazz-kitarrist LEE RITENOUR (USA)
Nokia Kontserdimaja
Nokia Concert Hall

SOLARIS
2013/12

Elu on ilus www.solaris.ee



E·R·S·O
EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

86. hooaeg

8. veebruar 2013 kell 19 Estonia kontserdisaal

MEISTRIKLASS II

MAHLERI KUUES

Gustav Mahler
Sümfoonia nr 6

Erkki-Sven Tüür
Klaverikontsert

MIHKEL POLL
(klaver)

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester

Dirigent OLARI ELTS

www.erso.ee

Eesti Päevalehe ja Eesti Ekspressi lugeja saab Piletilevist ostes tavahinnast 15% soodustust sisestades sooduskoodi: **ekspress**

Meediapartner **EESTI EKSPRESS** ERR Eesti Rahvusringhääling KLASSIKA RADIO KUKU Radisson HOTEL TALLINN re:finer BEST BEANS

Nibelungide sepahaamrid: Sofi Oksase traagiline terrorism

Hasso Krull selgitab, kuidas Sofi Oksase uus romaan toob silme ette kogu hiljutise ajaloo mustri.

Sofi Oksanen on selle sajandi kõige erutavam kirjanik Eestis. Ühegi teise autori üle pole viimase kümnendi jooksul nii palju vaieldud, kedagi pole nii palju imetletud ega nii palju maha tehtud, kelleski pole nii palju kaheldud ja kedagi pole nii silmahakkavalt pärjatud. Oksase romaanides tajutakse kõige valusamaid rahvuslikke traumasid, seal nähakse kõige vulgaarsemaid rahvusvahelisi klišeesid, detailide ajaloolist tõepära uuritakse lausa luubiga, loetakse välismaa lehti ja hoisatakse taevani, et keegi on "viimaks ometi" meie väikse rahva suured kannatused müügikõlblikuks teinud. Seejuures pole enam tähtiski, et Oksanen ise pole eestlane, vähemalt mitte tavalises mõttes. Või ehk just see ongi tähtis? Ehk saab niisuguse triki teha ainult keegi, kes tuleb väljastpoolt?

ARVAN, ET JUST NII ASI ONGI. Sofi Oksase fenomen Eestis tuleneb suurel määral just sellest, et ta *ei ole eestlane*, et temas on midagi võõrast, teistsugust, isegi hirmutavat. Pealegi, Oksanen on tuntuks saanud "mujal maailmas". Tõsi küll, me ei tea suurt midagi kõigist neist kirjandusauhindadest, mis Oksasele osaks on saanud. Kellele veel on antud Fnaci romaanipremia? Mida kujutab endast Euroopa raamatu auhind? Aga see ei olegi oluline: tähtis on see, et need auhinnad antakse mujal. Kui me sellest kõigest liiga palju teaksime, poleks see enam nii väärtuslik, sest see poleks piisavalt "mujal". Tõde võib tõeks saada ainult siis, kui see ei toimu siin, otse meie endi nina all. Ka Eesti kohta saab tõde olemas olla ainult kuskil mujal. Ja Oksanen on kahtlemata mujal, ta kõneleb mujalt, ja seetõttu ongi tal eestlase silmis tõerääkija positsioon.

"Kui tuvid kadusid" on Oksase neljas romaan. Tunnustatud kirjaniiku puhul peaks see tähendama suurt professionaalsust, ja tõepoolest - romaan ongi üles ehitatud väga kindla käega. Võib-olla isegi liiga kindla käega, sest proloog kujutab endast vaid



FOTO SVEN ARBET

TEEB PÕHJUSEGA HAIGET: Sofi Oksaneni neljas romaan kujutab endast professionaalset ja kindlakäelist mängu lugeja ootustega.

lühikest vahemängu, ajalist liigendkohta, mis seob omavahel sõjaaegseid sündmusi ja kuuekümnendatel aastatel toimuvat.

Proloogi tõeline tähendus selgub alles viimastel lehekülgedel, nii et esimeses osas on lugeja kaunistest segaduses: kes on õieti kõik need tegelased, kes kihutavate sündmuste virvarris meie silme eest läbi vuhisevad? Segadust suurendab tõsiasi, et sündmusi jutustatakse kolme tegelase vaatepunktist (kolm fookust), aga seejuures on ainult ühele tegelasele antud oma jutustajahääl: teised kaks peavad leppima anonüümse, väljaspoolse hää-

Sofi Oksanen
"Kui tuvid kadusid"

Tõlkinud Jan Kaus.
Varrak, 2012. 319 lk.



lega, mis sündmustesse ise ei sekku, kuid ei muutu ka kõiketeadvaks autorihääleks. Nii väldib Oksanen "jumaliku positsiooni" tekkimist: sündmused rulluvad lahti juhitamatu kaosena, selge suunata pöörisena. Kahe hääle vastandamine omakorda tekitab rusuva saatuslikkuse efekti. Minajutustaja hääle hakkab mõjuma traagilise ohvri häälena, kes tahab head, kuid peab võitlusse asuma vääramatu saatuse vastu.

ROMAANI TEINE OSA TEEB OOTAMATU hüppe 1963. aastasse, kus üks kolmest peategelasest juba Pagari tänaval töötab ja sõjaaegsetest sündmustest raamatut kirjutab. Nüüd hakkab lugejale vähehaaval koitma, et romaanitõeline peategelane ei olegi traagiline minajutustaja Roland, vaid hoopis tema tädipoeg Edgar. See aimus leiab kinnitust järgnevates osades, kus on juba palju lihtsam tegevustikus orienteeruda. Edgar on loomult tõeline võitja: esimese Nõukogude okupatsiooni ajal tegutseb ta Siseasjade Rahvakomissariaadis, siis pageb Soome Staffani saarele, et õppida luurajaks, seejärel tuleb Eestisse ja saavutab SS-ohvitseri-de usalduse informaatorina.

Ka Eesti kohta saab tõde olemas olla ainult kuskil mujal.

Pärast sõda saadetakse Edgar Sibirisse, aga ta tuleb sealgi toime ("laagrites oli ta reeglid kiiresti ära õppinud", lk 184), ja pärast üldist amnestiat töötab varsti KGBs uurijana. Lühidalt, Edgar oskab alati olla õigel poo-

lel, teda oleks lihtne kujutleda ka laulva revolutsiooni aegadesse, ja muidugi sobiks ta tänapäeval igasse poliitilisse erakonda.

Kõige ambivalentsem tegelane on romaanis Edgari naine Juudit, kes läheb end voolust kanda. Juuditile saab osaks mitmeid ootamatusi, õnne ja õnnetust, armastust ja armastuse puudumist, aga viimaks lõpeb lugu ikkagi hullumajas, kust Juuditil pole enam lootustki välja pääseda. Juuditi kuju on tugevas kontrastis niihästi Edgariga, keda alati juhivad kasulikud kaalutlused, kui ka metsavend Rolandiga, kes taotleb ainult õiglust nagu Vana-Kreeka tragöödias. Juuditi abieludraama saab alguse mehe homoseksuaalsusest, ja kõik, mis temaga edaspidi juhtub, on tavaline ebaõnn. Niisuguste tegelaste konflikti oleks raske lahendada ilma välise sekkumiseta: seepärast tulevadki romaanis viimases osas sisse hoopis uued tegelased.

SOFI OKSANENI "PUHASTUS" oli selge struktuuriga põnevik, oma žanri puhast esindaja. "Kui tuvid kadusid" on samuti põnev romaan, aga jutustuse käik on siin tahtlikult tasakaalust välja viidud: viimastes osades ei tule seespoolne jutustajahääl enam korraldada tagasi. Selle hääle lõplik hävimine antakse edasi vaid paari lakoonilise lausega: "Pingil tukkus Roland, traksid vöökohal rippu, suu lahti. Ta norskas" (lk 308).

Niisugust jutustamistehnikat võiks nimetada terroristlikuks: just nõnda saab lugejale kõige rohkem haiget teha, ilma et ta jõuaks küsida, miks. Sofi Oksanen seevastu teab väga hästi, miks ta seda teeb. Tema jutustus istutab lugejasse ühe tuikava, valulise punkti, mis ei anna enam rahu ja mida peab lõpuks tahes-tahtmata puudutama. Ja siis lööbki silme ette terve hiljutise ajaloo muster, ja kõrvus hakkab kumisema, otsekui kostaks sügavalt maa alt nibelungide sepahaamrite tagumist. Tõepoolest, see kõmin pole sugugi lõppenud: nad taovad seal ikka edasi.



LOE SELLE NÄDALA MAALEHEST:

Kiirabiskandaal luubi all

» Kas kiirabiliidu juhid sepitsesid kartelli?
Konkurentsiamet uurib, kapo on ootel.

Maaleht
HEA EESTI LEHT

LOE VEEL:

» Vana mees elab
50 SENDIGA PÄEVAS.

» Miks Eestis ei lubata
PISTRIKEGA jahti
pidada?

Vana kooli armastuslugu



Heino Kiik “Legend Helmi Puur”

Heino Kiik, 2012. 198 lk.

Heino Kiige raamat abikaasa Helmi Puuri juubeliks on nende armastuslugu või selle algusots kuuekümnendate lõpul. No on, mida lugeda. Kuidas tol ajal saadetakse kaugelest õrnu pilke ja küsitakse võõralt daamilt luba palitu selga aitamiseks pärast kontserti Estonias. Tuttavaks saanuna kõnnitakse käest kinni Mustamäe pooleliolivate majade vahelisel kuumaaastikul. Käiakse koos Piritall päevitamas, lesitakse tekil ja loetakse Hando Runneli luulet. “Miks sa mulle luuletusi loed?” küsib daam. Ja mees on nõutu – kas tütarlapsele ei meeldi luule? Kavalier on 40, daam 34.

Lugedes tekib küsimus, kas täna keegi kuskil veel nii suudab kurameerida. Lihtsalt aasta otsa kätt hoida ja silma vaadata ja siis hiljem mitukümmend aastat kuumalt armastada. (Aga eks oli ka siis poisse, kes pikema jututa lakka ronisid, ja ehk polnud need nõksud ka nooremal Kiigel teadmata. Aga nüüd on ta koos paljude poolt ihaldatud naisega, iluiddoliga.)

Nojah, pruut on Estonia priimabaleriin, kes mitme haigusevooru tagajärjel tantsimisest loobunud, kavalier kohe-kohe Eesti kirjandustaeva tippu tõusev romaanivõistluse võitja hitt-teosega “Tondiöömaja”, mida ta on kahe aasta jooksul visalt pusind kirjutada läbikäidavas toas, istudes diivaniserval ja kirjutades toolil.

Võtame mõned markantsed kohad tolle aja elust.

Lk 78 on kirjeldus esimesest välisreisist. Helmi on solvunud, kui Heino laseb hotellipoisil oma kohvri üles viia. Aga siis on nad lõunalauas: “...küsis kelner, mida soovitakse joogiks – kas mineraalvett, Coca-Colat või õlut? Jumal küll! Siin pakutakse Coca-Colat, nagu see oleks kõige tavapärasem jook. Me oleme vaid kuulnud ebamääraast kaja mingist imejoogist. Kapitalistliku maa imed hakkavad pihtha. Muidugi tahame maitsta seda Ameerika nektarit. On magus ja vähe apteegi maitsega. Juua võib.”

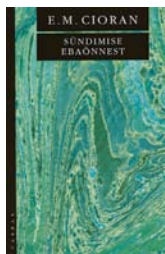
Lk 136: “Teinegi tähtis sündmus – lähipäevil saame Sütiste tee korterisse telefoni. Üle aasta oleme õnnistust oodanud. Edaspidi võin Moskvast otse koju helistada. Mis imet kõike tänapäeva tehnikat võimaldab.”

Lk 148: “Laua! on hea suhkruast aetud samagonn, mis tõmmanud pipra ja sidrunikoorte peal.” Samagonni joovad kõrgemate kirjanduskursuste tudengid Moskvast. Kiik on nende kambas, aga ei joo. Kirjutab hoopis naisele igatsevaid kirju.

Raamat pakub väikest ülevaadet Helmi Puuri lapsepõlvest, era(armastus)kirju ja kompilatsiooni Kiige mälestusraamatu lõikudest. Heino Kiik on pajatades varjamatult enesekeskne, aga see ei loe. Egotsentrikat korvab tohutu elaan, mis Kiige purje ka nüüd, 85aastasena, muudkui punnis hoiab.

Peeter Sauter

nädala raamat



Emil Mihai Cioran “Sündimise ebaõnnest”

Tõlkinud Tõnu Õnnepalu.
Varrak, 2012. 271 lk.

“Kaks inimtüüpi – päevased ja öised. Nii nende meetod kui eetika on täiesti erinevad. Päevaval-

ges on enesekontroll; pimedas räägitakse kõik välja. Mis head või halba mõtted teha võivad, seda enam ei küsita, kui kõik ümberringi juba une võimuses on. Hoolimata kurjast, mis see iseendale või ligimesele teha võib, asutakse kasvõi sündimise ebaõnne kallale. Pärast südaööd algab ohtlike tõdede pilgar.”

Ciorani looming on kahtlemata õõ kirjandus – tema ebamugavalt nüansirikas tume hääli kriipimas hinge umbes samal sagedusel kui Baudelaire ja Pessoa, kelle ilusaimad eestindused pärinevad samuti Tõnu Õnnepalult (kuigi ka 2002. aastal ilmunud Leena Tomasbergi tõlge Ciorani “Lagunemise lühikursusest” oli suurepärane).

Rumeenia päritolu Emil Mihai Cioran (1911–1995) elas enamiku oma elust Pariisis ja kirjutas enamiku oma teostest prantsuse keeles. Teda on peetud lihtsalt Nietzsche ülekordajaks, elitistlikuks wannabe-Rimbaud'ks, aga teistele (näiteks Susan Sontagile) oli ja on ta ikoon omaette. Kahtlemata ei ütle Cioran midagi uut (kas üldse peaks ja saaks ki?),

ent tema pessimism on ääretult veenev ja stilistiliselt ülim – ning seega toimib rahustavalt, teraapiliselt. Eriti, kui te nagunii selistel teemadel mõelda armastate nagu aeg ja usk, kannatus ja kiusatus.

Cioran tõesti teab ja tunneb, mis on unetus, üksindus ja võõrandumine – öö võim ja tõmme. “Pärast magamata ööd näivad tänaval möödunud automaatidena. Ükski ei tundu hingavat, astuvat. Kõik käivad nagu vedrust keeratud: ei midagi spontaanset; mehaanilised naeratused, viirastuslikud žestid. Ise viirastus, kuidas sa saaksidki teistes elavaid näha.”

Ciorani lummab ka ida filosoofia – viiteid hinduismile ja budismile kohtab kõigis ta teostes, ent nagu teistegi teemade puhul luurab ka selle lummuse all halastamatult selge pilk.

“Sellele, kes on täis soove ja vihkamist, jääb tõde varjatuks.” (Buddha). See tähendab igale elavale.”

Cioran on pigem sarkastiline aforismi-meister ja tundlik poeet-vaatleja kui järjepidev mõtleja ning ühte rida kündev filosoof, aga nagu ütles üks teine samasugune, poolajuudi teravkeel Stanislaw Lec, siis ongi raske panna tühje päid vastu kajama. Peabki utreerima ja provotseerima. Ning vastu kõlisevad need, kes kuulevad ja taipavad. Kära ja kakofoonia polegi eesmärk.

Kummardan ja soovitan. Head ööd!

Kadri Kõusaar

Instrumentaalsed, andekad ja mitmekülgsed mõtlejad



Argo Vals “Tsihcieer” (Eesti Pops)

Wrupk Urei “Teahupoo” (Wrupk Urei)

Võtame pildi umbkaudu 20 aasta tagusest ajast. Näiteks aastast 1989. Valitsevad muusikavoolud on *heavy metal* ja punk. Kuskil kõrvalhoovustes immitseb ka *acid house*, hiphop ja *indie*. Mitte ükski neist noorsugu käivitavatest žanritest ei tunnistanud sugulussidemeid ega avaldanud erilist lugupidamist alles eilsel päeval Eestis kõige kõrgemalt noteeritud muusikaosale: intellektuaalne (džäss)*rock*-muusika. Vabariigi muusikaelus kõige tooniandvaval sündmusel, Tartu Levimuusikapäevadel – Tõnis Kahu sõnade kohaselt “intellektuaalse *rock*’i reservaat” – aukohal musitseerinud Kaseke, VSP Projekt, Radar ei olnud tingimata noorte muusika, kuid esindatud suund oli kesksel kohal ja heal juhul tundis ta kergendust, et enam ei presitud peale talle igavat tumma ja keskendunud pillimängu. Aga eks tegelikult vaevas teda märksa rohkem armukadedus pruudi õlal sibliiva roti vastu (jah, rotid olid siis lemmikloomad, keda võeti isegi kooli kaasa) kui mõtted instrumentaalsest rokidist.

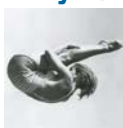
Nüüd pilt tänasest päevast. Meie muusikaelus on peotäite kaupa instrumentaalseid punte ja ka tõsimeelset nuudeldamist. Mõned muusikutest on nii vanad, et mäletavad armastust Radari vastu. Mõned sündinud jupp aega pärast viimast taldrikulööki Kaseke kontserdil. Mitte, et selles vallas vahepealsed aastad päris tühjad olnuks, kuid praegu instrumentaalselt sõna võtvate muusikute kogus on tähelepanuväärne. Neil on suus mitmed eri keeled: proge, psühhedeelia, elektroonika, post-*rock*, elektroonika, *funk*, muidugi ka džäss. Ansambliid Raskatarsis, TNVVNÜM, Phlox, Kosmofon, conFusion, Lippajad, Trans Germanium Express, Triophonix, Talamak, Music For Your Plants, Tolmunud Mesipuu. Jne. Nende kõrval üksipäini musitseerivad Jakob Juhkam, Mihkel Kleis, Multiphonic Rodent, Rainer Jancis. Ja nii edasi minnes saaks kokku kahepäevase festivali, kus ei laulda sõnagi. Kus tähelepanu on keskendunud, lühidalt öeldes, muusika südamele, ja alles seejärel välja elamisele. Instrumentaalne, intellektuaalne, eksperimentaalne muusika on oodatud ja hinnatud. See ei tähenda banaalselt, et vanainimeste muusika on taas moes. See on üks osa teadmisest, et muusikas on vanus kadunud ja helide universumis kõik lähenemised võimalikud. Tähtsal kohal selles ringis on ansambel Wrupk Urei ja Argo Vals ja nende värsked, ajastu kombe kohaselt kategoriseerimise eest põgenevad plaadid.

Wrupk Urei – kes jagab liikmeid retro-indi-ansambliga Tartu Popi ja Roki Instituut ja varasema instrumentaalpundiga Mooses – plaat on sellegipoolest tantsumuusikaplaad ja lühikese aja jooksul juba teine kauamängiv neilt. Kaks kitarr, kolm puhkpilli, osav rütmigrupp ja tähtsale kohale tõstetud klahvpillid hüppavad ladusalt stiilist stiili. Tahtmine on lugeda “Teahupoo” stardipositsiooniks pühapäevaselt õnnelikku *vintage* džässrokki, aga juba järgmise tõmbega löövad nad arusaama segasemaks. Meloodia-*anne* ja erisuguste saundide leidmine on Wrupk Urei sõidumuusika parimad omadused ja tühimikuks see, et mitte ühelgi korral ei näi see plaat soovivat mind enda alla matta, mu teadvust valitseda, hüpnotiseerida. Võib-olla nad ei soovigi seda. Võib-olla on see aga sellest, et “Teahupoo” on pigem stilistilise mitmekesisuse ja fantaasiakülluse demonstratsioon kui ühe kooshoidva idee külge vangistamine. Mis on üks ja ainus Wrupk Urei, mille nad loost loosse kaasa võtavad? See on vaevu aimatav. Bändi oodataval meistriteosel võiks Wrupk Urei idee kuulaja enda sisse mäsida, olgu ta siis peen nüanss nagu kulinaarne hõrkus või midagi vähem ähmasemat. **7/10**

Argo Valsi – muusik ka kollektiivides Animal Drama, Viljandi Guitarr Trio, Talamak ning Areeni tulevikutäht 2011 – seisukoht ja stiil on selgem. Tema on mees kitarriga süntesaatorihoovustes, kes jutustab tasaselt langevaid ja tõusvaid kaunismeloodiaid. Olgugi et lood võivad sarnaselt Wrupk Ureiga muuta nagu ühe loo jooksul ja ta võib liikuda *ambient*-hoopist ja baleaarikest džässroki ja progeni, on ta autoripositsioon klaar. Maastikumaalid idüllilises muusikas, milles trillerdavad sündihelbed ja kitarrikaared, mis saavutavad tippu kolmikuga plaadi lõpus: “Pärast sih”, “Kratos”, “Sünnipäev”. Kuid ka Argo majesteetlik ja täiuslik eepika jääb suursugusest sõnavõtust mõne sammu kaugusele ja usun, et temagi meistriteos on alles ees. **8/10**

Siim Nestor

Andy Stott



“Luxury Problems” (Modern Love)

House vaimude välja kutsumiseks.

Kirikus tantsumusa just eriti tihti kuulata ei saa, võib-olla ainult siis, kui Saagimi-mutil taas tuurid peal on. Seda, mis juhtub, kui moodne reiv ja koraal kokku saavad ning Pärdi muusika gruuvima hakkab, võime kogeda juba “Luxury Problemsi” esimestest taktidest. Alles see oli, kui Burial kirjutas ümber tantsumuusikas kehtivad reeglid: rütmid hakkasid logisema, bassid paisuma ja neid ümbritsev ilm tõmbus kurjakuulutatavalt pilve. Andy Stott on teinud *house*-muusikaga umbes sama.

See on tume, minimalistlik ja seinu väristav *omen-beat*, mille abil kerge vaimu välja kutsuda, aga ettevaatust, kõik ei pruugi head olla. Massiivsed helimüürid, mõirgavad sündid ja ekslevad rütmid loovad aeglase, kuid purustava jõuga keerise, mille hõredas silmas Alison Skidmore’i loopima pandud vokaalid apokalüptilist *voodoo* tantsu vihuvad. Olgugi et tegemist on ühe 2012. aasta imetabaseima elektroonilise albumiga, ei tasuks talvepimeduses selle seltsi väga pikalt jääda, kuna seda võrd raske iseloomuga taies mõjub saavutatud perfektsuse tõttu äärmiselt sugestiivselt. Võib muidugi ka teistpidi mõelda – täieliku kaifi saamiseks keerake volüüm põhja, kustutage tuled ja laske end hüpnotiseerida. **10/10**

Bertil Tüvi

	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	
	suurepärane	soovitan	kõlbab küll	ajaraisk	---	pole näinud
Jaht	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	--	3,5
Inglite osa	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	--	3,4
Kodus	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	--	3,25
Hüljatud	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	--	--	■ ■ ■ ■	3,2
Õnneteraapia	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	3,2
Holy Motors	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	--	3,1
Lincoln	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	--	■ ■ ■ ■	3,0
Käábik: Ootamatu tee..	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	2,9
Vabastatud Django	--	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	--	■ ■ ■ ■	2,8
Pii elu	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	2,8
Joomahullu päevaraamat	--	■ ■ ■ ■	--	--	--	2,5
Gangsterite jahtijad	--	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	--	■ ■ ■ ■	2,2
Udus	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	--	1,9

Filmilevi nädalavahetuse tipp-7 (18.-20.01.2013)

Film	Vaatajaid	Vaatajaid kokku	Linastus-nädal
1. Vabastatud Django (<i>Django Unchained</i>)	7931	7931	1
2. Hüljatud (<i>Les Misérables</i>)	7061	7061	1
3. Film 43 (<i>Movie 43</i>)	3610	3610	1
4. Pii elu (<i>Life of Pi</i>)	2503	40 474	5
5. Käábik (<i>The Hobbit</i>)	1354	67 679	6
6. Gangsterite jahtijad (<i>Gangster Squad</i>)	1229	7959	2
7. Jaht (<i>Jagten</i>)	759	759	1

Jaht

Taanlase **Thomas Vinterbergi** "Jaht" jõudis möödunud nädalal Eesti kinodesse. Kahjuks on filmi väljatoomise ajastus ülimalt kehva, sest Vinterbergi hiilgav draama jääb suurte Oscari-filmide ("Hüljatud", "Vabastatud Django", "Lincoln", "Amour") tulva varju ja linastub praegu (pool)tühjade saalidele. Seda viga tuleks parandada.

"Jaht" esilinastus Cannes'is, ja see on märgilise tähendusega, sest pärast Dogma 95 liikumise kõmisevat avapauku "Perekonnapeo" (*Festen*) näol ei olnud Vinterbergi filme Cannes'isse valitud. "Jahti" võib pidada Vinterbergi *comeback'*iks kõrgliigasse, seda kinnitavad kas või Cannes'is võidetud oikumeenilise žürii preemia ja peaosalise **Mads Mikkelseni** parima meesnäitleja auhind. Lugu räägib väikelinnakeses lasteaiakasvatavast töötavast hiljuti lahutanud Lucasest. Mehe parima sõbra pisike tütar fantaseerib midagi lasteaias, lumepall hakkab veerema ja peaigi süüdistatakse meest hirmsates tegudes. "Jaht" ei ole lahendatud *thriller'*ina – on algusest peale selge, et ise teismelist poega kasvatav Lucas üle ebasobiliku piiri ei astunud. Me näeme lugu ühe kogukonna sisest inimjahist, mille ohvriks mees satub. Vallandub paanika, sest kohalikud elanikud hakkavad meeletult kartma, et nende lastele on liiga tehtud. See on film armastusest, mis moonduks hirmuks ja vihaks; süütuse kaotamisest. Seega võib



MADS MIKKELSEN

"Jahti" isegi käsitleda kui "Perekonnapeo" vastandit – viimases ju kaevati isa kunagised patud täiskasvanud laste poolt ootamatul hetkel välja. Vinterberg on ise üles kasvanud hipikommunis, tema enda sõnul "genitaalidest ümbritsetuna", aga toona oli selline asi puhas ja süütu. Tänapäeval on uued ajad ja uued kombes, maailm on palju külmem ja ka paranoilisem koht. Vinterberg viitab sellele, et kahjuks on palju juhtumeid, kus tehakse liiga lastele, kuid vahest võidakse selliste lugudega purustada ka mõne süütu täiskasvanu elu – lapsed ikka mõnikord luiskavad, aga täiskasvanute mõttemaailm on rikutud ja hirmudest läbi imbutatud.

"Jaht" tugevused on erakordselt hästi üles ehitatud dramaatiline pingeline ja meisterlikud näitlejatööd kõigilt osatäitjalt – iga tegelaskuju motivatsioon ja tundeid on võimalik mõista, talle kaasa elada ja tunda.

Tallinn – Artis, CC Plaza

VON KRAHLI MUINASJUTUD

LISAETENDUSED: 26. JA 27. JAANUARIL NING 9. JA 10. VEEBRUARIL KL 15!

**** Näitlejad: Liina Vahtrik, Ragne Veensalu, Ivo Reinok, Kait Kall, Ott Kartau**

**** Lavastaja: Mart Koldits ****

Kunstnik: Eve Ormisson

Esietendus Von Krahli teatris 19. detsember 2012

PUHAS

Koolituse teema		Aeg, hind	Korraldaja, info
KEELTEKOOLITUS			
Eesti, vene, inglise, saksa, rootsi, itaalia, hispaania, prantsuse, soome, türgi ja läti keele koolitus gruppides, individuaalselt ja firmasiseselt.		al veebr vt: www.generum.ee 60 ak t tavagrupis 288 € minigrupis 324€ individuaaltunnid al 20,40 € firmasisene koolitus al 19 € + km / 1 ak t	 WTC Tallinn, Jõe 5, Tallinn tel 611 6599, 551 4677 info@generum.ee ITIC/ISIC, WTC soodustus 5%, kliendisoodustus 10% koolitusluba 6314 HTM
ETTEVALMISTUSKURSUSED			
KURSUSED RIIGIEKSAMITEKS		 TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOLI EELÕPPEOSAKOND Ehitajate 5, Tallinn 5. õppehoone, ruum 205 tel 620 3472 eelope@ttu.ee www.ttu.ee/eelope	
Tartus, Pärnus: matemaatika, eesti keel Tallinnas: matemaatika, eesti keel, inglise keel, füüsika, keemia, bioloogia, ajalugu, ühiskonnaõpetus Üle Eesti e-kursused: matemaatika, eesti keel, inglise keel	28.01. - apr/mai 2012 (eksamiteni) 39-100 t / al 130 € (õppematerjal hinna sees)		
KURSUSED PÕHIKOOLI LÕPUEKSAMITEKS			
Tallinnas: matemaatika, eesti keel Tartus: matemaatika	31.01.- apr/juuni eesti keel 34 t / 125 € matemaatika 54 t / 150 €		
ARVUTIKOOLITUS			
Visualiseerimine AutoCADis. Kursus on AutoCADi 3D kursuse jätkuks ning tutvustab AutoCADi visualiseerimisvahendeid arhitektidele ja sisekujundajatele, kellel on vaja luua oma projektidest fotolaadseid, materjalide, valgustuse ja varjudega kujutisi või vaateid projektist parema ettekujutuse saamiseks.	11.-12.02 12 ak t / 288 € + km	 Autodesk Authorized Training Center Authorized Certification Center AS USESOFT Tobiase 8, 10147 Tallinn tel 630 5105 kontakt@usesoft.ee www.usesoft.ee	
Meie koolituskalendris on veel järgmised kursused: AutoCADi algkursus 12 ak t (ka venekeelsena!) AutoCADi põhikursus 18 ak t (ka venekeelsena!) Komplektkursus: AutoCADi alg- + põhikursus 30 ak t AutoCADi 3D kursus 20 ak t AutoCADi 3D sisekujundajatele 20 ak t AutoCADi kursuse haljastajatele 20 ak t Revit Architecture'i alg- ja jätkukursus 18 ak t Revit Structure'i algkursus 20 ak t Autodesk 3ds Maxi' baaskursus 20 ak t Autodesk Inventori baaskursus 20 ak t Google SketchUpi baaskursus 12 ak t	240-480 € + km		
AutoCADi alg- ja põhikursust ning kursust „AutoCAD haljastajatele“ korraldame ka Tartus. Korraldame kursusi rühmadele nii meie ruumides kui ka kliendi juures. Võimalik tellida tarkvara- ja eraõppekonsultatsioone. Koolitustel osalenud saavad õppematerjalid koos ülesannetega ja soovi korral tasuta tarkvara prooviversiooni 30 päevaks, et kodus õpinguid jätkata. Vaata lisainfot ja sooduspakkumisi: www.usesoft.ee			
Üks rida (kursuse info) koolituskalendris 27 € + km. Tellides vähemalt kolm rida, on logo TASUTA, muidu ühe rea hinnaga. Reklaami tellimine: tel 669 8247, e-post kerli.kiidma@lehed.ee			

Üks rida (kursuse info) koolituskalendris 27 € + km.

Tellides vähemalt kolm rida,
on logo TASUTA, muidu ühe rea hinnaga.

Reklaami tellimine: tel 669 8247,
e-post kerli.kiidma@lehed.ee

EESTI EKSPRESS



“Elust koera ja kassiga” annab ülevaate peamisest muredest ja rõõmudest, millega lemmiklooma omanik kokku puutub. See on kaasahaaravalt kirjutatud nõuanderaamat, millest leiab tähelepanekuid ja õpetusi, milline elu koos koera ja kassiga olema peaks ja milline ta olla ei tohiks.

Sel korral ei kirjutanud Tiina raamatut üksinda, teda aitasid koer Paula ja kass Maksim – neile mõlemale antakse raamatus sõna.



Raamatud on saadaval raamatupoodides üle Eesti või tellides **www.healugu.ee**



Siil otsib ulualust

Nii aitan loomadel talve üle elada
Claudia Rösen

Talveparadiis aias

Õnnelikud linnud toidumajakeses, siili mugav magamistuba haakuhja all, orava pelgupaik vana viljapuu õõnsuses...

Kõiki neid loomi võite talviste külalistena õige lihtsalt oma aeda meelitada ja neid külmal aastaajal teadlikult abistada.

Raamatud on saadaval raamatupoodides üle Eesti või tellides **www.healugu.ee**

Kinnisvarateenus



Minu kaudu leiata oma äärelinna korterile ostja või üürilise. UUS MAA KV, tel 512 7089, äärelinna maakler Kristina Leer, kristina.leer@uusmaa.ee; www.uusmaa.ee.



Mina pakun teile usaldusväärset ja professionaalset kinnisvara vahendamise teenust Nõmmel ja Kristiines - 7 aastat kogemust. UUS MAA KV, tel 502 5181, Nõmme ja Kristiine maakler Silja Rahnel, silja.rahnel@uusmaa.ee; www.uusmaa.ee.



Soovid müüa? Meie kaudu seda märgatakse! Maja professionaalne müük ja uue kodu soetamine. Küsi julgelt ja me aitame sind. Meil on suur ostuhuviliste andmebaas. Konsultatsioon tasuta. 1PARTNER KV, tel 668 4700, 513 2422, Ville Värk; www.1partner.ee.



Soovid müüa? Meie kaudu seda märgatakse! Maja profes-

sionaalne müük ja uue kodu soetamine. Küsi julgelt ja me aitame sind. Meil on suur ostuhuviliste andmebaas. Konsultatsioon tasuta. 1PARTNER KV, tel 668 4700, 5626 8258, Kaili Tamm; www.1partner.ee.



Ober-Hausi kogenud kinnisvaraspetsialistid Narvas ja Ida-Virumaal aitavad teid kõigis kinnisvaraga seotud küsimustes. OBER-HAUS KV, tel 337 0768, 554 9310, Jakob Pehk.

Müüa arendus



Keila linnas Jõe tänaval. Kümne ridaelamuboksiga arendusprojekt. Maa koosneb kahest kinnistust, suurus kokku 3771 m², detailplaneering olemas. Hind 99 100 eurot. REGIO VARAHALDUS OÜ, tel 517 7678, Tanel Lambing, tanel.lambing@gmail.com.

Müüa majaosa



Tallinnas Kristiines Kasvu tn-l, üp 112,3 m². Kauni aia-aga majaosa suurepärase asukohas. Hind 199 900 eurot. Uus Maa ID: 43703. UUS MAA KV, tel 509 3995, Mari Rõuk.

Müüa maja



Viimsi vallas Haabneemes Käärti teel, üp 220 m². Kvaliteetselt ehitatud omanäoline ja stiilne maja. Hind 395 000 eurot. Uus Maa ID: 43144. UUS MAA KV, tel 509 4112, Andrus Soonsein.



Ilmandu külas, kinnistu 2688 m². Luksuslik eramu, ehit.

2010. a, 6 tuba, kivimaja, kivitakatus, aurusaun, basseini, garaaži, maaküte, sundvent. Hind 545 000 eurot. 1PARTNER KV, tel 668 4700, 513 2422, Ville Värk; www.1partner.ee.



Ilmandu külas Tilgu tee 13, üp 348 m², kinnistu 4123 m². Maaküte, 6 tuba, saun, basseini, kamin, garaaži, meri 250 m, kõrghaljastus. Hind 510 000 eurot. 1PARTNER KV, tel 668 4700, 513 2422, Ville Värk; www.1partner.ee.



Toompeal Toomkiriku külje all, üp 115 m². Vajab renoveerimist, ehitusluba olemas, privaatne hoov. Hind 199 000 eurot. 1PARTNER KV, tel 668 4700, 5383 5517, Eva Maria Montvila; www.1partner.ee.



Laagris Nõrgi 1, üp 132 m², krunn 983 m². Ehit. 2007. a, 4 tuba, puuküttega saun, terrass, elutoas kamin, avatud köök. Hind 199 500 eurot. 1PARTNER KV, tel 668 4700, 505 9122, Merit Kiirats; www.1partner.ee.



Kakumäel Lee 5, üp 310 m², kinnistu 2117 m². Eksklusiivne eramu, 6 tuba, saunakompleks, garaaži, metall-sepisaed. Hind 795 000 eurot. 1PARTNER KV, tel 668 4700, 5656 0460, Olmer Õigus; www.1partner.ee.

Müüa korter



Suurepärase asukohaga uued korterid Nõmmel. 1PARTNER KV, tel 668 4700, 5626 8258, Kaili Tamm; www.1partner.ee.



Kadriorus Poska 19, üp 59,2-183,2 m². Uued korterid, valmidus: nn valge karp. Hind alates 153 920 eurost. 1PARTNER KV, tel 668 4700, 520 7288, Allan Vanatoa; www.1partner.ee.

Müüa 1toaline korter



Kristiines Tondi tn-l, üp 22 m². Hubane renoveeritud korter puitelamus. Hind 30 000 eurone. Uus Maa ID: 44081. UUS MAA KV, tel 521 6697, Kristina Sõmerik.



Tornimäe 7, üp 33 m², 30/20. Panoraamvaade Tallinna vanalinnale ja lahele. Valgusküllane. Hinnas kogu mööbel ja tehnika. Hind 122 000 eurot. 1PARTNER KV, tel 668 4700, 505 4401, Kristina Kolk; www.1partner.ee.

Müüa 2toaline korter



Kesklinnas Asula 4, üp 64 m². Avar ja valgusküllane korter Stalini-aegses majas. Hind 109 000 eurot. Uus Maa ID: 44061. UUS MAA KV, tel 5557 0055, Ave Klaser.



Haaberstis Vana-Rannamõisa tee 1f, üp 59,7 m², 1/2. Rõdu, garderoob, kogu sisustus hinnas sees. Hind 109 988 eurot. 1PARTNER KV, tel 668 4700, 5669 5617, Alla Metsaots; www.1partner.ee.

Müüa 3toaline korter



Ilmarise residentsis Jahu 1, üp 66,7 m², 1/5. Stiilne krt, saun, sisustus hinnas, läheduses vanalinn, meri. Hind 126 900 eurot. 1PARTNER KV, tel 668 4700, 5604 2835, Galina Kutuzova; www.1partner.ee.



Kadriorus J. Vilmsi 28. Rõduga, valgusküllane, ruumikas korter heas piirkonnas. Kõrge esimene korrus. Hind 108 000 eurot. 1PARTNER KV, tel 668 4700, 5303 0236, Christian Ayrey; www.1partner.ee.



Pirita-Kosel Kase 68, üp 67,7 m², 2/5. Rõdu, köögi- ja magamistoamööbel, parkimis-koht. Privaatne, roheline koht. Hind 119 000 eurot. 1PARTNER

KV, tel 668 4700, 5307 7964, Olga Kruglova; www.1partner.ee.

Müüa 4toaline korter



Harku vallas Tiskres Välja tn-l, üp 130,3 m². Suure terrassiga korter looduskaunis kohas. Hind 140 000 eurot. Uus Maa ID: 44063. UUS MAA KV, tel 5562 1957, Irina Špilevaja.



Kesklinnas Kunderi tn-l, üp 124,7 m². Kvaliteetselt renoveeritud avar korter Kadrioru piiril. Hind 229 000 eurot. Uus Maa ID: 43600. UUS MAA KV, tel 527 9189, Annika Leet.



Haabneemes Heldri tee 53, üp 89,6 m². Väga õdus suure rõduga korter uues majas. Hind 110 000 eurot. Uus Maa ID: 44006. UUS MAA KV, tel 5620 1238, Marje Soosaar.



Kesklinnas Hobujaama 10, üp 118,1 m². Hind 205 000 eurot. Suurepärase planeeringuga korter südalinnas. Uus Maa ID: 43954. UUS MAA KV, tel 5666 1108, Liina Tettermann.

Sinu kinnisvara reklaam
Eesti Ekspressi kinnisvararubriigis!

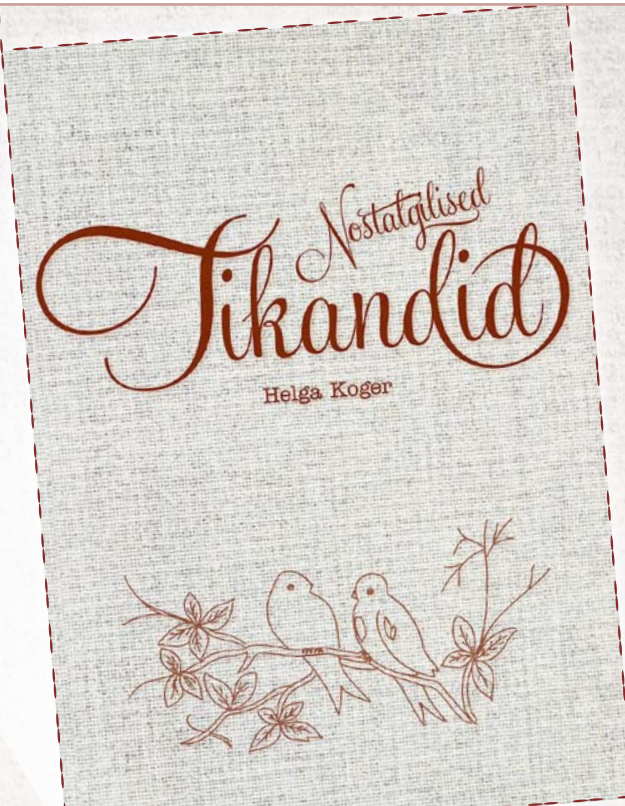
Hea võimalus jõuda 100 000 lugejani.

Küsi pakkumist: projektijuht Marit Kõrven
669 8212, marit.korven@lehed.ee

EESTI EKSPRESS



Maalehe Raamat



Nostalgilised
Tikandid
Helga Koger

HELGA KOGER

80 lk (64 lk + 4 suurt mustri lehte (400 x 540))

NOSTALGILISED TIKANDID

Omaaegsete populaarsete käsitööajakirjade Käsitööleht ja Ilutegija väljaandja Helga Koger on nende kaante vahele kogunud mustrid oma lapsepõlve mälestustest – tiktud esemed 20. sajandi esimese poole Eesti kodudest. Need kodud olid kuidagi eriliselt kodused, romantilised ja omanäolised, sest isetehtud asjad on alati erilised, kandes endas soojust.

Raamatud on saavalal raamatupoodides üle Eesti.
Tellimiseks helista 680 4443 või külasta meie veebilehte www.healugu.ee

www.epicenter.ee



EPICENTER

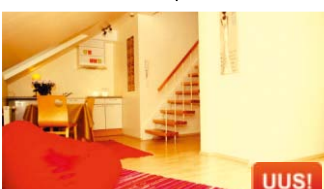
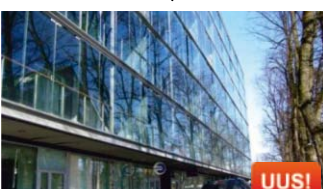
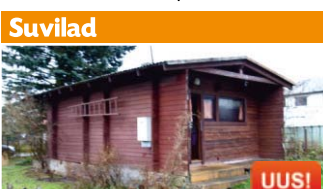


REGIONAALSE KINNISVARATURU KESKPUNKT



						
Indrek Peedo maakler +372 502 0705	Miralda Vaher maakler +372 509 1131	Eve Maremäe maakler +372 5697 3600	Hellika Hollo maakler +372 5684 1666	Mati Meier maakler +372 5687 6900	Carmen Kressa maakler +372 5684 8700	Ando Lumiste hindaja +372 5671 2107

Avatud E-R 9:00 - 17:00 · Liivalaia 13, Tallinn · tel. 684 3700

Korterid  Valdeku 164, 3-toaline läbi maja korter. Üp 63,8 m², I korrus, keskküte, eraldi toad, suur keldriboks. 51 500 € Carmen, 56 848 700  Haaviku tee 16, 2-toaline väga heas korras korter. Üp 46 m², II korrus, ahiküte, oma aianurk, kuur. 65 000 € Miralda, 50 91 131  Räga 12, hea planeeringuga avar ja soe 3-toaline korter. Üp 83,9 m², I korrus, gaasiküte, suur panipaik. 98 000 € Eve, 56 973 600  Hobujaama 10, 3-toaline valmis korter südalinnas! Üp 92,5 m², IV korrus, keskküte, 24 m² rõdu. 185 286 € Indrek, 50 20 705	Majad  Kurekella 40, Keila vald, valmisjärgus maja. Üp 140 m², 4 tuba, keskküte, 2 korrust, krunt 1040 m². 69 999 € Hellika, 56 841 666  Palumetsa tee 3, heas korras elamu Viimsi vallas. Üp 134,7 m², 4 tuba, gaasiküte, krunt 1477 m². 230 000 € Indrek, 50 20 705
 Kunderi 32, 2-toaline ahikütttega korter kesklinna renoveeritud puumajas! Üp 37 m², II korrus, panipaik. 57 500 € Carmen, 56 848 700  Asula 9, 3-toaline katusekorter rahulikus tänavas! Üp 51,6 m², III korrus, keskküte, katuseaknad. 77 400 € Mati, 56 876 900  Liivalaia 21, kvaliteetse siseviimistlusega 2-toaline korter. Üp 58,8 m², V korrus, keskküte, hinnas sisustus. 139 000 € Eve, 56 973 600  Kaarli pst 8, 2-toaline eksklusiivne valgusküllane korter. Üp 62 m², keskküte, VI korrus, panipaik. Kiire! 225 000 € Mati, 56 876 900	Suvilad  Kasemäe 11, Saue vald, 3 tuba, 1 korrus, ahiküte, suur terrass, krunt 1510 m². Maja vajab lõppviimistlust. 112 000 € Miralda, 50 91 131  Uus-Muuga pst 56, Maardu. Üp 34,8 m², ahiküte, 1 tuba, köök, esik, WC, krunt 972 m², kaev. 37 500 € Hellika, 56 841 666

www.rus.delfi.ee

RusDelfi – Eesti kõige populaarsema venekeelse uudisteportali ridadesse on oodatud:

IDA-VIRUMAA KORRESPONDENT**TÖÖ SISU:**

- Uudislugude kirjutamine
- Artiklite/tekstide toimetamine
- Tõlked eesti keelest vene keelde

SOBIVAL KANDIDAADIL ON:

- Väga hea vene ja eesti keele oskus
- Tõlkimise ja toimetamise kogemus
- Kiire reageerimisvõime
- Positiivne ellusuhtumine ja lai silmaring
- Autojuhiloa
- Laialdane Ida-Virumaa regiooni tundmine

Eeldame, et kandidaat töötab kodukontoris ning kasutab tööülesannete täitmiseks isiklikku sõiduauto.

MEIE POOLT:

- Põnev ja liikuv töö
- Lisaks põhitasule auto-, telefoni- ning internetikompensatsioon
- Eneseteostus- ja arenguvõimalus Eesti suurimas meediakontsernis

Kandideerimiseks palume saata CV koos motivatsioonikirjaga hiljemalt 28. jaanuariks 2013 e-posti aadressile: ave.lindberg@lehed.ee Lisainfo: Ave Lindberg, personalijuht, tel 669 8022

Delfi on ainus uue meedia ettevõtte, mis on esindatud kõikides Balti riikides ning lisaks veel Ukrainas. Delfi portaali peamine missioon kõikides riikides on anda kvaliteetseid ja operatiivseid uudiseid suurele osale ühiskonnast. Lisaks sellele pakub DELFI laia valikut täiendavaid teenuseid – e-post, fotoportaal, kuulutused, mängud, meelelahutus jpm. Eestis on Delfi suurim internetiportaali operaator, mille veebisait külastab TNS Metrix andmetel nädalas üle 900 000 kasutaja. Vt lisa: rus.delfi.ee



Maersk Eesti AS is the General Agent of Maersk Line in Estonia. Maersk Line is a division of the A.P.Moller - Maersk Group headquartered in Copenhagen, Denmark and is a leading global provider of containerised transport solutions with more than 325 offices worldwide. For more information about Maersk Line please refer to the homepage at <http://www.maerskline.com>.

Maersk Eesti AS is looking for a:

**OPERATIONS COORDINATOR
IN ESTONIA****Responsibility area:**

- ensure smooth coordination of vessel, port, transportation and equipment operations timely without issues
- maintenance of sufficient empty equipment stock based on commercial forecast and instructions from Liner Operations Cluster
- coordination of equipment repair policy in line with global procedures
- simplify work task, create most benefits and minimize operational cost to company
- ensure data quality improvement based on real time update with no error
- facilitate and support activities related to function and agency
- maintain and promote excellent and proper relationship with colleagues, customers and vendors

The suitable candidate should:

- be fluent in Estonian, English and Russian
- preferably Maritime education and/or job experience in shipping industry
- advanced computer skills
- ability to work both as team player and individually
- proactive approach and stress resistance

We offer:

- a challenging and independent job in a multinational corporation
- position in a leading company with professional team players
- great opportunity for learning and personal growth

Candidates interested in the position and meeting the requirements should submit Motivation Letter and CV in English by e-mail not later than January 27, 2013 to: Maersk Eesti AS
Järvevana tee 9, 11314 Tallinn
E-mail: eugenia.volkovskaya@maersk.com

Vt tõlget rubriigist „Tõlked“ lk 42.



Farmaatsiaettevõtte MSD kuulub originaalravimite tootjate seas maailma esikolmiku sekka, tegutsedes tervishoiu turuliidrina 140s riigis üle maailma.

MSD tooteportfelli kuulub enam kui 60 ravimit. Keskendume ravimite väljatöötamisele, otsides uusi võimalusi südamehaiguste, diabeedi ja rasvumise, hingamisteede-, luu- ja liigeshaiguste, nakkushaiguste, kasvaja, närvi- ja silmahaiguste ning naistehaiguste raviks. Oleme laiendanud haaret bioloogiliste ravimite ja vaktsiinide väljatöötamisel ning tootmisel. Täpsem info: www.msd.ee ja www.merck.com

MSD alustas tegevust Balti riikides 1994. aastal ning tõusis kiiresti turuliidriks Eestis. Hetkel on MSD-l ülemaailmselt randomiseerimise faasis 200 kliinilist ravimiuuringut, nendest enam kui 30 ka Balti riikides.

Seoses ettevõtte teadustöö laienemisega Baltimaades soovime leida oma meeskonda

**BALTI PIIRKONNA
KLIINILISTE UURINGUTE
PROJEKTIJUHTI****kelle tööülesanneteks on:**

- tagada kliiniliste uuringute läbiviimine nii ettevõtte siset kui ka -väliselt kooskõlas hea kliinilise tava, ettevõtte põhimõtete, eeskirjade ning kvaliteedistandarditega, täites regulatiivseid nõudeid;
- olla kaasatud uuringupõhisesse täienduskoolitusse ja aidata koos kliiniliste uuringute partneriga kaasa nende jälgimisele;
- anda juhtnõore konkreetsetes riigis ja teha vajadusel järelevalvet lepinguliste uurimisorganisatsioonide üle;
- tagada kliiniliste uuringute tõhusus, nende lõpetamine ettenähtud eelarve ja ajaraami piires ning värbamisesmärkide täitmine, ajakohastada kliiniliste uuringute haldamise süsteeme ning juhtida teiste uuringute süsteeme ja andmebaase;
- jälgida uuringukoha valimist ja kinnitamist;
- korraldada kohalike uuringute läbiviijatega koosolekuid;
- toetada eetikakomitee tegevuse kõiki külgi ja aidata kaasa nõuetekohaste dokumentide, sh kohapealse teadliku nõusoleku vormi esitamisele ametiasutustele;
- kontrollida ravimite ja kliiniliste vahendite haldamist;
- tagada kliiniliste uuringute lõpetamine kooskõlas eeskirjade ja määrustega.

nõudmised:

- eelistatavalt meditsiini- või bioteaduste alane haridus;
- enam kui viis aastat kogemust kliiniliste uuringute valdkonnas;
- head organisatoorsed võimed ning suhtlemis- ja meeskondade juhtimise oskused;
- võime keskenduda korraga mitmele uuringule ja uuringukohale;
- sobivus koostööks erinevate inimeste ja meeskondadega;
- võime meeskondi tõhusalt toimiva üksusena tööle rakendada;
- oskus arendada strateegilisi koostöösuhteid;
- oskus oma tegevust planeerida;
- probleemilahendamise oskus.

Omalt poolt pakume:

- hästi positsioneeritud töökohta Balti riikide meditsiini ringkondades, põhiasukohaga Eestis;
- huvitavat ja pingelist tööd;
- konkurentsivõimelist töötasu ja motiveerivat kompensatsioonipaketti;
- võimalust töötada ja areneda globaalses ettevõttes, koolitusi ning enesearendamise võimalusi.

Kandideerimiseks palume saata CV inglise keeles 31. jaanuariks 2013 e-postil: msdeesti@merck.com või Merck Sharp & Dohme OÜ, aadressil Tammsaare tee 47, 11316 Tallinn. Kontakttelefon 614 4200 • www.msd.ee

Tule juhi suurprojekte tööstuses!

PROJEKTIJUHT

Projektijuhina aita Sa klientidel leida nende "valule" parima lahenduse ühendades meie inseneride oskusteabe ja tootmis- ja ehitus-üksuse pikaajalise praktika. Sinu ülesandeks on ettevõtteülese meeskonnaga tagada kvaliteetse toote tähtaegne valmimine.

Eeldame majandusalast või tehnilist kõrgharidust ja projektijuhtimise kogemust tootmises, head inglise, eesti ja vene keele oskust ning võimekust lahendada ebastandardseid olukordi.

Töö asukohaks on Jõhvi või Narva

Täielik info Eesti Energia töopakumiste lehel energia.ee/tule

Eesti Energia Tehnoloogiatööstus pakub laia valikut tehnoloogilisi lahendusi energeetika ja tööstuse valdkonnas. Peamiselt tegeleme elektrijaamade ja õlitehaste tehnoloogiate arendamise, ehitamise ja hooldusega.

energia.ee/tule

inimenergia

Eesti Energia



Olympic Casino on Eesti juhtiv kasiinomeelelahutuse pakkuja, mis tegutseb 18 mänguautomaadikasiinoga Tallinnas, Tartus, Pärnus, Narvas ja Jõhvis ning kahe lauasaaliga kasiinoga Reval Park Hotel & Casinos ja Tartu kasiinos. Ettevõtte alustas tegevust 1993. aastal ning annab tänaseks tööd ligi 530 inimesele. Olympic Casino Eesti AS on Olympic Entertainment Groupi tütar-ettevõtte. Täna seisuga tegutseb grupp Eestis, Lätis, Leedus, Poolas, Valgevenes, Slovakkias ja Itaalias ning annab tööd rohkem kui 2000 inimesele. Olympic Entertainment Groupi aktsiatega saab kaubelda Tallinna ja Varssavi börsi põhinimekirjades.

Ootame oma meeskonnaga liituma

Turundusdirektorit

Sinu töö eesmärgiks on ettevõtte turundusvaldkonna strateegiline juhtimine, tegevuste planeerimine, koordineerimine ja arendamine Eestis ja erinevatel sihtturgudel. Sa püstitad ja sõnastad turundustegevuste konkreetseid lühi- ja pikaajalisi eesmärgid ning töötad välja arengusuunad. Sa koostad iga-aastase turundusplaani ja eelarve, koordineerid turundusplaanide

elluviimist ning jälgid eelarvest kinnipidamist. Sa oled vastutav väliskommunikatsiooni eest ja haldad vajalikku kontaktide võrku. Sinu meeskond koosneb viiest oma valdkonna spetsialistist. Turundusdirektori rina kuulud Sa ettevõtte juhtkonda.

Nõudmised kandidaadile:

- Kõrgharidus
- Vähemalt 5 aastane töökogemus turundusjuhina
- Kasuks tuleb töökogemus rahvusvahelises ettevõttes
- Väga hea eesti ja inglise keele oskus
- Meeskonna juhtimise kogemus
- Läbirääkimiste kogemus
- Kiire, strateegiline ja analüütiline mõtlemine
- Eesmärkide täitmisele pühendumine, kohusetundlikkus
- Hands-on lähenemine
- Avatud, julge ja paindlik suhtlemine

Professionaalsele ja kogemustega turundusdirektorile pakub ettevõtte korralikku kompensatsioonipaketti ning võimalust ennast teostada rahvusvahelistel turgudel.

Kandideerimine:
www.fontes.ee/talendipank
Tähtaeg 31. jaanuar



Lisateave telefonil: 6277 077

Konsultant:
Eva Lelumees

Otsinguspetsialist:
Diana Veerberk



TALLINNA LINNAKANTSELEI

Linna haldusteenistuse struktuuriüksus Tallinna Raekoda otsib oma meeskonda

PROJEKTIJUHTI

Tallinna Raekoda on Eesti Vabariigi pealinna tuntuim arhitektuurimälestis, kus korraldatakse linna esindusüritusi, kontserte ja ekskursioone.

Projektijuhil peamised tööülesanded:

- Raekoja ürituste administreerimine
- ekskursioonide ja vastuvõttude läbiviimine erinevates keeltes
- Raekoja museaalse poole arendamine

Sobival kandidaadil on:

- ajaloolane kõrgharidus
- eesti keele oskus kõrgtasemel, väga hea inglise keele suuline ja kirjalik oskus, hea saksa keele oskus
- hea arvutioskus
- esinemisjulge ja -kogemus
- kohusetunne ja vastutusvõime
- meeskonnatöö valmidus

Kasuks tuleb teiste võõrkeelte oskus.

Omalt poolt pakume huvitavat ja vaheldusrikast tööd, erialaseid koolitusvõimalusi, põnevat töökeskkonda ja eneseteostust toetavas meeskonnas.

Sooviavaldus koos elulookirjeldusega palume saata hiljemalt **4. veebruariks 2013** e-postile gladis.kask@tallinnlv.ee.
Lisainformatsioon: www.tallinn.ee/raekoda



KSB on maailma üks juhtivaid pika tootmiskogemusega pumpade, ventiilide ja pumbasüsteemide tootjaid. Kontserni, mille peakontor asub Saksamaal, aastakäive ulatub üle 2 miljardi euro ja see annab tööd 15 600 inimesele. KSB on suure tootevalikuga, stabiilselt kasvav, edukas ja innovaatiline ettevõtte. Eestis on KSB tooted olnud varem esindatud partnerite kaudu.

Nüüdseks on loodud oma Eesti esindus KSB Soome tütarorganisatsioonina, kuhu

seoses ärimahtude kasvuga otsime

Võtmeklientide müügiesindajat

kes töötab peamiselt ehitus- ja veevarustustettevõtete ning tööstusklientide suunal. Müügiesindaja loob uusi kliendikontakte, külastab kliente ja kaardistab nende vajadusi, suhtleb klientide esindajatega mitmel tasandil ja koostöös KSB rahvusvahelise organisatsiooniga valib ja pakub klientidele sobivamaid tootelahendusi.

Edukas kandidaat on heade müügioskustega ja tehnikahuviga, keda motiveerivad usalduslike kliendisuhete loomine ja hoidmine ning kellel on tulemuslik äriklendi müügi kogemus. Vajalikud on tehniline või majanduslane haridus, hea eesti ja inglise keele oskus, aktiivsus ja usaldusvärsus. Lisaväärtust annavad elektri- või automaatika-alased teadmised, suuline vene keele oskus, samuti varasem müügialane kokkupuude vee- või ehitustettevõtetega.

Pakume stabiilset töökohta kaasaegses, edukas rahvusvahelises ettevõttes, head sissetulekut ja ametiautot, paljusid kontakte, koolitust ja kolleegide toetust sisseelamisel.

Palume saata oma ingliskeelne CV ja soovivaldus hiljemalt 7. veebruariks k.a. meiliaadressil tallinn.ee@mercuriurval.com. Täiendavate küsimuste korral helistage Mercuri Urvali telefonil 667 1520 või vaadake www.ksb.com. Avaldusi käsitleme konfidentsiaalselt.

Mercuri Urval



INDUSTRIAL FLAVOURING DIVISION
OF PAULIG GROUP

Saue Production OÜ
Tule 24a, 76505 Saue
tel 664 4191
www.lihel.fi

Avastame koos maailma.

Otsime oma meeskonda *tarneahela juhti* (Supply Chain Manager)

Otsime oma meeskonda inimest, kes tahaks arendada tarneahelat tööstusmaitseainete divisjoni tootmisettevõttes, kes tahaks ise arenda ja oleks hea meeskonnakaaslane.

Sa hakkad töötama tööstusmaitseainete divisjoni tootmisettevõttes ja allud ettevõtte juhile.

Sinu peamised tööülesanded:

- hanketegevuse ning tootmise planeerimise juhtimine
- kaubavajaduste analüüs, varude juhtimine, kaupade ja materjalide ringluskiruse tagamine, kulutõhususe koordineerimine
- inventariprotsesside juhtimine, sh madala ringluskirusega ja vananenud materjalide tuvastamine ning töötlemise juhtimine
- klientidega tehtava koostöö koordineerimine, mis hõlmab varude taseme, materjalipuuduse ja tarnevajaduste koordineerimist
- meeskonna juhtimine ja töö korraldamine

Nõudmised:

- soovitatavalt tootmise, majanduse või logistika kõrgharidus
- praktiline kogemus tootmis- või tarneahela juhtimises
- teotahtelisus ja hea analüüsivõime
- süsteemsus, täpsus ja vastutustundlikkus
- hea suhtlusoskus
- koostööpartneritele abiks olemine uute lahenduste loomisel, innukus nende väljatöötamisel
- heal tasemel inglise keel nii kirjas kui ka kõnes, vene keele oskus
- valmidus tööreisideks
- MS Office'i programmide kasutamise oskus

Ettevõtte pakub:

- nüüdisaegset, ajas arenevat ja rahvusvahelist töökeskkonda
- eneseteostusvõimalust ja vastutusrikast tööd edukas ettevõttes
- võimalust õppida tundma ja teha koostööd Eesti ja Skandinaavia toiduainetööstuse ettevõtetega
- koolitusi
- töö- ja lisatasu vastavalt tulemustele
- ühisüritusi töötajatele igal aastajal ning soodustusi kindlustuse, sportimise ja toitlustuse osas

Kandideerimiseks saada palun CV ja motivatsioonikiri e-posti aadressile veiko.sooma@paulig.ee.
Kontakt: Veiko Soome, juhataja
Tule 24 a, Saue 76505; tel 665 2000

Paulig Grupis oleme ühiselt parima maitse otsinguil. Paulig Grupp on rahvusvaheline toiduainetööstuse valdkonnas tegutsev perefirma, mis on asutatud 1876. aastal. Meid tuntakse kõrge kvaliteediga tootegruppide poolest: kohv (Paulig), maailmaköök ja maitseained (Santa Maria) ning tööstusmaitseained (Lihel).



Baltic-American Freedom Foundation
Open Position

Marketing Coordinator for Estonia (Part time position)

The Baltic-American Freedom Foundation (BAFF) is recruiting a Marketing Coordinator for Estonia to support the Foundation's efforts to attract qualified scholarship applicants and implement local programming.

Duties and responsibilities include:

- Planning, coordination, and implementation of outreach activities with universities, research institutions, and other relevant organizations;
- Engaging with the public via social networks and responding to public enquiries;
- Implementing communication activities, drafting news articles in Estonian and English;
- Organizing promotional events in support of the programs;
- Coordinating Alumni activities;

The successful candidates will have:

- Bachelor's degree required, master's degree preferred;
- An excellent command of written and spoken English and Estonian;
- Knowledge of local media;
- Excellent communication and networking skills;
- Ability to work under pressure, prioritize, and plan actively;
- Initiative and creativity;
- Educational or work experience in the U.S. preferred;
- Ability to travel within the Baltics.

Remuneration benefits include a competitive salary. To apply, please send a cover letter, resume, and two references in English by email to: cieeresume@ciee.org. Please, put „BAFF Marketing Coordinator” in the subject line. Deadline for applications is **February 5th, 2013**. Please note, only short-listed candidates will be contacted and invited for an interview to be held during February 2013.

Baltic-American Freedom Foundation programming is administered by CIEE: Council on International Education Exchange. For more information, please, visit: www.ciee.org and www.balticamericanfreedomfoundation.org.

Vt tõlget rubriigist „Tõlked” lk 42.



OÜ Kliimaseade pakub tööd MÜÜGIINSENERILE

- ✳️ **Tööülesanded:** kütte-, kliima- ja jahutusseadmete ning -süsteemide hinnapakkumiste vormistamine, suhtlemine klientidega, objektidel käimine.
- ✳️ **Nõuded:** tehnilised teadmised, müügitöö kogemus, hinnapakkumiste koostamise ja eskiiside joonestamise oskus, väga hea suhtlemis- ja läbirääkimisoskus, kohusetundlikkus, eesti, vene ja inglise keele oskus, B-kategooria autojuhiluba.
- ✳️ **Pakume:** mitmekesist ja huvitavat tööd, konkurentsivõimelist ja tulemustest sõltuvat töötasu, kaasaegseid töötingimusi, koolitust Rootsisis.

CV palume saata aadressil carita@kliimaseade.ee
Lisainfo: 515 3393, carita@kliimaseade.ee

www.kliimaseade.ee



SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla missiooniks on Eesti elanikkonna ja tervishoiusüsteemi arstliku turvalisuse tagamine paljuprofilise akuutravi haiglana, õppe-, teadus- ja arendustöö eestvedamine meditsiinis ja tervishoius. Regionaalhaigla koosneb anestesioloogia-, diagnostika-, kirurgia-, sisehaiguste, psühhiaatria-, onkoloogia- ja hematoloogia- ning järelravi kliinikust. Meie korpused asuvad Mustamäel, Hiium, Seewaldis, Pelgulinna ja Kosel. Regionaalhaiglas töötab ligi 3500 töötajat.

Regionaalhaigla

Regionaalhaigla otsib verekeskuse veregruppide laborisse

VANEMARSTI (lapsehoolduspuhkuse asendaja)

Tööülesanded:

- veregruppide labori töö koordineerimine
- doonorite immunohematoloogiliste uuringute teostuse juhtimine
- standarderütrotsüütide valmistamise ja kontrollimise korraldamine
- osalemine uute seadmete ja materjalide hankimisel ning uute meetodikate ja aparatuuri juurutamisel
- personali koolituse ja väljaõppe läbiviimine

Nõudmised kandidaadile:

- kõrgem meditsiiniline haridus, hematoloogia- või laborimeditsiini alane spetsialiseerumine
- vähemalt 3-aastane töökogemus vastava eriala arstina või vastava residentuuri läbimine
- väga hea eesti keele oskus kõnes ja kirjas, hea inglise keele oskus
- tööks vajalike arvutiprogrammide (MS Office) hea valdamine
- organiseerimis- ja analüüsioskus, meeskonnatööoskus, kohuse- ja vastutustundlikkus, täpsus
- sobib töö vahetustega ning väljakutsevalvetes

Palume saata avaldus ja CV hiljemalt 14. veebruariks 2013 e-posti aadressil monica.tilk@regionaalhaigla.ee.
Lisainfo Monica Tilk telefonil 617 3019.



ROCKWOOL®
TULEKINDEL SOOJUSTUS

Seoses töömahtude kiire kasvuga pakume tööd rahvusvahelises kontsernis ROCKWOOL®.

ISOLATSIOONIMATERJALIDE MÜÜGIESINDAJALE

PEAMISED TÖÖÜLESANDED:

- igapäevane suhtlemine ehitusmaterjalide müügikettidega
- aktiivne müük
- tellimuste vormistamine ja haldus
- meeskonnaliikmete tegevuse toetamine
- suhtlemine ehitiste projekteerijate, tellijate, ehitusjärelvalve ja ehitajate esindajatega
- isolatsioonimaterjalide kooskõlastamine
- eespool mainitud struktuuridega
- regulaarsete aruannete vormistamine
- igapäevane suhtlemine emafirmaga (logistika, tellimused, kooskõlastused)
- klientidele pidev koolitusprogrammide korraldamine

KANDIDAADILT EELDAME:

- väga head eesti keele ning vähemalt keskastemel inglise ja vene keele oskust
- eneseinitsiatiivi olemasolu, head organiseeritust ja paindlikkust
- positiivsust ja head suhtlusoskust, sõbralikkust
- võimet töötada meeskonnana ja vajadusel ka iseseisvalt
- head MS Office'is orienteerumist

KASUKS TULEB:

- kõrgharidus või erialase hariduse olemasolu
- hea Eesti ehitusturu tundmine
- soovituslik on ehitusmaterjalide müügitöö kogemus
- valmisolek Eesti-sisesteks ja välislähetusteks

MEIE PAKUME:

- tööle asumist alates 01.03.2013
- suurepärase võimalust liituda eduka kasvava ettevõttega ja olla dunaamilise rahvusvahelise meeskonna liige
- rahvusvahelist töökogemust
- konkurentsivõimelist palka
- ametiautot
- esialgu ajutist töölepingut ning hiljem sobivusel püsivat töösuhet

KANDIDEERIMISEKS SAATA E-POSTIGA:

- CV nii eesti kui ka inglise keeles
- kaaskiri
- palgasoov
- soovijate kontaktid (tulevad kasuks)

Kandideerimisavaldusi ootame kuni 8. veebruarini 2013.

TÖÖAEG: täistööaeg 8.00–17.00

E-POST: estonia@rockwool.com

KONTAKTISIK: Antti Prees

ADDRESS: Osmussaare tee 8 – B309, 13811 Tallinn

INTERNETIAADRESS:
www.rockwoolestonia.com



Elektroskandia Estonia



Ootame oma meeskonnaga liituma

VALGUSTUSLAHENDUSTE MÜÜGIJUHTI,

kelle eesmärgiks on Eesti turul uuendusliku ja energiasäästule orienteeritud müügisuuna arendamine. Valgustus- ja energiaauditi kaudu luuakse kliendile lisaväärtust, pakkudes laia valikut jätkusuutlikke ja uuenduslikke tooteid ja teenuseid energiahalduse alal, sealhulgas:

- teenuse kontseptsiooni väljatöötamine ja võtmeklientidega suhtlemine
- hinnastus ja hinnakirja kujundamine
- tootetutvustuste ja seminaride korraldamine
- kliendihaldus.

Eeldused edukaks ametikohustuste täitmiseks: tehniline haridus, teadmised valgustusest, tahe klienti aidata ja soov arendada teadmisi ka päiksepaneelide ja teiste energiasäästlike lahenduste valdkonnas. Ootame tulemustele orienteeritud, iseseisvust, väga head suhtlemisoskust, järjekindlust, korrektsust ja kohusetundlikkust, eesti ja inglise keele oskust heal tasemel, vene keele oskus tuleb kasuks.

Samuti ootame oma meeskonda

IDA PIIRKONNA MÜÜGIJUHTI,

kelle tegevuse eesmärgiks on nii võrguehituse valdkonna kui muude installatsiooniprojektide müük ja klientide haldamine kogu Virumaa piirkonnas. Lisaks kaardistab müügijuht piirkonna tööstusklientide vajadusi ja pakub nii tooteid kui ka terviklahendusi. Müügijuhi vastutusalasse kuuluvad sobivate toodete valik ning suhtlemine tarnijate ja tootespetsialistidega parimate lahenduste leidmiseks ning ettevõtte potentsiaali realiseerimiseks oma piirkonnas. Eeldused edukaks ametikohustuste täitmiseks: iseseisvus ja algatusvõime, tehniline haridus, kasuks tuleb varasem tehniliste toodete/täislahenduste müügi kogemus.

Ootame aktiivsust ja tahet oma tegevuspiirkonnas väga häid tulemusi saavutada. Oluline on iseseisvus, oskus oma aega ja tegevust efektiivselt planeerida. Tulemuste saavutamisele aitab kaasa väga hea suhtlemisoskus nii eesti kui ka vene keeles.

OMALT POOLT PAKUME

- huvitavaid väljakutseid rahvusvahelises ettevõttes
- konkurentsivõimelist töötasu, erinevaid soodustusi
- koolitusi ja ettevõttesisest arengut.

Loe lähemalt
www.elektroskandia.ee

OÜ Elektroskandia Baltics on juhtiv elektrimaterjalide hulgimüüja Eestis. Kuulume rahvusvaheliselt tuntud kontserni Rexel.

Meie missioon on toetada oma kliente üle maailma – lisaväärtuste loomisel ja äritegevuse tõhustamisel, pakkudes laia valikut jätkusuutlikke ning uuenduslikke tooteid ja teenuseid automaatika, tehnilise varustuse ning energia-halduse alal.

Elektroskandia klientideks on peamiselt suur-energeetika- ja elektriinstallatsiooniettevõtted, tootjad ja edasimüüjad, tarnijaiks kvaliteet-kaubamärke esindavad firmad. Meie kliendid saavad just nende jaoks õige toote alati õigel ajal ja õige hinnaga.

Kui tunnete, et suudate ettevõtte eesmärgi täita ja soovite selle arengule kaasa aidata, ootame Teid kandideerima. Selleks palun saatke oma elulookirjeldus hiljemalt 1. veebruariks 2013 hindamiskeskusesse Tripod või meiliaadressile maria.veltmann@tripod.ee. Palun märkige ära, kummale ametikohale soovite kandideerida.



HINDAMISKESKUS TRIPOD
www.tripod.ee
Lõotsa 2b, 11415 Tallinn
Tel 618 1570
tripod@tripod.ee

When your career needs a Smart Move.

Itella Information AS osutab Eesti ettevõtetele innovaatilisi finantsprotsesside automatiseerimise ja elektroonse arvelduse lahendusi ning printimise ja postitamise teenuseid. Itella Information AS haldab ka e-arvete portaali www.arved.ee. Ettevõtte annab tööd 160 töötajale. Itella Information AS kuulub rahvusvahelisse Itella Gruppi. Lisainfo www.itella.ee/informatsioonilogistika

Itella Information otsib oma meeskonnaga liituma teadmishimulist ja innovatiivset

TOOTEJUHTI,

kes töötab koos arendusosakonnaga välja elektroonilisi arvelduslahendusi, vastutab oma tootegrupi tegevuste ja toodete strateegilise planeerimise ning müügi- ja turundustegevuste eest, analüüsib turgu ja kujundab tootehindu, nõustab ja koolitab nii kliente kui ka partnereid ettevõttes oma tootegrupi ulatuses. Tegemist on tähtsajalise lepinguga praeguse töötaja lapsehoolduspuhkuse ajaks.

KUI SUL ON:

raamatupidamisalased teadmised ja arusaamine finantsvaldkonna tööprotsessidest; tahtmine õppida tundma uusi ärivaldkondi, et paremini mõista nende väljakutseid; huvi IT lahenduste vastu; arusaam turunduse töövõtetest; loov maailmavaade; oskus rääkida ja kirjutada eesti ja inglise keeles ning suhelda vene keeles; kasuks tuleb varasem kokkupuude tarkavaralahenduste müügi või arendusega,

SIIS OOTAB SIND:

arendav töö rahvusvahelises ettevõttes ja innovaatilises ärivaldkonnas, töokeskkond koos kõigi kaasaegsemate töövahenditega, parimatest oma ala spetsialistidest koosnev professionaalne ja toetav meeskond, rahvusvahelise ettevõtte töökultuur, konkurentsivõimeline palk ning huvitavad ühisüritused ja mõnus toetuspakett tervislikest eluviisidest lugupidavale töötajale.



KAS PAKUB HUVI?

Meeskonnaga liitumiseks palun saada oma elulookirjeldus koos motivatsiooni-kirjaga hiljemalt 4. veebruariks 2013 hindamiskeskusesse Tripod või meiliaadressile maria.veltmann@tripod.ee märksõnaga „Itella“.



HINDAMISKESKUS TRIPOD
www.tripod.ee
Lõotsa 2b, 11415 Tallinn
Tel 618 1570
tripod@tripod.ee

B/S/H/

BSH HOME APPLIANCES AB
BOSCH AND SIEMENS HOME APPLIANCES GROUP

www.bsh-group.com



Welcome to the innovation leader in home appliances, welcome to the team! BSH Home Appliances AB is part of the Bosch and Siemens Home Appliances Group. We make life easier with our products. An international group with an annual turnover of more than 9 billion Euro, we delight demanding customers all over the world: with intelligent technology, excellent design and outstanding convenience of use. Get ahead with your career – think ahead with us.

Nordic Web Developer

BSH Northern Europe / Baltics is looking for a Nordic Web Developer based in Estonia to work within the Northern Europe Marketing organization, reporting to our Nordic Web Manager who is based in Stockholm.

YOUR PROFILE:

- At least 4 years total work experience and at least 2 years experience as a web manager
- Appropriate education within web development and/or marketing & communication
- Self driven, result-oriented
- Be used to work in a multitasked environment and to deliver to deadlines
- Be able to work in virtual organization, i.e. without direct supervision
- CMS experience, preferably some experience with mobile platforms, html coding
- Beside one Baltic language as mother tongue an excellent level in both oral and written form in one of the Nordic languages (SE, DK, NO, FI) preferable Finnish, will be a strong advantage
- Fluent English in oral and written form
- Nordic travel mobility

YOUR MAIN TASKS WILL BE:

- Maintaining and updating content, campaign- and product information for Nordic Bosch, Siemens and Neff websites
- Main responsibility for content of the Baltic Websites
- Roll-out of new brand web sites together with the Web Manager in Northern Europe
- Contribute to the further development of the global technical platform
- Be contact person/project manager for new functionalities
- Reporting of KPI's for our digital channels and contribute with continuous improvement
- Content management system super user

PLEASE SEND your CV in English, with reference „BSH“ by the 10th of February, 2013 to e-mail: mps.eesti@mps.ee. Additional information is given by MPS Eesti consultant Maarika Luht, assistant Kristel Krošetskina, tel. 683 0350.



Baltikumi suurimal jaekaubandusvõrgul Maxima on kokku 526 kauplust Leedus, Lätis, Eestis, Bulgaarias ja Poolas.

Maxima otsib oma meeskonda

JURIIDILISE OSAKONNA JUHATAJAT

Töökirjeldus:

- lepingute vormistamine
- ettevõtte esindamine juriidilistes küsimustes, sh kohtumenetlustes
- osalemine läbirääkimistel
- juhtkonna nõustamine juriidilistes küsimustes
- juriidilise osakonna juhtimine

Nõudmised kandidaadile:

- erialane kõrgharidus (magistrikraad või sellega võrdstatud kvalifikatsioon)
- erialane töökogemus (vähemalt 5 aastat)
- väga heal tasemel eesti ja inglise keele oskus, vene keelest arusaamine
- täpsus, väga hea eneseväljendusoskus ning kõrge pingetaluvus
- kaubandus-, äriühingu-, kinnisvara-, ehitus- ja planeerimisõiguse põhjalikum tundmine

Kasuks tuleb:

- kohtutöö kogemus
- kogemus läbirääkimiste pidamises

Omalt poolt pakume:

- huvitavat erialast tööd suures rahvusvahelises ettevõttes
- võimalust osaleda ettevõtte juhtimist mõjutavate otsuste tegemisel
- tasuta erialast koolitust ning konkurentsivõimelist töötasu

Palume saata avaldus koos CVga hiljemalt 31.01.2013 e-posti aadressile radda.peterson@maxima.ee
Lisainfo telefonil 6023147

MAXIMA

Meil on tulevikku!



TEENUS

Kaardid ennustavad!
Tel 900 1727,
hind 1,09 eurot/min.

***Nõuandeliin, tel 900 5020. Kui elumure vaevab ja vajad hingeabi, anname soovitusi. Vastame eraelu, tööd ja tervist puudutavatele küsimustele. Kõne hind 0,97 eurot/min.

MÜÜK

***Müüa puhkuseosak Soomes, maikuus, kuni 8 inimest. Tel 509 0042.

VABA AEG

***Keha trimmi Olimpi toidulisanditega: olimp.ee

TÕLKED

***Tõlge reklaamile lk 38. Maersk Eesti AS on Maersk Line'i agent Eestis. Maersk Line kuulub APMoller Gruppi, mille peakontor asub Kopenhaagenis, Taanis. Maersk Line on üks maailma juhtivaid konteineriseeritud transpordi lahenduste pakkujaid oma 325 kontoriga üle kogu maailma. Lisainformatsiooniks külastage palun meie kodulehte www.maerskline.com. Maersk Eesti AS otsib Operations-osakonna **koordinaatorit**. Vastutusala: ladusa koostöö korraldamine laeva-, sadama- ja konteinerkäitluses; tühjade konteinerite pargi piisav tagamine, lähtudes kommertsvajadustest ja ettekirjutatud juhenditest; konteinerpargi parandamise poliitika tõustamine ja elluviimine lähtuvalt globaalsest regulatsioonist; töökorralduse lihtsustamine ja optimeerimine; andmevahetuse tõustamine; osakonna töö korraldamine ja parendamine; heade töösuhete hoidmine ja arendamine kolleegide, klientide ja tarnijatega. Sobiv kandidaat valdab ladusalt eesti, inglise ja vene keelt;



Finnlamelli Eesti OÜ tegeleb liimpalkmajade müügi, projekteerimise ja ehitamisega. Ühendame esmaklassilise materjali, õiged inimesed, vajalikud teadmised ja pikaajalised kogemused, et luua maju, kus igal hetkel on väärtus.

Tegutseme kümnendat aastat ja uut liiget meeskonda vajame seoses tegevuse laienemisega.

MÜÜGIJUHT

Töö kirjeldus:

- aktiivne müügitöö ja klientide nõustamine
- pakkumiste koostamine ja müügiläbirääkimiste pidamine
- koostöö klientide ja partneritega ehitusprotsessi jooksul
- müügi- jm kaasneva dokumentatsiooni haldamine
- kliendi- ja partnersuhete hoidmine nii personaalsete tegevuste kui ka ürituste kaudu

Nõudmised kandidaadile:

- väga hea suhtlemis- ja läbirääkimisoskus
- müügitöö kogemus ja teadmised ehituse alal
- väga hea eesti keele ja hea vene keele oskus, muude võõrkeelte oskus on kasuks
- kõrgharidus (võib olla omandamisel)
- jooniste lugemise ja selgitamise oskus
- algatusvõimelisus, iseseisvus, töökus, koostööle suunatus
- hea pingetaluvus, täpsus ja kohusetundlikkus
- B-kategooria autojuhiluba

Ettevõtte pakub:

- võimalust osaleda uue elukvaliteedi loomises
- edumeelset meeskonda
- võimalust eneseteostuseks
- väärilist tasu

Kandideerimise tähtaeg: **31. jaanuar 2013**
Aadress: **Keemia 4, 10615 Tallinn**
Telefon: **502 5441**
Koduleht: **www.finnlamelli.ee**

EESTI AJALEHTEDE LIIT



Õnne
sünnipäevaks!

**KALLE MÜLLER
ÜLLE HALLIK**

Eesti Ajalehete Liit



EESTI EKSPRESS



www.ekspress.ee

bauhof
EHITUS JA AED

Bauhof on Eesti suurim ehitus- ja aiakaupade jaekett, millel on Eestis 12 kauplust. 2012.aasta käive oli ligi 75 miljonit eurot. Meie ühisteks väärtusteks on rõõmsameelsus, nutikus ja julgus.

Meie professionaalsesse ja sõbralikku Lasnamäe kaupluse äriteeninduse meeskonda on oodatud tööle

ÄRIKLIENDIHALDUR

Sinu tööülesanneteks on kliendisuhete juhtimine ning uute klientide leidmine ja nõustamine.

Eeldame, et Sul on kliendisuhete juhtimise kogemus, hea organiseerimisvõime ja koostööoskus, soov ennast tõestada ning oskus näha seost tööpanuse ja tasu vahel.

Töö nõuab head eesti keele oskust. Vene keele oskus tuleb kasuks.

Soovitavalt varasem töökogemus ehitusmaterjalide müümisel.



Palun saada oma CV e-posti aadressile personal@bauhof.ee märgusõnaga „Äriklendihoodur“. Sooviavaldusi ootame hiljemalt 31. jaanuar 2013.a.

www.bauhof.ee



Poliitikauuringute Keskus Praxis on sõltumatu mõttekoda, mille eesmärk on toetada teadmispõhist ja osalusdemokraatia põhimõtetele rajanevat poliitika kujundamist. Praxis Akadeemia on Praxise koolitus- ja arendustegevuse keskus, mis pakub lahendusi riigivalitsemise mõistlikuks korraldamiseks ja keeruliste poliitikaprobleemide lahendamiseks.

Otsime Praxise Akadeemia koolitusprojektide juhtimiseks

KOOLITUSJUHTI,

kelle peamised tööülesanded nii Eestis kui ka rahvusvaheliselt on:

- Praxise koolitusprojektide algatamine, ettevalmistamine ja juhtimine
- projektide elluviimine, tulemuste analüüsimine ja aruannete koostamine
- tellijate ja koolitajatega suhtlemine
- avaliku sektori koolitusturu arengu jälgimine

Oled sobiv kandidaat, kui:

- oled koolitusturul kogunud inimene, sh koolituste korraldamise kogemusega
- omad koolitusvajaduste analüüsi kogemust
- oskad juhtida mitmeid projekte samal ajal
- oskad inimesi ja vahendeid juhtida ning tööd korraldada
- oled kohusetundlik ja täpne
- valdad suurepäraselt eesti ja inglise keelt nii kõnes kui ka kirjas
- omad vähemalt magistrikraadi või sellega võrdsustatud kraadi

Oled sobiv kandidaat, kui:

- oled huvitatud ka ise koolitamisest
- oskad vene keelt
- oled töötanud rahvusvaheliste projektidega

Kandideerimiseks ootame 17. veebruariks 2013

aadressil Kristina.Mand@praxis.ee järgmist infot:

- CV koos 3 soovitava nime ja kontaktidega
- motivatsioonikiri, mis sisaldab põhjendust kandideerimiseks ja ülevaadet senistest olulistest kogemustest

SURMA JA ARMU SÜMBIOOS:
Plahvatused ja muu vägivald on osa Palestiina Omavalitsuse argipäevast – nagu ka soov ja oskus nautida elu vabameelsemalt, kui paljudes konservatiivsetes Lähis-Ida maades kombeks.

Pearätik ja *swinger*'id

Palestiinas voolavad nii alkohol kui ka gaasirünnakute järgsed pisarad, kirjutab **Barbara Lehtna**.

Minu poole kõnnib pealaest juukseotsteni läbigeelitatud juuste ja püstiste kraenurkadega üdini gucciversacestatud mees. Vaatab mulle sügavalt otsa, po-biseb hoolikalt piiratud habemesse “Welcome” ja avab pihud, milles mitu hašišisigarette.

Püüan talle abitult inglise-araabia-kehakeele segus selgeks teha, et mind selline asi ei tõmba ja tulin vaid tantsima, kui mees mulle omakorda selgeks teha üritab, et ma olen ju lääne naine ja see tähendab, et ikka peaks nagu huvita-

ma, ning seejuures justkui loitsides kor-dab: “Welcome to Palestine!”

Eelmisel päeval Iisraeli jõudnuna tean, et sõna “Palestiina” peale ei peaks ma piiril viibides igaks juhuks isegi mõt-leva, veel vähem seda mainima, aga vaa-tamata igati kuulekale käitumisele ootab mind siiski ees tunniajane ülekuulamine kahe ametniku poolt. Valin naiivse blondiini taktika, mis tähendab seda, et pat-ran purunenud suhetest ja sellega seon-duvast vajadusest Iisraelis asuvaid ki-rikuid külastada. Ametnikud vaatavad mind nagu Fox Mulder ja Dana Scully

FOTOD BARBARA LEHTNA



TRAAGILINE KINNISVARAVALDUS: Konflikt Iisraeli ja Palestiina vahel ei paista lõpevat.

ühes isikus ja lõpuks otsustavad siiski, et võin kolmeks kuuks riiki siseneda.

Pärast piiripunktide läbimist, lär-makaid marsruuttaksosid ja Palestii-nat ümbritsevaid kuuemeetriseid müü-re jõuan aga lõpuks Ramallah'sse ehk Pa-lestiina mitteametlikku pealinna ja koh-tun ühe teise Eesti tüdrukuga, kes kol-meks kuuks sellesse sõjast piinatud riiki vabatahtlikku teenistust tegema tulnud. Esimese asjana hoiatab ta mind, et täna-val kõndides hoidku ma pilk maas ja siht selge ning ärgu ma mingil juhul kellele-

►► 44

FINNAIR

Kultuurireisid

Peking 10.–16.03 **1240 €**, 10.–16.11 **1225 €**

Kesk-Hiina 27.03.–04.04 **1430 €**

Lõuna-Hiina 19.–27.04 **1730 €**

Jaapan 13.–22.04 **2825 €**

Peking ja Xian 19.–26.10 **1390 €**

Ida-Hiina: Peking ja Shanghai 10.–19.11 **1535 €**

Indo-Hiina: Laos-Kambodža-Vietnam 15.11.–01.12

Kultuurireisid rannapuhkusega

Sri Lanka 18.03.–01.04 **1995 €**

Vietnam 29.10.–10.11 **1995 €**

Singapur ja Indoneesia: Java + Bali 31.10.–15.11 **2430 €**

Rannapuhkused

TAI: Phuket, Krabi, Khao Lak, Samui, Pattaya, Chang, Hua Hin

Berger
REISID

www.bergerreisid.ee

62 86 166

56 50 8080

info@bergerreisid.ee

msn@bergerreisid.ee

skype: bergerreisid

www.bergerreisid.ee

**REISID EESTI KEELES
KVALITEET MÕISTLIKU HINNAGA**

gi vastaku. Küsides instrueerimise põhjust, saan vastuseks vaid põhjamaiselt kavala naeratuse, ning nii suunan ma üle tee asuvasse poodi minnes oma esimesi seekleid pihus pigistades pilgu uhke Eesti naise kombel siiski mitte maha, vaid otse taevasse.

Tänavale astudes hakkab aga hoiatajat mõistma. Öhtuselt pimedal tänaval on ainult mehed ja mitte niisama mehed, vaid meestehordid, ja olgu selle inglise keelega muidu, kuidas on, aga sõnad “beautiful”, “lovely” ning küsimuse “Where are you from?” on nood mehepojad küll koolis korralikult selgeks õppinud.

(A)poliitiline?

Umbes viis kuud varem on aga ühel ilusal kevadisel hommikul potsatanud minu meilikasti kiri, mis kutsus Tartus osalema grupi palestiinlastega kahasse tehtud etenduses. Mõtlen arvutit põrnitsedes, et mida ma üldse Palestiinast tean, ja just sellel hetkel hakkab teleriekraanil BBC Iisraeli korrespondent rääkima järjekordsetest rünnakutest Gazale. “Ah, seda siis teangi!” mõtlen endamisi.

Nii aga juhtubki, et tantsime nende stereotüpselt terroristi nägu habetunud meeste ja idamaiselt kaunite naistega koos nädalat kaks ja vastavalt lummalise külalislahkusele kutsutaksegi mind pärast seda alates sügisest tantsijate koduteatrisse Ramallah's teatriresidentuuri tegema. Otsus tõesti sõita ei rõõmusta



HEA TOIDU MAA: Piiniapäiklatega kaunistatud praekaanast aprikoosimahla ja koriandri ja punapipardegaga marineeritud kalani – Palestiina köök pakub seda kõike.

muidugi kedagi mu kodustest, kuna teave alates Palestiina asukohast kuni keh-tiva valuutani on vajaka nii neil kui tege-likult ka minul.

Seega veedan järgmised kuud, otsi-

des infot, mis ei puudutaks vaid suurt ja ähvardavat Iisraeli okupatsiooni ja looks pildi ka teistsugusest, inimlikumast Palestiinast. Mida on aga vähe? Just seda-sama lihtsat infot lihtsate asjade kohta. Nii lähen Ben Gurioni lennujaamast Ramallah' poole tee juhtnööridega, mis iga korraliku eestlase ikka tõsiselt endast välja ajaks, stiilis: “Pärast seda astu kaks sammu paremale ja peaksid nägema suurt torni.” Paremaid juhiseid ei ole aga tegelikult selle maa jaoks olemaski, kuna mingisugust süsteemi, alates liiklusskeemidest kuni arstiaegadeni, ei eksisteeri ja ettevõtlikkusest ning planeerimisest rohkem usutakse suhtumisse “Insallah” ehk “Kui Allah tahab”. Ka pisikese kollase marsruutakso juht ütleb minu esimesel sõidul, et “kõik on kokkuleppe küsimus” ja kasseerib minult kaks korda vähem raha kui tavaks.

Väikesed kultuurilised erinevused

Oma tulevases kodulinna sisse sõites kuulen aga mõnedest hütavat lum-mavat ja nõiduslikku öhtupalve kutsungit ning mõtlen, et pole end vaatamata teoloogiharidusele piisavalt muslimielu reeglitega kurssi viinud. Järgmise paari päeva jooksul üritan seega aru saada, mida see islam õigupoolest tähendab ja kas ameerikameelsed kommentaarid islamiusuliste ja terrorismi vaieldamatust seosest tegelikult ka toele vastavad või on tegemist (nagu ikka) vihaga tundma-tu vastu.

Peagi märkan, et Ramallah' tänavatel võib näha mitut sorti inimesi – mehi, kes vahetpidamata käte vahel palvehelmeid keerutavad, ja naisi kelle ürbi varjust paistavad vaid tuhande ja ühe öö silmad,

aga ka mehi, kes on tõenäoliselt Maar-jamaa parimate poegade ühist BMW-usku, ja naisi, kelle kohevaks tupeeritud juuksed isegi parima tahtmise korral *hijabi* alla ära ei mahuks.

Ja täpselt sama mitmekesine on ka Palestiina meelelahutus. Esimest tüüpi inimesed kosutavad hinge mõõsesse kogunedes ja korralikule muslimile koha-

selt vähemalt viis kor-da päevas maaga laupa puudutades, teised aga leiavad vaimset tuge hoolikalt kõrgete plankude taha peidetud ööklubides, kus alkoholi müüakse sama vabalt kui Liviko viinavabriku tehasepoes ja kus mõ-nusalt tunnevad end nii Palestiinasse üle maail-

ma kokku sõitnud vabatahtlikud kui kohalikud läänemeelsed noored.

Just sellistes ööklubides, mille ole-masolu helitökestavate seinte taga täna-val kõndides isegi ei aima, on võimalik, et piisavalt suure vaimse (või füüsilise) klapi tõttu kohalikud just läbisõitjatele näi-teks kohalike *swinger'*ite-öhtu sissepää-sukaarti pakuvad, aga ka kümme minu-tit enne seda temaga tulihingeliselt reli-giooniteemadel vaidlevad. Kusjuures vas-tus “ma pole religioosne” jääb palestiin-lasele umbes sama mõistetamatuks kui meie jaoks “Aga Allah tahab, et ma ...”.

Äärmused

Sama mitmekesine kui on Ramallah, on Palestiina kogu oma müüri ümbritse-tud territooriumi ulatuses. Kui Ramallah' suurusel linnas võib vähiklik naissoost turist lühikeste pükstega ringi käies vaid liigse tähelepanu ohvriks langeda, ris-kib ta samal moel rõivastudes ajaloolis-tes piiblitlinnades, nagu Nablus või Heb-ron, kuulda rämedat sõimu, kuna on siis-

NOVATOURS

SUVI ON KÄES!

- VARAJASE TELLIJAJA SOODUSTUS KUNI -50%!
- MADALAIMA HINNA GARANTII!
- 12 sooja lennusihtkohta!
- 4 ringreisil!
- Esimene sissemakse 60 eurot / inimene!
- Lai valik kuurorte, kestusi ja hotelle!

Kehtib broneerimiseks kuni 31.01.2013!

E-müük: www.novatours.ee. Info ja broneerimine: info@novatours.ee. Novatoursi Tallinna kontor: Rävåla pst. 6-201a (avatud E-R: 09-19; L: 10-14) või reisibüroodes üle Eesti. Järelemaksu võimalus! Tel. 666 8000.



TUNNUSTAMATUD: Eesti, sarnaselt enamikuga maailmast, pole Palestiinat iseseisva riigina tunnustanud.

ki olemas paiku, kus reeglid, mis kehtestatud juba aastasadu, kui mitte -tuhandeid tagasi, endiselt kehtivad.

Samuti võib seesama turist leida end Nabluse kuulsatest Türki saunadest ehk *hamam*'idest ja ühel hetkel aru saada, et alasti duši all käia pole teps mitte viisakas. Selleks ajaks on see väike arusaamatus andnud alust ohtraks naeruks kaaskümblejate ja sauna-madamite poolt. Ja kui too juba niigi ebakindlaks ehmatanud turist peaks Nablusest Ramallah'sse tagasi sõites peatuma näiteks poolel teel asuvates beduiinikülades, võib ta üsna kindlalt kuulda, mitu kaamlit ja Kaukaasia traavlit ta väärt on.

Haridus maksab

Selline turistile tuntav ja nähtav mitmekesisus valitseb ka palestiinlaste endi elus. Petlemma elanikud valisid endale, võib-olla riigi suurimast välismaalaste läbivoolust mõjutatuna, sellel aastal Palestiina esimese naislinnapea, aga näiteks üht kõige põhjapoolsemat linna Jenini ümbritsevates mägikülades on aumõravad ja kõik sinna juurde kuuluv, mida eestlane ehk tahaks kohata vaid võdisema panevates põnevusromaanides, igapäevane elu.

Erinevused sõltuvad muidugi suuresti ka haridustasemest, mis näiteks suuremate ülikoolilinnade ümber, nagu Birzeit

ja Al Bireh, on vaieldamatult kõrgem kui väiksemates küldes, kust 12-lapselisest perest keskhariduseni jõuavad vaid vanemad pojad, kes hiljem loodetavasti perele tulu tooma hakkavad. Ning ega asi pole selles, et noored ei tahaks õppida, pigem jääb see tegemata ikka rahapuuduse ja viletsa põhihariduse tõttu, mis on tihti nii madalal tasemel, et välismaale ülikooli kandideerimine on võimatu.

Sõda on elu

Üldiselt võib aga sõltumata haridustasemest või millestki muust garanteerida, et kui alustada ühe kohalikuga juttu näiteks punaste sokkide lilladest täppidest,

jõuate umbes viie minuti jooksul selleni, kuidas see punane üldtoon lillasid täppe ahistab. Kas saab seda pahaks panna rahvale, kes pommide vastu kivide ja rahvataantsuga võitleb? Sõda ja teadmine kodumaa okupeeritusest istub inimeste teadvuses.

Ning kui siiani olen kirja pannud peamiselt Palestiina neid külgi ja aspekte, mis okupatsioonist otseselt ei sõltu, siis tegelikult mõistab iga külaline mööda seda maad ringi sõites, et Iisraeli terror määrab selles riigis sedavõrd palju, et sõjast puutumata ei ole keegi ega miski. Alustada võib kaubandusest, kus hinnad Iisraeli kehtestatud maksude tõttu Eesti omadest märksa kõrgemad, ning lõpetada mõnitamisega piiripunktides, millest palestiinlased sajatades hea meelega räägivad ja mida ka välismaalastel tegelikult on võimalik kogeda.

Suhtumisi ja elu Palestiinas näitlikustab üsna hästi Petlemmas kogetud Gaza rünnakute vastane demonstratsioon, kus minu käest haaranud ja piisargaasist hüsteeriliselt nuttev noormees mind väe ja võimuga kaitstes ning värske õhu kätte toimetades karjus: "See on sõda ja sõda on elu, rahu ei tule kunagi!" Kuulsin end vaid läkastades ja köhides vastamas: "Insallah - kui Allah nii tahab!" Selle peale aga vastas noormees: "Allah tahab, et te välismaalased teaksite, et me ei ole terroristid, vaid tavalised inimesed!" Selle peale ajas ta end asfalti püsti ja jooksis tagasi gaasimõllu teisi ära tooma.



Laya hõimu naine
Põhja-Bhutanis.
Foto:Argo Schneider

ALBION REISID

REISID MAAILMA ÄÄRELE
Reisikorraldaja aastast 1996

VIIMASED KOHAD MEIE REISIDELE KEVADEL 2013

JAAPAN

KULDNE NÄDAL
27.04.–05.05.2013
Hind 2655 eurot

KIRSIÖITES KEVAD
01.–10.04.2013 (6 vaba kohta)
12.–20.04.2013 (2 vaba kohta)
Hind 3275 eurot

VÄRVIKIREV SÜGIS
19.–27.10.2013
Hind 3275 eurot
Reisijuhid KERTU ja RIHO-BRUNO BRAMANIS

SRI LANKA

Elamuslik ringreis ja hea rannapuhkus
06.–18.03 (2 vaba kohta)
Hind 2795 eurot
Reisijuht TAIVO KOPPEL

PÕHJA-KOREA ja LÕUNA-KOREA

12.–24.04.2013 (4 vaba kohta)
Hind 4195 eurot
Reisijuht MÄRT LÄÄNEMETS

GALÁPAGOSE SAARED ja ECUADORI AMAZONASE VIHMA METS

09.–25.04.2013 (2 vaba kohta)
Hind 5895 eurot
Reisijuht MATI KAAL

TORONTO – NIAGARA JUGA – NEW YORK

25.–31.05.2013 (4 vaba kohta)
Hind 2795 eurot
Reisijuht TAIVO KOPPEL

Reisid sügis/talv 2013/14

Reisijuht ja reis:

TAIVO KOPPEL

Kanada, Mongoolia, Seišellid, Vietnam-Kambodža-Laos, Argentina-Tšiili, Venezuela, Amazonase jõel...

MATI KAAL

Botswana safari + Victoria juga

HENDRIK RELVE

Borneo metsades, Tansaania safari, India loodus

MÄRT LÄÄNEMETS

Taiwan, Mustang – salapärase Himaalaja

HANNES HANSO

Iraan, Pärsia laht (Omaan, AÜE, Katar, Bahrein), Bangladesh

TEET TOOME

Bhutan, Nepal

INDREK PARK

Ameerika Metsik Lääs

JAAN KAPLINSKI

Uus-Meremaa

RIHO-BRUNO BRAMANIS

Prantsuse Polüneesia ja Lihavõttesaar

ANNELI VILU

Hiina

Reisi hind sisaldab täiuslikku programmi: mugavad lennud algusega Tallinnast, majutus heades hotellides (Jaapanis lisaks jaapanipärastes hotellides *ryokan*, kus on kuumaveeallikatega basseinid *onsen*), transport (buss ja kiirrong), eestikeelsed ekskursioonid, sissepääsud, kogenud reisijuhid, hommikusöögid ja paljud lõunasöögid. KÕIK HINNAS REISID.

Vaata: albion.ee • Helista: 445 6009 • Kirjuta: albion@albion.ee • Argo Schneider, tel 5645 5850

Mugavaid lennuühendusi pakub **FINNAIR**

REISIARVUSTUS

JAL - ühekorraga minevikus ja tulevikus

Lennufirma: JAL
Marsruut: Bangkok - Tökyö
 - New York
Klass: ärikläss
Aeg: detsember 2012

5

Alustan *disclaimer*'iga - ma ei kulutanud selleks reisiks jeenigi oma tööandja raha, nii nagu ma ei saanud lennupiletit ka kelleltki kingituseks. Reisile viis üks neist peaaegu absurdelt headest pakumistest, mida (eeskätt algusega Aasiast) aeg-ajalt leida võib.

Lennuk, mida Japan Airlines (JL) kasutab peaaegu kuuetunnisel lennul Bangkokist Tökyösse, ei pane sisenedes küll vaimustusest hüppama - tegu on vanema-poolse (kuid heas tehnilises korras) Boeing 767-300ERiga, kus tugitoolid asetatud üksteise taha umbes 125sentimeetrise vahetega ning nii, et vahekaikude äärde (ja vahele) jääb neid alati kaks. Kui võrrelda Singapore Airlinesiga, kelle äriklässikliendid võivad umbes sama pikal lennul laiutada hiiglaslikku Airbus 380s 1 + 2 + 1 asetusega paigutatud polsterdatud troonidel, mis soovi korral ka kandilisevõitu vooditeks surisevad, on JALi



tehniline produkt kasin. Eri aegade jook-sul ongi JAL oma Executive Class Seasons juurutanud hulga kõlavate nimedega toole, mis võivad olla keha järgi keskmisele jaapanlasele, kuid annavad läänlastele siiski alust kergeks konstantseks nurinaks. Segadustkõlvavalt on erinevaidprodukte käigus tervelt viis - viletsaim lühikestel liinidel kasutatav JAL SKYLUXE seat, pisut parem Bangkoki liinil kogetud JAL SKYRECLINER ning sammu võrra modernsemad end magamispinnaks sirutavad (kuid siiski kergelt kaldu jäävad) JAL SHELL FLAT ja JAL SHELL FLAT NEO toolid. Tõselt moodsad ja suurt mugavust ning privaatsust pakkuvad on vaid jaanuaris käikulastud SKY SUITE-Sid, mille fikseeritud sirmid ja täislamedad voodid rõõmutavad kliente esialgu London Heathrow marsruudil. Istmealast mahajäämist kompenseerib kabii-ni laitmatu puhtus, esteetiliselt naudingut pakkuva (valdavalt tumedates toonides) interjööri ning stjuardesside pool-sed usinad kummardused. Ja muidugi toit, kui Jaapani köök teile meele järele peaks olema.

Suurima elamuse pakkus lennul

Naritast New Yorki eelroog, mis koosnes tervelt üheksas väikses kausikeses serveeritud suupistetest - legendaarse Hiroshi Takami poolt väljatöötatud maitsepalett (pildil), kus pulgataite kauparutult erinevaid mekkimiselamusi aurutatud merikuradi maksast, sügavprae-tud tofust, äädikatar-retisest, kergelt kuumas vees töödeldud tilluke-sest molluskist ja musta oa pasta-ga maitsestatud kala-mousse'ist anger-jarullini. Pearoaks grillitud ja rasvarohke mustkala ning (mõistagi) aurutatud riis, misosupp ja valik jaapanipäraselt marineeritud juurvilju (läänlastele pakuti soovi korral ka eeldatavalt nende maitsele sobivamat menüüd, kus esin-datud turvalised klassikud, nagu *foie gras*, suitsulõhe ja grillitud steik mee- ja sinepikastmes. Joogivalikus olid esin-datud nii *shochu* kui sake, Champagne Joseph Perrier Cuvée Royale Brut N.V., kuus eri veini Prantsusmaalt, Argenti-nast ja Tšiilist ning (põneva uuenduse-na) igal kuul vahelduv kohv (detsemb-ris rõõmustati kliente JALi "kohvidi-rektori" Yoshiaki Kawashima poolt valitud Kilema Church Kilimanjaro sordi-ga, mida tutvustati päiklase ja šokolaa-disena, kuid samas kergelt hapukana). Nüansirohkes sofistikeerituses on jaa-panlased ületamatud.

Amenity kit - sarnaselt oneWorldi

partneri Finnairiga - pole JALi tugevaim külg, kuid põneva uudisena (eeskätt naistele ja oma välimuse pärast muretsevatele meestele) jagab JAL li-saks silmaklappidele, sussidele ja kõr-vatroppidele soovijaile pika lennu ajaks ka niisutavaid näomaske. WCd (taas kord laitmatult puh-tana hoitud) on va-rustatud üldkasu-tuses olevate kos-meetikatoodetega (lõhna-veed, kätekreemid) ning varsti ka TOTO kempupottidega, mis sisaldavad teata-vasti ka bideefunktsiooni.

Märtsis Helsingi-Tökyö liinil liiklemist alustav JAL on Eestist Aasiasse sõitmiseks ilmselt üks elegantsemaid valikuid reisiklassist sõltumata. Sigaretitarbijana on mul muide veidi kahju, et Jaapani lennuliinid (teistest palju kauem lennuagset suitsetamist lubanud) pole välja töötanud tehnilisi innovatsioone, mis võimaldaks õhusõidu ajal kaasreisijaid ahistamata tubakatooteid nautida. Kuid võib-olla need tulevad. Kui New Yorgis väljun, märkan stjuardesside kambüüsis silti, mis meenutab neile, et enne toidu serveerimist on suitsetamine keelatud. Võib-olla on kuskil lennuki trümmis, kus meeskonnaliikmete magamiskohad, varjatud suitsukabiin juba olemas? Nii nagu Jaapan, on ka JAL täis saladusi.

Krister Kivi

UUDISED

Koostavad Martin Raud ja Krister Kivi,
 e-post: kohver@ekspress.ee

Uues kuues American Airlines

Lennukompanii American Airlines muudab välimust (imagot) ja stiili - uue kuue saavad sajad firma lennukid nii seest- kui väljastpoolt, vahetades välja juba 40 aastat Americani tunnusmärgiks olnud "metalse" disaini. USA rahvusvärvid punane, sinine ja valge jäävad siiski Americani lennukitel domineerima.

Ninasarviku poolt läbib puuritud

Lõuna-Aafrikas ründas pahur ninasarvik turisti, kes oli just lasknud end koos tema-ga fotole jäädvustada. 24aastane üliõpilane Chantal Bayer külastas koos abikaasa Sven Fouchega Krügeri rahvusparki ja ninasarvikuid märganuna, ronis paar džibist välja loomi uudistama. Pilti teinud giid palus Bayeril loomale pisut lähemale minna ja kohe pärast fotoaparaadi klõpsatust tuli loom kallale, puurides oma sarve naisele selga. Haavatud turist viidi murdunud ribide ja muljutud kopsudega Krügersdorpi haiglasse. Tema seisukord on stabiilne.

Isabella tuleb Tallinna

Viking Line kahekordis-tab reisijateveo mah-tu Tallinn-Helsingi lii-ni klientiderohkel su-visel hooajal, lisades 6. maist 1. septemb-rini marsruudile teise laeva, seni Turu-Stockholmi vahet sõitnud 2450kohali-se Isabella.



KLM semmib Etihadiga

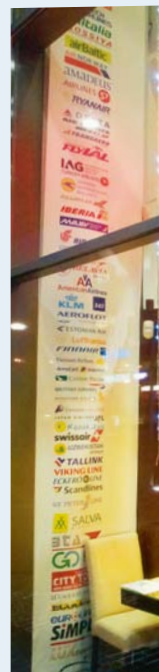
Amsterdami ja Dubai vahel soodsate hin-dadega suure A380ga kurseeriv Emira-tes valmistab Hollandi rahvuslikule lennu-firmale KLM parasjagu meelehärmi, nap-sates nina eest ära arvukalt Lähis-Itta (ja sealt edasi) suunduvat klientuuri. KLM lei-dis lahenduse koostööleppes teise suure tegijaga araabia maades, Abu Dhabis ba-seeruva Etihadiga, kes alustab regulaar-lende Amsterdami 15. mail. Jagama ha-katakse nii lennukoodi kui reisijaid. Abu Dhabist pakub Etihad häid ühendusi eda-silendudeks Indiasse, Sri Lankale, Nepali, Pakistani, Seišellidele ja Austraaliasse.

BA diskrimineerib kristlasi

Lennufirma British Airways tunnistas end Strasbourgis, Euroopa Inimõiguste koh-tu ees süüdi ametipostil ristiga ketti kand-nud 60aastase töötaja usuvabaduse dis-krimineerimises, teatab BBC. Firma nõudis aastal 2006 kopti kristlasest Nadia Ewa-aidalt keti (nähtavast) kandmisest loobu-mist või vabatahtlikult töölt lahkumist.

Reisibüroo müüb pankrotis lennukompaniide pileteid?

Tallinnas Tornimäe majas paiknev reisibüroo Citytravel paistab valda-vat ajareiside kunsti, sest lennuet-tevõtete logosid täis vimpel, mis Citytraveli vitriini kaunistab, sisal-dab vähemasti nelja tänaseks loo-ja karjas lennufirma nime. Näiteks paistab Citytravel jätkuvalt pak-kuvat Ungari Malevi pileteid, mis sest, et see lennufirma läks pank-rotti juba mullu kevadel. Nostalgi-liseliselt mõjub Leedu kunagise Fly-LALi liilakas embleem ning Tallin-na külastavate vanemate kasahhi-de südamed peaks panema põk-suma 2004. aastal tegevuse lõ-petanud Kazakhstani logo näge-mine. Tõeline muuseumisväärtus on 2002. aastal pankrotistunud Swissairi logol.



Hotellitoa rämpaseim osa on voodi

Küsimuse peale, milline osa hotellitoast on kõige ebahügieenilisem, vaatab enamik inimesi automaatselt WC poole. Tervis-hoiu- ja turvalisusprobleemidega tegele-va uuringubüroo Check Safety First and-metel on õige vastus aga voodi. Madrat-seid ja tekke vahetatakse, desinfitseeri-takse ja puhastatakse hotellides haruhar-va ning just voodis leidub kõige rohkem mustusebaktereid, haiguskitavaid pa-rasiite ja pisikukolooniaid.



tel 445 0020, 505 9902
 e-post gondvana@gondvana.ee
 www.gondvana.ee

NII KAUGEL, KUID SIISKI NII LÄHEDAL...

HOLLAND - BELGIA - LUKSEMBURG laev/buss 7.-25.04. H: 485 €
PALANGA-NIDA buss 24.-26.05. H: 110 €
PÄIKESELINE TAI lennuk/buss 01.-15.03. H: 1980 €
ETIOOPIA - METSLASTE SAFARI
SEEBA KUNINGANNA MAAL lennuk/džiip 15.-27.03. H: 2860 €
DUBAI JA ARAABIA ÜHENDEMIRAADID lennuk/buss 22.-29.03; 15.-22.11. H: 1410 €
GRUUSIA-ARMEENIA lennuk/buss 10.-18.05. H: 1380 €
IMEPÄRANE ISTANBUL lennureis 21.-25.05. H: 610 €
ITAALIA lennuk/buss 29.05.-06.06. H: 770 €
HORVAATIA-SLOVEENIA lennuk/buss 06.-14.06. H: 730 €
KURAMAA buss 07.-09.06; 16.-18.08. H: 165 €
HIINA RINGREIS lennuk/buss 07.-16.06. H: 2290 €
ŠVEITS JA LIECHTENSTEIN buss 08.-15.07. H: 410 €
SAKSAMAA VÄIKELINNAD JA BERLIIN 08.-15.07. H: 450 €
AHVENAMAA laev/buss 11.-14.07; 08.-11.08. H: 265 €
TATRATESSE TIIRUTAMA buss 03.-09.08. H: 290 €
GOTLAND / KESKAJA NÄDAL laev/buss 04.-09.08. H: 420 €

Reisi sihtkoht	Kuupäev	Hind	Transport, majutus, reisiinformatsioon	Info korraldaja kohta	
Austria					
Austria ringreis: Viin, Salzburg, Baden, Viini mets jpm	21.-27.04; 03.-09.05; 17.-23.05; 08.-14.06; 27.06.-03.07; 12.-18.07; 21.-27.07; 03.-09.08; 12.-18.08; 25.-31.08; 15.-21.09; 06.-12.10; 20.-26.10 7 päeva	al 21.04: al 229 € al 27.06: al 239 € al 12.07: al 239 € 25.08: al 219 € 15.09: al 209 € 06.10: al 189 € 20.10: al 239 €	kõigi mugavustega turismibuss, mitte ühtegi ööbimist bussis! hotell** (kahene majutus; dušš ja WC igas toas); h/s Viin (Schönbrunni loss, Hofburgi lossikompleks, Püha Stefani katedraal, Hundertwasseri maja), Salzburg (Püha Peetri kirik, Mozarti residents, Hochensalzburgi kindlus, Mirabelli lossiaed), Viini mets (Hinterbrühl), Baden – eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €. Täpsem info aadressil www.carinthia.ee.	CARINTHIA REISEN Pronksi 3, III korrus tel 640 3928 info@carinthia.ee www.carinthia.ee	
Itaalia					
Itaalia ringreis	16.-24.03; 16.-24.03*; 20.-28.04; 11.-19.05; 08.-16.06; 02.-10.07; 21.-29.07; 03.-11.08; 18.-26.08; 13.-21.09 9 päeva	al 298 € aug: al 308 €	kõigi mugavustega turismibuss, mitte ühtegi ööd bussis! hotell** (kahene majutus; dušš ja WC igas toas); h/s iga päev Rooma, Firenze, Pisa, San Marino, Veneetsia - eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €. Täpsem info aadressil www.lastrada.ee. *16.–24.03 lisareis koolidele. Iga 12. koht tasuta!	LA STRADA Pronksi 3, III korrus tel 640 3929 info@lastrada.ee www.lastrada.ee	
Rimini puhkusereis	28.05.-08.06 14.-25.06 30.06.-11.07 17.-28.07 02.-13.08 18.-29.08 05.-16.09 11.-22.09 12 päeva	28.05: al 345 € 14.06: al 355 € al 30.06: al 379 € 02.08: al 398 € 18.08: al 389 € al 05.09: al 359 €	kõigi mugavustega turismibuss, mitte ühtegi ööbimist bussis! hotell** (kahene majutus; dušš ja WC igas toas); h/s iga päev hinna sees; lisatasu eest hotell*** + õ/s Kuus täispäeva Itaalia tuntuimas kuurordis. Rooma, Firenze, Pisa, San Marino, Veneetsia – eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €. Täpsem info aadressil www.lastrada.ee.		
Põhja-Itaalia	06.-14.04 10.-18.07 22.-30.07 28.09.-06.10 9 päeva	al 309 € al 345 € al 319 € al 309 €	kõigi mug. turismibuss, mitte ühtegi ööbimist bussis! hotell** (kahene majutus; dušš ja WC igas toas); h/s iga päev Milano, Garda ja Como järved, Bellagio, Sirmione, Verona, Veneetsia, Murano ja Burano saared, Trieste – eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €. Täpsem info aadressil www.lastrada.ee.		
Prantsusmaa					
Pariis ja Loire'i oru lossid (aprillis, juulis ja septembris lisaks Alsace: Colmar, Strasbourg ja Rikewihr)	11.-19.05; 30.05.-07.06; 03.-11.08; 28.09.-06.10 9 päeva 19.-28.04 28.06.-07.07; 30.08.-08.09 10 päeva	11.05: al 319 € 30.05: al 329 € 03.08: al 319 € 28.09: al 309 € 19.04: al 381 € al 28.06: al 345 €	kõigi mugavustega turismibuss, mitte ühtegi ööd bussis! hotell** (kahene majutus; dušš ja WC igas toas); h/s iga päev Nâeme Pariisi (Champs Elysees, Ooperi kvartal, Notre Dame de Paris, De Gaulle'i väljak, Trocadero, Concorde'i väljak, Louvre, Cîte saar, Ladina kvartal, Pantheon, Eiffeli torn jpm), Versailles'd, Loire'i oru losse – Amboise, Blois, Chambord – eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. 10päevasel reisil veedame Prantsusmaal poolteist päeva rohkem. Lisaks tavapärasele programmile näeme Alsace'i piirkonda (Colmar, Veinitee – Rikewihr, Strasbourg). Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €. Täpsem info aadressil www.avenuefrance.ee.	AVENUE FRANCE Pronksi 3, III korrus tel 640 3929 info@avenuefrance.ee www.avenuefrance.ee	
Tšehhi					
Praha, Karlovy Vary, Kutna Hora	17.-23.03; 12.-18.05; 12.-18.06; 29.06.-05.07; 14.-20.07; 26.07.-01.08; 11.-17.08 7 päeva	märts: al 176 € mai: al 186 € juuni-aug: al 196 €	kõigi mug. turismibuss, mitte ühtegi ööd bussis! hotell** (kahene majutus; dušš ja WC igas toas); h/s; lisatasu eest hotell*** Kolm päeva Tšehhis! Praha, Karlovy Vary, Kutna Hora. Eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €. Täpsem info aadressil www.bohemiantravel.ee.	BOHEMIAN TRAVEL Pronksi 3, III korrus tel 640 3928 info@bohemiantravel.ee www.bohemiantravel.ee Bohemian Travel: kvaliteedi-standard Ida-Euroopa reisidele	
Ungari					
Budapest, Esztergom, Szentendre, Visegrad	15.-21.04; 07.-13.07; 20.-26.07; 04.-10.08; 19.-25.08 7 päeva	apr: al 189 € juuli-aug: al 196 €	kõigi mugavustega turismibuss, mitte ühtegi ööd bussis! hotell** (kahene majutus, dušš ja WC igas toas); h/s; lisatasu eest hotell*** Kaks päeva Budapestis (Buda loss, Vajdahunyadi lossikompleks, Gellerti mägi, Kalameeste bastion jpm), Szechenyi – üks Euroopa suurimaid termaalveebasseinide komplekse, kolm linna Doonau kallastel: Esztergom, Visegrad, Szentendre – eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €. Täpsem info aadressil www.bohemiantravel.ee.	BOHEMIAN TRAVEL Pronksi 3, III korrus tel 640 3928 info@bohemiantravel.ee www.bohemiantravel.ee Bohemian Travel: kvaliteedi-standard Ida-Euroopa reisidele	
Suusareisid					
Alpi suusareisid: Austria, Itaalia, Prantsusmaa	al 09.02.-16.03.2013 igal laupäeval	al 299 € ainult lend al 650 € reispakett	tšarterlennud Tallinnast 09.02.-16.03 Lai valik hotelle ja apartemente. Kogenud reisijuhid ja suusaõpe.	MAINOR MEELIS OÜ Raua 39, Tallinn tel 611 7000 mainor@meelis.ee www.meelis.ee www.suusareisid.ee	 MAINOR MEELIS

Viru Reisid

TALLINN:
Narva mnt 7–347,
III sissepääs, III korrus;
tel 610 9321, 610 9322;
tallinn@virureisid.ee
JÕHVI:
Keskväljak 9,
tel 337 0594, 337 1216;
viru.reisid@neti.ee.
TARTU:
Tartu Reisibüroo OÜ,
Riia 2, tel 734 4190.
PÄRNU:
Pärnu Reisibüroo, Rüütli 32,
tel 444 5105.

REISIKALENDER 2013

Eelregistreerimisoodustus 10%
kuni 1. veebruarini 2013.

KASTANIÖITES PARIIS JA TULPIDES HOLLAND (10 p) 14.–23.04; 15.–24.04 (lisabuss). **H: 359 €**
HOLLANDI LILLEFESTIVAL (7 p; laev-buss-laev) 17.–23.04. **H: 289 €**
HOLLANDI LILLEFESTIVAL (7 p; laev-buss) 17.–23.04. **H: 259 €**
UUDISI! SUUR REEDE ROOMAS (10 p) 24.03.–02.04. **H: 275 €**
ITAALIA RINGREIS (9 p) 15.–23.03; 16.–24.03; 11.–19.07; 08.–16.08, 19.–27.10. **H: 259–299 €**
KLASSIKALINE ITAALIA RINGREIS (11 p) 09.–19.07; 20.–30.08. **H: 359 €**
UUDISI! ITAALIA PUKHUS (12 p) 17.–28.05; 02.–13.09; 18.–29.09; 18.–29.09. **H: 349 €**
UNELMATE PARIIS (9 p) 15.–23.03; 16.–24.03; 27.04.–05.05 (kastaniõites Pariis); 26.06.–04.07

(Euro Disneyland); 08.–16.08; 18.–26.10. **H: 265 €**
PRANTSUSE RIVIERA RINGREIS (11 p) 11.–21.06; 19.–29.08. **H: 355–379 €**
PARIIS – LOIRE'I ORU LOSSID – BRETOONIMAA ja NORMANDIA (11 p) 07.–17.08. **H: 339 €**
LONDON-PARIIS 26.06.–06.07; 09.–19.07. **H: 369 €**
UUDISI! INGLISMAA IMELISED PAIGAD JA LONDON (10 p) 25.06.–04.07. **H: 329 €**
UUDISI! LONDONI KARNEVAL JA VANA HEA INGLISMAA (10 p) 21.–30.08. **H: 319 €**
ŠOTIMAA-INGLISMAA-LONDON 23.07.–04.08. **H: 419 €**; 19.–29.08. (lisareis) **H: 389 €**
SLOVEENIA – HORVAATIA – BOSNIA JA HERTSEGOVINA PUKHUS (13 p) 16.–28.05; 25.06.–07.07; 09.–21.07; 18.–30.08; 04.–16.09. **H: 315–349 €**
HORVAATIA-SLOVEENIA RINGREIS (10 p) 26.04.–05.05; 16.–25.05; 25.06.–04.07; 10.–19.07; 18.–27.08; 04.–13.09; 19.–28.09. **H: 249–275 €**

HORVAATIA – SLOVEENIA – BOSNIA JA HERTSEGOVINA – ALBAANIA (14 p) 01.–14.09. **H: 389 €**
BAIERIMAA-SVEITS-LIECHTENSTEIN (9 p) 27.04.–05.05; 09.–17.08. **H: 289 €**
AUSTRIA-BAIERIMAA-SVEITS-LIECHTENSTEIN (10 p) 26.06.–05.07. **H: 319 €**
FANTASTILISED AUSTRIA VÄIKELINNAD (9 p) 27.06.–05.07; 08.–16.07. **H: 319 €**
BERLIIN JA TROOPILINE PARADIIS (6 p) 16.–21.03; 17.–22.03; 02.–07.06; 16.–21.06; 10.–15.07. **H: 149–169 €**
UUDISI! REIS SAKSAMAA SÜDAMESSE 11.–18.06. **H: 269 €**
SAKSA HANSATEE – BERLIIN – TAANI (9 p) 11.–19.07. **H: 299 €**
HISPAANIA PUKHUS (14 p) 26.04.–09.05; 20.09.–03.10. **H: 419–449 €**
HISPAANIA PUKHUS (12 p) 26.04.–07.05; 25.07.–05.08; 24.09.–05.10; 20.–31.10. **H: 349–399 €**

VÄIKE HISPAANIA RINGREIS (13 p) 24.07.–05.08. **H: 379 €**
SUUR HISPAANIA RINGREIS (15 p) 24.07.–07.08. **H: 447 €**
KREEKA RINGREIS KOOS PUKHUSEGA (13 p) 17.–29.05; 21.07.–02.08. **H: 369–409 €**
SUUR KREEKA RINGREIS KOOS PUKHUSEGA (15 p) 25.06.–09.07. **H: 439 €**
UNELMATE KESK-NORRA (7 p) 04.06.–10.06; 19.–25.08; 20.–26.08. (lisabuss) **H: 289 €**
PÕHJA-NORRA (NORDKAPP), LOFOODID ja LAPIMAA (8 p) 15.–22.06; 06.–13.07; 03.–10.08. **H: 299 €**
UUDISI! JÄRVEDEMAA SOOME (3 p) 10.–12.07; 30.07.–01.08. **H: 189 €**
PETERBURI – TSARSKOJE SELO – PETERHOFF (3 p) 09.–11.05; 24.–26.05; 31.05.–02.06; 20.–22.06; 05.–07.07; 18.–20.07; 23.–25.08. **H: 119 €**
UUDISI! LÄTI-LEEDU SUUR RINGREIS KOOS

VÄIKESE PUKHUSEGA (6 p) 16.–21.07. **H: 169 €**
UUDISI! LÄÄNE-UKRAINA – MOLDOVA – KIIEV (12 p) 13.–24.05. **H: 339 €**
UUDISI! NOSTALGILINE VALGEVENE (7 p) 26.06.–02.07. **H: 209 €**
UUDISI! PRAHA JA KARLOVY VARY 17.–21.03; 01.–06.06; 10.–15.08; 16.–21.06. **H: 169 €**
UUDISI! BUDAPEST JA KRAKÓW 16.–21.03; 01.–06.06; 10.–15.08. **H: 169 €**
UUDISI! LÖUNA-POOLA JA LÄÄNE-UKRAINA 15.–21.06; 09.–15.08. **H: 199 €**
UUDISI! KESK-EUROOPA PÄRLID (PRAHA, KARLOVY VARY, VIIN, BUDAPEST, WIELIZCKA) 15.–22.06. **H: 259 €**
UUDISI! CZESTOCHOWA – PRAHA – VARSSAVI – KARLOVY VARY 17.–21.03; 01.–06.06; 16.–21.06; 10.–15.08; 20.–25.10. **H: 169 €**
PREISIMAA-VARSSAVI 10.–15.08. **H: 169 €**
IDA-EUROOPA RINGREIS KOOS VÄIKESE PUKHUSEGA (14 p) 25.06.–08.07; 03.–16.09.

H: 399–449 €
RUMEENIA-BULGAARIA RINGREIS PUKHUSEGA MUSTA MERE ÄÄRES (13 p) 02.–14.09. **H: 339 €**
HISPAANIA-PORTUGAL-MAROKO RINGREIS (21 p) 18.09.–08.10. **H: 829 €**
MALTA JA SITSILIA RINGREIS KOOS PUKHUSEGA (16 p) 20.09.–05.10. **H: 640 €**
SUUR TÜRGI RINGREIS JA KÜPROS (23 p) 21.09.–13.10. **H: 799 €**
ENEKEELEDSE GRUPIDI!
UUDISI! ITAALIA PUKHUS (12 p) 31.05.–11.06; 09.–20.09. **H: 349 €**
HORVAATIA – SLOVEENIA – BOSNIA JA HERTSEGOVINA PUKHUS (12 p) 01.–12.06; 25.07.–05.08; 18.–29.08. **H: 319 €**
HORVAATIA-SLOVEENIA (10 p) 01.–10.06; 25.07.–03.08; 20.–29.08. **H: 249–275 €**
KREEKA RINGREIS KOOS PUKHUSEGA (13 p) 11.–23.06; 28.07.–09.08; 10.–22.09. **H: 369–409 €**

NB! Kindlasti helista ja küsi infot ning vaata meie kodulehte www.virureisid.ee!

Väljasõidud Jõhvist, Tallinnast, Tartust, Pärnust. Püsiklientidele ja gruppidele soodushinnad. NB! Bussikohtade broneerimine seniks, kuni kohti jätkub!



Rohelise saareriigi isutekitajad

Eesistujariigiks asumine annab põhjuse ka Iiri köögipoolele piiluda. Selles kuidagi õhulises ja ebamaiselt õrnas paigas võib mediteerida muistsete mungakloostrite vahel või saada osa paganlikest rituaalidest, mida kujutavad endast rahvapidustused. Iirlaste kohalikule toorainele ülesehitatud toidusedel on lihtne, värske ja tervislik. Klassikaks on Iiri köögis mitmesugused hautised porgandi, naeri, pastinaagi ja kartuliga.

Eriti mihklid on iirlased lambaliha valmistamise peale, mille nad aeglaselt ja madalal temperatuuril lausa suussulavaks küpsetavad. Legendaarne Guinnessi õlu sobib hästi nii ahjuliha kõrvale pruukimiseks kui selle glasuurimiseks. Saareriigi rahvustoitude seast leiab palju kalarooogi ja muidugi kartulit, mis on läbi ajaloo

iirlaste toidulaua vaat et kõige olulisemat rolli mänginud. Üks öige Iiri söömaaeg tähendab kartulitoite vähemalt kahel eri moel. Kartuliputru valmistavad nad nii, nagu meiegi seda teeme, kuid maitsestamisel kasutatakse kindlasti muskaatpähklit. Klassikaline *boxty* ehk kartulipätsike sobib hommikueineks, isutekitajaks ölle või viski kõrvale, aga ka kalarooegade lisandiks. Toidueelistustes tunduvad iirlased pigem konservatiivsed ning traditsioonilisest õunakoogist ei tugineta seal kandis ealeski.

Iiri Suursaatkonna toel toimuvad sel kuul hotell Meritoni söögikohtades Iiri nädalad, kus peakokk **Timo Ruuto** pakub nii koduseid kui pisut peenemad Iiri maitseid, rääkimata tuntud ölle-, likööri- ja viskibrändidest.

Margit Kirsipuu

Kartulipannkoogid (*boxty*)

(sellest kogusest saab 12 pätsikest)

VAJA LÄHEB

- 500 g kartuleid
- 75 g jahu
- 2 muna
- 50 g võid
- 150 g hapukoort
- 1 tl soola
- jahvatatud muskaatpähklit ja musta pipart

VALMISTAMISEKS

koori kartulid, keeda 450 g kartulitest pehmeks ja suru pressiga pudruks. 50 g kartulitest riivi peenema riiviga ning sega kartulipudru hulka. Sega juurde jahu, lahtiklopitud munad ja pool võikogusest. Maitsesta muskaatpähkli, musta pipra ja soolaga ning vormi pätsikesed. Kuumuta pann ja prae pätsikesed allesjäänud võis mõlemalt poolt kaunitult kuldseks. Valmis kooke hoia ülejäänute valmimiseni ahjus soojas. Paku soojalt suitsulõhe ja hapukoorega.

ÖLLESOOVITUS

Öllesorte on sel rohelisel saarel kümneid, kuid esmalt meenub ikkagi legendaarne kuiv *stout* Guinness, mis on statistika kohaselt iga teine Iirimaal joodud õlu.

Peaaegu must, kreemja tekstuuriga ja röstitud odralinnase mekiga, meeste õlleks tituleeritud Guinness on Iiri roogade juurde ka kõige ootuspärasem õllesoovitus. Kange ja jõuline märjake, kui aga valada Guinness pooleks vahuveiniga, saab kuulsa kokteili Black Velvet, mida sobib pruukida nii isutekitajana kui desserdi kõrvale.



Iiri õunakook

VAJA LÄHEB

- 500 g õunu
- 2 klaasi täistera- või nisujahu
- 200 g võid
- 1 munarebu
- 1 tl küpsetuspulbrit
- 0,5 tl soola
- 1 tl kaneeli
- näpuotsaga jahvatatud vürtsnelki
- 50 g pruuni suhkrut

ASTELPAJUPÜREEKS

- 150 g astelpajumarju
- 50 g suhkrut
- sorts vett

VALMISTAMISEKS

haki või pika noaga kuubikuteks, lisa suhkur, muna ning küpsetuspulbri ja soolaga segatud jahu. Haki see kõik läbi ja suru käega palliks. Hoia tainapalli vähemalt tund



jahedas. Seejärel rulli tainas õhukeseks ja säti küpsetuspaberiga kaetud ahjuplaadile. Tainast lõika sobiva suurusega kettad, tee kahvliga mõned torked, et koogid ebaühtlaselt ei küpseks, ja tõsta 180kraadisesse ahju 15–20 minutiks küpsema. Jälgi, et kook muutuks pealt kenas- ti kuldseks. Vahepeal puhasta ja viiluta õunad ning sega pruuni suhkruga.

Võta koogid ahjust ja säti peale suhkruksed õunaviilud, aga nii kärmelt, et kook vahe-

peal maha ei jahtuks. Püstita vürtsnelgi ja kaneeliga üle ning tõsta veel veerandtunniks ahju.

Vahepeal sega astelpajumarmarjad suhkruga ja keeda paksu põhjaga potis vähese veega umbes 10 minutiga pehmeks. Jahuta saadud moos ja hõõru läbi sõela.

Valmis koogid serveeri soojalt koos vanillijäätise palliga. Raputa enne serveermist peale tuhksuhkrut ning tõmba jahtunud astelpajupüreest triipe.



KÖRVITSA-PARMESANI PÜREESUPP

50 g võid
1 sibul
1 kg kõrvitsat
2 küüslauguküünt
550 ml köögiviljapuljongit

parmeseani juust
1 dl vahukoort
sool, pipar
röstitud kõrvitsaseemned

Sulata potis või, haki sibul ning kõrvits ning prae segades 5 minutit. Lisa hakitud küüslauk. Vala potti puljong ning kuumuta suppi keemiseni. Kui kõrvits on pehme, püreesta supp saumikseriga või blenderis. Seejärel lisa vahukoort ning maitsesta soola ja pipraga. Serveerides puista supile parmeseani või muud meelepärast.



FELIX®

Buffee

Kokkamine pole oluline,
nauding on põhiline!



KÖRVITSA-PARMESANI PÜREESUPP

Saab ka lihtsamalt! Felix on maitstva supi Sinu jaoks juba valmis teinud. Soojenda suppi potis või mikrolaineahjus paar minutit. Serveerides lisa maitse järgi ürdi-kreemjuustu, parmeseani-laaste või muud meelepärast.



VÕIDA 32 EURO! Loosimises osalemiseks saada vastus e-posti aadressil vastus@lehed.ee või lõika talong välja ning saada see teispäevaks täidetuna aadressil: Tallinn, 10151 Narva mnt 13, märgusõna Ristsõna.

◆	Nelik-värss	Näitleja	Õllemark	Kaalium	Höbe	◆	Langeta-tud puu laasitud tüvi	Lind	Idamaa valitseja	Soviet Union	Loomult arg	... Levandi	... Bull	Vastus:									
Linn Soomes						Emaka-rõngas Ahvi-taoline imetaja																	
...jaht				Elegantne ... Beekman										Nimi:									
Ripplukk					Algul Hoog, ind					cash ... carry Tuulejakk				Address:									
Raadius		Eeskujulik õpilane Harjus						Komme Pikkus-ühik					Morn	“... tsita-dellis”	Kirjanik ... Krull	Nova Scotia	Lille-seadmis-kunst	Ilus	Amper				
Mingi nähtuse piiripeal-ne aste							Ujuja ... Trepp Neon					Tehniliste vahendite kogum Homo-seksualist											
VASTUS	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	Kõrva-põletik				
2 x täht			Maa-möödu-riist						...faktor (punalib-ledes lei-duv anti-geen) Lill							“Sipsiku” autor ... Raud Lahti							
							Georgiin						Judaismis nädala viimane päev Igapäeva-elu										
							◆	Suusk (inglise k.) 1006.				Muutlik kinnis-täht ... right!										H, ..., J Näiteks	
							Mõni teine				Kinnitus-vahend Detsiliiter					Laulja University of Dallas							
							Paadi järel veetav lant							Sega-vereline Einstein									
							Erakond (lühend.)									“Minu veetlev ...”							
																			EESTI RAHVA RISTSÕNAD				
																			RISTIK				

32 eurot võitis **Velda Väljakivi** Saaremaalt. Eelmise ristsõna õige vastus: kui läheks õige kalale.

Horoskoop 24.-30. jaanuar

Jäär
Haara kohe härjal sarvist – perioodi esimene pool on sinu jaoks eriti võimalusterohke! Oled reibas ja optimistlik, vaatad julgelt tulevikku. Tekib häid mõtteid, millele tuginedes saad välja töötada perspektiivikaid plaane.

Sõnn
Oled ambitsioonikas ja keskendud karjääri edendamisele. Tabad ära võimalusi, kuidas mõjukatele isikutele silma jääda ja nende soosingut võita. Läbirääkimised kõrgema palga saamiseks võivad tulemuslikuks osutuda.

Kaksikud
Näed maailma helgetes toonides. Optimismi jagub ja mõte liigub kiirelt – sul võib tekkida suurepäraseid ideid. Hoolitse selle eest, et need ainult ideedeks ei jääkski. Unistamise asemel tee midagi reaalselt teoks.

Vähk
Emotsioonid on tugevad ja sa ei pruugi nende tagamaid kuigi selgelt mõista. Sellegipoolest kipud tegutsemisel just tunnetest lähtuma. Tuleks kasuks, kui end pisut pidurdaksid ning oma tundemaailma analüüsiks.

Lõvi
Ajajärk võib armuasjus õnne tuua. Võimalik on saatuslik kohtumine veetleva vastassoolisega, nii et hakkab arenema uus suhe. Armastus võib sind tabada reisil olles, huvialadega tegeledes või siis sõpraderingis toimuval üritusel.

Neitsi
Suuna oma energia töötegemisse. Erilist paindlikkust loota pole – sul tuleb täita teiste ettekirjutusi ja alluda kõiksugu reeglitele. Nuriseda ei tasu sellegipoolest, ülemused märkavad ja tunnustavad su tublidust.

Kaalud
Oled nüüd küllaltki kodukeskne, saad aru, et pead lähedastele inimestele tähelepanu pöörama. Võimalik, et sul tuleb neile mingites asjades abiks olla. Samas saad loota ka nende toetusele, eeskätt materiaalses plaanis.

Skorpion
Muudatused, mida praegu teed, ei lähe küll kergelt, kuid on püsiva iseloomuga. Kui alustad uut projekti, arenda seda päevast päeva, ära karda tööd ja vaeva. Süsteemse tegevusega kindlustad endale seljataguse.

Ambur
Väga hea aeg õppimiseks ja enesetäiendamiseks. Oled uudishimulik, haarad uut infot lausa lennult. Kõik see, mis huvitav ja kõnekas tundub, jääb ka hästi meelde. Õppeasutuses või koolitusel leiad uusi toredaid tutvavaid.

Kaljukits
Sa ei karda raskeid tööülesandeid, täidad need korrektselt. Praegu leiad võimalusi demonstreerida oma saavutusi juhtkonnale. Sul võib õnnestuda paindlikuma töögraafiku või kõrgema palga osas kokkuleppele saada.

Veevalaja
Päikese soodsad seisud Uraani ja Jupiteriga panevad asjad liikuma. Sul on võimalik tegevusvälja avardada ja uusi projekte alustada. Ole valmis õppima ja ennast arendama, uusi tutvusi looma. Armastuseski võib õnne olla.

Kalad
On häid väljavaateid sissetuleku suurendamiseks. Üksinda sa aga parimaid lahendusi leida ei suuda, niisiis – räägi inimestega! Nii su kodused kui ka sõbrad võivad sulle paljuskki abiks olla ja häid nõuandeid jagada.

Marko Mägi kümme küsimust

- 1. Mis on pjolder?**

a. kolmelihapirukas
b. vürtsikas kilukonserv
c. viinamarjabrändi mineraalveega
d. taskupudel viski jaoks
- 2. Kuidas kõlab vene keeli äädikas?**

a. uksus
b. luksus
c. püksus
d. viksus
- 3. Mille varastas Stockholmis koristaja?**

a. põrandalapi
b. turvakaamera
c. rongi
d. kombaini
- 4. Mis võib muutuda seaduslikuks?**

a. röövpüük
b. kajakajaht
c. kaaskodanike solvamine
d. hülgepüük
- 5. Milleks on muutunud sadomaso?**

a. salongikõlblikuks
b. taunitavaks
c. eeskujulikuks
d. karjeristlikuks
- 6. Mis on Edgar Savisaare**
- arvates Euroopa Liiduga ühinemine?**

a. lõbus seiklus
b. traagika
c. juutide vandenõu
d. põnev eksperiment
- 7. Mida põhjustab intiimpiirkonna massiline depileerimine?**

a. naha rikkumist
b. erutuse vaibumist
c. pidevat erutust
d. kubemetäide väljasuremist
- 8. Palju sai trahvi Jaan Toomiku ekskremendipurgi varastanud mees?**

a. 3 eurot
b. 17 eurot
c. 64 eurot
d. 148 eurot
- 9. Keda nähti Tartus?**

a. India elevante
b. Amuuri tiigreid
c. Aafrika krokodille
d. Hispaania kärbsed
- 10. Kellena esines Sillamäel valerahategija?**

a. pokkerimängijana
b. postiljonina
c. soolapuhujana
d. suhkrukaupmehena



Raamatu “Kalle, Malle ja metsakoll” saab **Mari-Anna Kass.**

Kas kõik lapsed saavad minna uisutama või peab keegi pika näoga liuvälja servas seisma?



Ilmar Trull

Täna ma tänavat soolaga sillutan.
Hoolega sillutan. Tänav on libe.

Soola ma kühvliga võtan ja pillutan.
Pipart ei pane. Sest pipar on kibe.

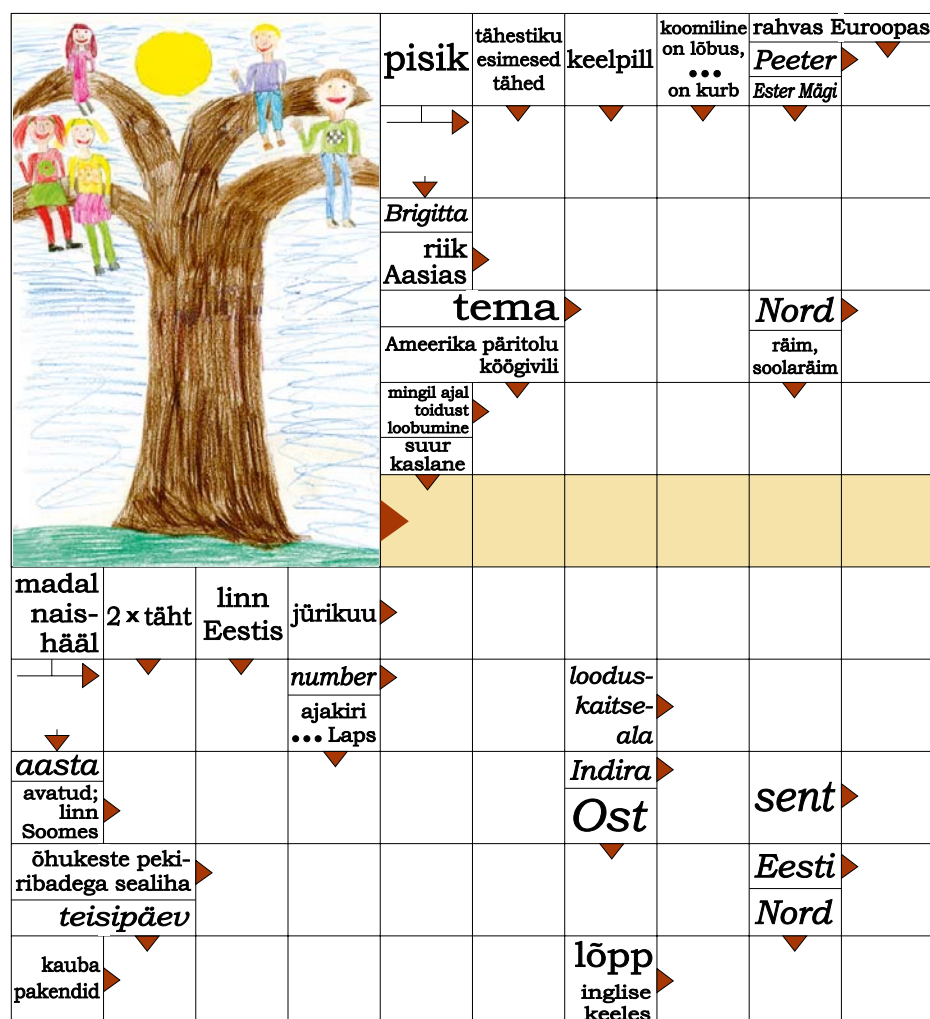


Ohmu ristsõna vastuseks on
PISIKUD.

Otto Põllumaa saab auhinnaks EE vile võtmehoidja ja täispuhutava ujulapadja.

Auhinnad saab kätte Eesti Ekspressi infosekretäri juurest, Narva mnt 11E, I korrus, E-R kl 9-17.
Kaasa võtta isikut tõendav dokument.

Joonista Ohmule pilte ja aita ristsõna ära lahendada!



**LASTEKA AADRESS: Lastekas,
Narva mnt 13, 10151 Tallinn
Kroopa@ekspress.ee**

Tramaat

Parts mõtles!

Kui vaadata täna üldist olukorda, siis praegu on jaanuar.

Valitsuse pressi-
konverentsil
10. jaanuaril

nädala anekdoot

Edgar Savisaar kutsub kokku pressikonverentsi:

“Kõik, kes jäätunud kõnniteedel liikudes kukuvad ja seeläbi hukuvad, on Tallinna linnavalitsuse silmis kangelased. Nende tunnustamiseks laseme liivatada Pirita teelt Jäätetke obeliski jalamise viiva jalgte, et omaksed saaksid vigastamatult aseta-
da pärgi sodikskukkunute mälestuseks.”

nagu kaks tilka vett



LANCE ARMSTRONG
Aus Eesti suusatreener



MATI ALAVER
Dopinguvõtjast USA
jalgrattur

KAITSEKRAAVIS SÜNDINUD



EESTI ERUOHVITSERIDE KOGU

Hr Urmas Reinsalu
Kaitseminister
Kaitseministeerium

14. jaanuar 2013 nr 314

AVALDUS

Kaitseväe veterani mõiste

Kaitseministeerium on avaldanud teate veteranidepoliitika väljatöötamisest, mille kohaselt veteranideks loetakse välismissioonidel ja kaitseväge teenistusega seotud ülesannete täitmisel vigastatud kaitseväelased.

Peame vajalikuks ja õiglaseks nimetatud isikute igakülgset toetamist, kuid juhime tähelepanu termini "veteran" ebakohasele ja väärti mõistmist võimaldavale kasutamisele.

Eesti keeles on sõna "veteran" üldkasutatavaks mõisteks: vana, kogenud sõdur, kogenud töötaja või tegelane, mingist üritusest korduvalt osavõtnu, jne. Üldjuhul kasutatakse mõistet mingi täiendusega, näiteks: tööveteran, veteranipoliitik, spordiveteran, jne. Järelikult vajab kavandatav poliitika nimetus täiendavat selgitust mis välistaks mõiste veteran "kaaperdamise" vaid vigastatud kaitseväelaste tähistamiseks.

Sisuliselt oleks õige väljatöötatavat poliitikat nimetada "vigastatud kaitseväelaste toetuspoliitikaks".

Eruohvitseride Kogu liikmed loevad end Kaitseväe veteranideks ning on nõus jagama seda austavat nimetust kaitseväge teenistuse ülesannete täitmisel vigastada saanud kaitseväelastega.

Lugupidamisega

Einar Laigna
Kolonelleitnant (e)
juhatuse esimees
Eesti Eruohvitseride Kogu



VÕITLUS TIITLI PÄRAST: Härraste ohvitseride vahel käib tihe rebimine selle nimel, kes ikka on need kõige õigemad veteranid. Urmas Reinsalu peab nüüd langetama saalomonliku otsuse.

Rahvas päästab Eesti ära!

Parimad Rahvakogusse esitatud mõtted meie demokraatia tervise turgutamiseks.

Poliitikud võiksid rohkem kanepit suitsetada. Ma suitsetan iga päev kanepit, selle käigus tulevad huvitavad mõtted ja li-
saks olen ma peale suitsetamist meeldi-
vam inimene kui enne seda. Kui poliitikud
suitsetaksid rohkem kanepit, oleks ka Ees-
ti toredam koht!

Frank

Aivar Riisalu tuleks ära keelata!

Igor G.

Ajakirjandus peaks olema faktitruum!
Miks räägitakse endiselt, et ma tassisin
portfellis sularaha, kuigi ma olen kordu-
valt kinnitanud, et mul pole olnud port-
felli juba aastast 1999 ja seega on Meika-
ri jutt vale?

Pahaselt, Kalev Lillo

Homoseksuaalsus tuleb uuesti kriminaal-
korras karistatavaks muuta. Kui pole ho-
mosid, siis on eesti pered tugevad ja poli-
itikud ausad.

Peeter

Kollid tuleks sulgeda ja õppetajad vanki
panna. Õppetajad kuisivvat täitsa hirm-
salt ja ei lasse ellada. Kõik lapsed elavat
hirmus ja teerorris, mida õppetajad
nende peal teevad. Maa ollen targ kül, oska
luggeda ja kirjutata, varssti lähhen Soom-
me ehhituselle töölle.

Madis, 10 a

Paksud tuleks riigikogust ja valitsusest
välja visata. Neid on lihtsalt kole vaadata.

Evelin, Kadriorust

Igas kodus peaks olema relv ning pigem
võiks neid olla mitu. Eelistada tuleks AK47
ja muid karmimaid asju, kaaluda võiks ka
ennast tõestanud kuulipildujate ja tanki-
tõrje granaadiheitjate lubamist. Proovi-
gu aga selle järel mõni poliitik end küla-
tänaval näidata ja rahvast valimisnänni-
ga hullutada.

Kaupo

Võiks kaaluda anarhiat valitsusvormina.
Kujutage ette elu, kui tööd tuleks teha vas-
tavalts soovile ja palka saaks vastavalt va-
jadusele!

Mikko

Igas valimisringkonnas võiks olla või-
malus Savisaart valida. Ma elan Valgas ja
olen kogu aeg tahtnud ainult Savisaart vali-
da, aga pole saanud, öeldakse, et ei kandi-
deerin siin. Ma siis hääletasin Igor Gräzini
poolt, ta ostis mulle ühel päeval paki suitsu
ja kollased kummikud, sest ma pidin
tööle minema, aga ärkasin kurat teab kus
ja polnud ei suitsu ega jalanõusid. Kus aga
hüda kõige suurem, seal Gräzin kõige lä-
hem. Suur aitäh talle ja tooge
Savisaar ka Valka.

Gennadi



Ma tõesti
ei tea,
kus need
mehelikud
mehed on,
sorry.

Jana Pulk



PÄEVA ÜLLATUS: Toksige Google'isse "Moraalne vördjas" ja vaadake pildiotsingut - kelle pilti arvuti kõige rohkem näitab?

ANTOŠA TŠEHHONTE
MAAILMALE
NÄHTAMATUD
PISARAD
LAVASTAJA ELMO NÜGANEN



Rahvusooper
Estonia

WWW.OPERA.EE

Kalev
ANNO 1806

ESITLEB:



Pajusaar / Ilves / Puustusmaa

Prints ja kerjus

26. jaanuarist Rahvusooperis Estonia

Muusika: **Priit Pajusaar**

Lavastaja: **Andres Puustusmaa**

Kunstnik: **Ingrid Proos**

Koreograaf: **Elo Unt** (Eesti Tantsuagentuur)

Tekst: **Aapo Ilves**

Dirigendid: **Mihhail Gerts, Risto Joost**

Valguskunstnik: **Anton Kulagin**

Orkestreering: **Tõnis Kõrvits, Rasmus Puur**

Peaosades: **Märt ja Priit Pius** (Tallinna Linnateater), **René Soom, Jassi Zahharov, Rauno Elp, Aare Saal, Rosanna Lints, Janne Ševtšenko** jt

Etendused: 26.01, 1.02, 5.02, 17.02, 2.03, 7.03, 17.03, 5.04, 20.04 ja 18.05

Piletid hinnaga alates 8 EUR müügil Estonia kassas, Piletimaailmas ja Piletilevis.
Õpilastele ja üliõpilastele soodustus 50% ja 5 EUR pilet 1 tund enne etendust.
Info ja piletite tellimine E–P 10–18, tel 683 1210.

SEB

LEXUS

ERGO

TELE2

LIVIKO
ANNO 1898

AMSERV

Erkki Peetsalu

National Geographicu Eesti väljaande peatoimetaja **Erkki Peetsalu** (39) elab naise **Mari** ja kolme poja, **Joosepi** (12), **Johannese** (10) ja **Jaagupiga** (3) Haanjas ning juhatab oma ajakirja skaibi teel.

“**M**ulle meeldivad hommikud. Tavaliselt ärkan 6.20, aga juhtub ka, et varem. Teen pliidi alla tule. Isegi kevade poole või suvel, kui tuld ei oleks vaja teha, on tore kuulata tule praksumist pliidi all. See on mõnus hommikune heli, mis täidab ruumi.

Viin koerale ja lammastele söögi ette, panen pudru pliidi peal hakkama, teen mõne hommikuse ringutuse (ikka need viie tiibetlase klassikalised asjad), siis lähen poisse üles ajama. Harilikult seisan natuke pea peal ka, sest olen märganud – kui seda ei tee, kulgeb päev kuidagi äraspidiselt.

Hommikust süüa kaks korda, esmalt kooli minevate poistega. Kui puder keres, istume autosse. Kooli Põlva külje all Rosmal on ligi 40 km ja meil tuleb startida 7.15 paiku. Kooli vahet sõitmine on päeva kõige tüütum osa, aga samas – kui sõita Viimsist kesklinna, teeb umbes sama välja. Meil pole lihtsalt ummikuid. Autos on meil oma jutud, ja vahel pikad süvenenud vaikimised, igaüks omaette. See on nagu ettevalmistus päeva uueks etapiks.

Kui ma Rosmalt tagasi jõuan, on ka kolmas päkapikk ärganud ja naine **Mari** vihub juba oma harjutusi teha. Nüüd istume koos hommikulauda, minu jaoks siis teist korda. Hea rahulik hetk vaadata päevale otsa.

Hommik ongi kõige parem aeg. Kui on vaja kirjutada kolumn või haududa välja mõni loov mõte, on hommik selle jaoks parim. Vaatad aknast välja, sirutad tundlad pikaks ja võtad vastu, mis nende otsa jääb.

Meil on ühine töötuba, kus ma arvutitööd teen. Kodukontori ust ma kinni ei pane, poisid käivad sisse ja välja. Kodu töötamine on mõnus, aga paneb ka proovile – kas suudad hoida distsipliini, samas arvestada inimestega, kellega koos elad.

Mu tööpäev ei ole kindla alguse ja lõpukellaga. Teen siis, kui vaja. Kuna ameeriklased muutuvad eriti aktiivseks vastu õhtut ja mõni kirjatöö venib ka vahel hilisemaks, juhtub ikka, et naine hüüab teisest toast: “Kas sa täna koju ei tulegi!”

Eks see arvuti on üks asendamatu aparaat, sellega saavad kõik tööasjad aetud. Kujundajaga valime kaanepildi, toimetame, teeme korrektuuri ja kõik saab tehtud skaibi teel. Ei peagi istuma toimetuses ninapidi koos ja töötajate tagumikutunde üle lugema.

Korra või kaks kuus (hädakorral ka kolm) ma siiski Tallinnas käin. Ja kui siis tagasi jõuan, on mul järgmine päev linnapohmaka päev. Töö ei istu, supp ei

maitse, midagi tehtud ei saa. See linnamelu imeb nii tühjaks, et enese maandamiseks läheb jälle jupp aega.

Linnapohmakat näen ka külaliste juures. Esimesel õhtul, kui nad tulevad (tavalikult ka veel järgmisel hommikul), on nad nagu üles keeratud jäneseid. Hüppavad jalalt jalale ja tahavad kangesti midagi põnevat teha. Alles siis, kui neil see hoog üle läheb, saab inimese moodi juttu ajada.

Maal võtavad elamisele kulutatavad tegemised rohkem aega ja energiat. Alles oli meil 26 kraadi külma, siis kütame palkmaja päevas kaks korda – kaks ahju ja pliit koos lesoga vaja korralikult soojaks saada.

Tavaliselt on nii, et inimesed teevad palgatööd ja otsivad oma päevakavasse auke, et omaenese elu ka elada. Siin sa elad ja sobitad päevakavasse kohti, milal palgatööd teha. Ja siin on tõesti selline tunne, et elu on sees!

Müüt, millest kõik räägivad – et elada maal, peab olema rikas –, vastab mõnes mõttes tõe. Hingelt rikkaid inimesi leiab maalt rohkem kui linnast. Ja siin on nii palju teha, et sa pead olema nagu India jumalus, kellel on mitu kätt, ning ikka ei jõua kõike ära teha.

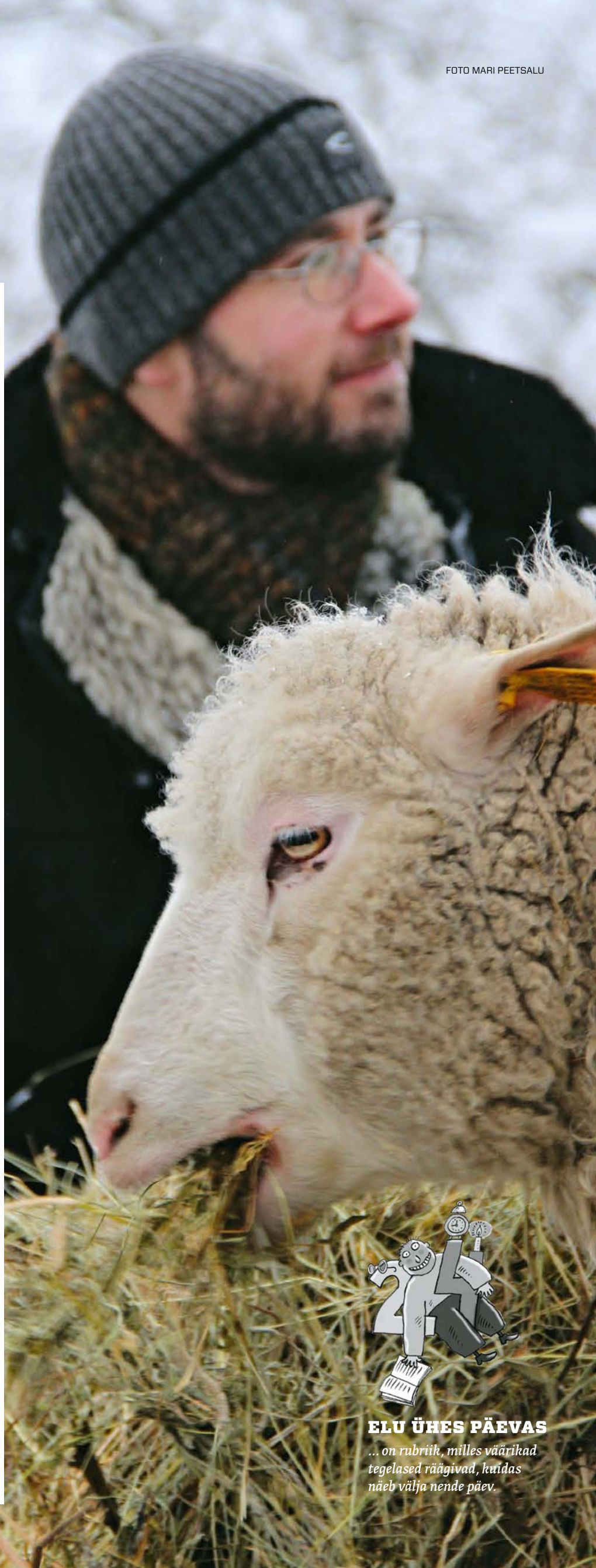
Täna näiteks olin külauudiste portaalil Kylauudis.ee päevatoimetaja. Kui kommertsmeedia nõuab vaid verd ja pisaraid, siis ohinapõhine külameedia räägib argipäevast ilma verd tarretama panevate uudisteta. Ja lugejad muudkui loevad.

Jõudumööda pusin ka kogukondlikku ja Haanimaa asja. Täiskuu ajal ajame haanimeestega koonud kuu poole, võtame kellegi juures seljataie leili ja lonksu õlut ning ajame tõrtsu meestejuttu – et maailm saaks jälle päästetud.

Argipäeva õhtupoolikul, kui kodused rehkendused tehtud, valgume koos oma poisteväega õue. Mõni päev teeme Haanja suusaradadele tiiru peale. Kuna praegu on lammastel just värskest mees majas, ilus sarviline jää **Andrus**, tiirlevad nüüd ka poisid rohkem lambakarja ümber – et mis ja kuidas need asjad käivad.

Õhtul kaheksa paiku püüame häälestada pesakonna magamamineku lainele. Üheksast on noorematele kohustuslik õhtujutt – praegu “Dr Dolittle ja roheline ka-naarilind”. Kaks-kolm lugu, vähemaga ei pääse. Tavaliselt tukastan mina enne kui poisid. Vahel jõuan öökapilt veel ka oma raamatu haarata, enne kui kukun teistesse sfääridesse. Kümnest nohiseme kõik.”

Madis Jürgen



ELU ÜHES PÄEVAS

... on rubriik, milles väärivad tegelased räägivad, kuidas näeb välja nende päev.



NUNNAUUNI
www.nunnauuni.com

*Kuni 14. veebruarini kõik
NunnaUuni ahjud*

-15%

Hinnad sisaldavad paigaldust.

Kodukolle

- ahi läbinisti looduslikust Mammutikivist
- kiire paigaldus (1-2 päeva)
- puhas põlemine – patenteeritud Kuldse Tule põlemissüsteem
- väike puudekulu, kõrge kasutegur
- kiire soojenemisaeg
- 2 tundi kütmist = 24/36 tundi soojust
- tehase garantii 5 aastat

Wilma 6

kõrgus 1,575 m • kaal 1740 kg • 55-80 m²

~~6465 €~~ **5580 €**



Leila 1

kõrgus 1,505 m • kaal 1400 kg • 55-75 m²

~~4693 €~~ **3989 €**



Blanka 3

kõrgus 1,872 m • kaal 1835 kg • 60-100 m²

~~5969 €~~ **5074 €**



Apus 3

kõrgus 1,872 m • kaal 1750 kg • 55-80 m²

~~6612 €~~ **5620 €**



Viveca 1

kõrgus 1,295 m • kaal 1820 kg • 55-80 m²

~~7461 €~~ **6342 €**



Marketta Solo 1

kõrgus 1,715 m • kaal 2420 kg • 60-100 m²

~~7536 €~~ **6406 €**



Carolina Solo 2

kõrgus 1,715 m • kaal 1865 kg • 60-100 m²

~~7022 €~~ **5969 €**



Vanessa 6

kõrgus 1,575 m • kaal 1895 kg • 60-100 m²

~~6661 €~~ **5662 €**



Pia 1

kõrgus 1,225 m • kaal 1000 kg • 40-60 m²

~~3467 €~~ **2947 €**



Kodukolle

KAMINAD, AHJUD, PIIIDID www.kodukolle.ee • info@kodukolle.ee

TALLINN
Pärnu mnt 160i
E-R 10-18, L 10-15
tel 659 0495
tallinn@kodukolle.ee

Tallinna
Ehituskool
Pärnu mnt

160i
160c

RAKVERE
Tallinna 36
E-R 10-18, L 10-14
tel 325 3988
rakvere@kodukolle.ee



2013
reise müük
on täies hoos!

Reisikalender 2013 reisigurmaanidele

Ahvenamaa – imeline maailm saartel 9.-12.7, 11.-14.7, 18.-21.7, 23.-26.7, 6.-9.8
Alaska 26.6-4.7
Ameerika Ühendriigid 8.-20.10
Assoori saared – reis Kesk-Atlandi Eedeni aeda 4.-11.9
Austraalia 16.-28.11
Baskimaa ja Gaskoonia – palverändurite ja musketäride jälgedes 11.-18.9
Brasiilia-Argentina 15.-28.11
Bulgaaria 9.-16.9
Etioopia 17.-27.11
Euroopa romantiline süda 5.-12.8
Gotlandi saar 8.-13.8
Gruusia – iidne Sakartvelo 21.-27.5, 23.-30.9, 30.9-7.10
Hiina 22.-28.9
Hiina ja Hong Kong 22.-30.9
Hispaania – Costa Brava ja Kataloonia 11.-18.9
Hispaania – Tenerife kultuuri- ja puhkuseis 5.-12.4, 23.-30.10
Hispaania kuum süda – Andaluusia 18.-25.9
Hispaania suur ringreis 27.4-3.5, 11.-18.9, 18.-25.9
Holland – tulbid, tuuleveskid ja lilleparaad 19.-22.4, 17.-20.4, 18.-21.4, 20.-23.4
Horvaatia-Sloveenia 29.7-5.8, 5.-12.8, 16.-23.9
Horvaatia-Sloveenia kultuuri- ja puhkuseis 22.-29.7, 29.7-5.8, 16.-23.9
Iirimaa – suur ringreis 8.-15.7, 15.-22.7
Iirimaa-Šotimaa ringreis 8.-15.7, 15.-22.7
Iisrael-Jordaania 7.-14.3, 28.3-4.4, 14.-21.10
Iisrael – suur ringreis 14.-21.10
India 19.-27.10
Inglismaa-Šotimaa 8.-15.7, 15.-22.7
Island – tule ja jää maa 1.-5.7, 4.-9.7
Itaalia – klassikaline Grand Tour 29.5-4.6, 22.-29.7, 29.7-5.8, 16.-23.9, 23.-30.9
Itaalia – Lõuna-Itaalia pärlid 23.-30.9

Itaalia – Sitsiilia kultuuri- ja puhkuseis Taormina 30.9-7.10, 7.-14.10
Itaalia – Sitsiilia ringreis 30.9-7.10
Itaalia – Toscana romantilised paigad 23.-30.9
Itaalia – Veneetsia ja Põhja-Itaalia 22.-29.7, 29.7-5.8, 16.-23.9
Itaalia järved 9.-16.9
Jaapan – sügisene ringreis ja Koya mägi 19.-27.10
Jaapani suur ringreis ja kevadised festivalid 12.-21.5
Jordaania – puhkus Surnumere ja Punase mere ääres 21.-28.3, 14.-21.10
Jordaania suur ringreis 21.-28.3, 14.-21.10
Kambodža-Laos-Vietnam 12.-27.11
Kanada sügisvärvides ringreis 19.-29.9
Karjala 20.-26.8
Korfu-Albaania 9.-16.9, 16.-23.9
Korfu – kultuuri- ja puhkuseis 9.-23.9, 16.-23.9
Korsika-Sardiinia 26.8-2.9
Kreeka – klassikaline ringreis 2.-9.9
Kreeka Odüsseia 2.-9.9
Kreeka saared – Paros, Naxos, Santorini, Mykonos 2.-9.9
Kuuba 3.-14.12
Küpros 21.-28.10
Lõuna-Aafrika ringreis ja Victoria Falls 11.-29.11
Madeira – põgenemine paradiisi 2.-9.10, 9.-16.10, 16.-23.10
Makedoonia 9.-16.9
Malaisia ja Singapur 6.-17.11
Malta – päikesesaar Vahemeres 14.-21.10
Maroko 30.10-6.11
Mehhiko 16.-29.11
Montenegro – kultuuri- ja puhkuseis 5.-12.8
Nepal-Tiibet 6.-19.10
Norra – keskine päike ja Nordkapp 6.-14.7

Norra – trollide maa 25.6-1.7, 8.-14.7, 18.-24.7, 29.7-4.8
Palanga 25.-28.7
Pariis – romantika ja armastuse linn 19.-22.5, 2.-5.7
Peruu – inkade pärandus 7.-17.11
Portugal – Lõuna-Portugal 25.9-2.10
Portugali ringreis 22.-28.4, 29.4-5.5, 25.9-2.10
Praha 18.-21.6
Prantsuse Riviera – taevasinine rannik 4.-11.5, 19.-26.8, 26.8-2.9, 2.-9.9
Prantsusmaa – Loire jõe oru lossid 23.-27.5, 27.6-1.7
Prantsusmaa – Nizza puhkus 4.-11.5, 19.-26.8, 26.8-2.9, 2.-9.9
Prantsusmaa-Provence 11.-18.5, 19.-26.8, 26.8-2.9, 2.-9.9
Prantsusmaa – suur ringreis 12.-19.8, 19.-26.8
Rumeenia 9.-16.9
Sankt Peterburg 24.-26.5, 28.-30.6, 19.-21.7
Saksamaa 6.-10.6
Saksamaa romantilised väikelinnad 12.-19.8
Serbia-Montenegro-Bosnia 5.-12.8
Sitsiilia-Malta-Gozo 7.-14.10, 14.-21.10
Sri Lanka 17.-27.3, 18.-28.10
Šveits-Baierimaa-Tirool 12.-19.8
Šveits-Prantsusmaa Alpid 12.-19.8
Tai kuningriik 10.-21.2, 16.-27.11
Tšiili ja Lihavõttesaar 18.-28.11
Tuneesia ringreis 21.-28.10, 28.10-4.11
Türgi – kultuuri- ja puhkuseis 7.-14.10
Türgi – suur ringreis 16.-23.4, 23.-30.4, 7.-14.10
Ungari – reis madjarite maale 27.6-4.7
Usbekistan 7.-15.11
Uus-Meremaa 2.-14.12
Venemaa-Pihkva-Novgorod-Petseri 5.-7.8
Venemaa – Kuldne Ring 30.7-4.8
Wales-Cornwall 8.-15.7, 15.-22.7

Suur valik kultuuri-, eksootika- ja puhkuseisele!